

**TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE BEREIKBAARHEID EN ENERGIETRANSITIE VAN PROVINCIALE STATEN
UTRECHT**

d.d.

Aanwezigen:

Voorzitter: dhr. Virginia

Namens het College van GS: dhr. van Schie, dhr. van Essen, dhr. Bakker

Commissieleden: mw. van den Broek (BBB), mw. Ghijsels-Kerkhoff (BBB), mw. Matser (GroenLinks), dhr. Hossain (VVD), mw. de Man (VVD), dhr. Kamp (D66), dhr. Manders (D66), mw. de Widt (D66), dhr. van der Pouw-Kraan (CDA), mw. Flink (PvdA), mw. van der Helm (PvdA), dhr. Travaille (Partij voor de Dieren), dhr. de Goederen (Partij voor de Dieren), mw. Rikkoert (ChristenUnie), mw. Kooij (ChristenUnie), dhr. Fiscalini (UtrechtNu!), dhr. Bosch (UtrechtNu!), dhr. Limmen (Volt), dhr. de Jong (Volt), mw. Blekxtoon (Volt), dhr. van der Linden (SGP), dhr. Vermaat (SGP), dhr. van der Star (PVV), dhr. Schipper (SP), dhr. de Hartog (Forum voor Democratie), mw. Hoek (50PLUS)

Van ambtelijke zijde aanwezig: dhr. Poort (Statenadviseur), mw. Kievits (commissiesecretaris)

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter: Goedemiddag beste mensen zou iedereen. Zou iedereen de zitplek op willen zoeken? Dank nogmaals. Goedemiddag. We gaan beginnen met deze commissievergadering. Ik begin met iedereen van harte welkom te heten. Alle Statencommissieleden, Gedeputeerde Staten, ambtenaren, andere belangstellenden en in het bijzonder vandaag de gasten van de Staten die vanmiddag op de publieke tribune zitten. Welkom en hopelijk kunt u een beetje genieten van het deel van de commissievergadering waar u bij aanwezig bent. Ook degenen uiteraard via Teams of livestream, van harte welkom.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: Agendapunt 2, het vaststellen van de agenda. We behandelen vandaag vijf Statenvoorstellen. De slotwijziging, de middellangetermijnstrategie Circulaire samenleving en bijbehorend de eerste begrotingswijziging, het besluit over de mobiliteitsmaatregelen voor versnelling woningbouw en het

projectuitwerkingsbesluit voor de fietsbrug. Daarnaast hebben we één doorgeschoven agendering van de vorige keer en vier nieuwe agenderingen. Het is een volle agenda en ook in de voorzittersberichten heeft u kunnen lezen, we proberen zoveel mogelijk te behandelen, maar als het niet lukt, dan gaan de Statenvoorstellen voor het presidium heeft vastgesteld dat die ook nog dit jaar afgewikkeld moeten worden, in samenspraak uiteraard met GS, en de eerstvolgende vergadering die we hebben, commissievergadering, op 15 januari staan geen Statenvoorstellen gepland, dus daar hebben we alle ruimte voor agenderingen die doorgeschoven worden en nieuwe. Zijn er bezwaren tegen deze gang van zaken? Ik zie geen handen. Dan gaan we op deze manier verder.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan agendapunt 3, de mededelingen. We werken ook weer vandaag met spreektijden. Voor iedere fractie 9 minuten en voor GS 30 minuten in totaal. Interrupties tellen niet mee. Interrupties zijn maximaal drie per punt en hou ze kort, vragend en ook de reactie op interrupties kort. Ik zal mijn best doen om daarop te sturen, zodat we binnen de afgesproken tijd kunnen blijven. In de vorige commissievergadering is aangekondigd dat in de vergadering van de FAC door middel van casuïstiek de financiële onderbouwing van de versnelling van de energietransitie wordt besproken, welke financiële mogelijkheden zijn er en wat zijn de financiële risico's hierbij? Deze bespreking is naar aanleiding van de behandeling van het Statenvoorstel Plan inzet middelen versnelling energietransitie afgelopen voorjaar. Aangezien dit onderwerp tot de commissie B&E behoort, bent u van harte uitgenodigd om bij de bespreking van deze casus in de FAC aan te sluiten. De vergadering van het FAC start vanavond om 19.00 uur. Het onderwerp zal het eerste besprekingspunt zijn. Dan hebben we drie mededelingen van de drie gedeputeerden, te beginnen bij gedeputeerde Van Schie. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Schie: Dat ik de loterij gewonnen heb, dat is fijn. Dank, voorzitter. Ik ga een korte update doen over het project bij de spooronderdoorgangen Maarsbergen, waar we in uw opdracht natuurlijk druk bezig zijn om daar de hele situatie te verbeteren. Het spannend moment is altijd als het bij de sporen en onder de sporen moet, want dan is er een buitendienststelling. Dat is spannend, omdat we dat lang van tevoren moeten aankondigen en dan ook goed moeten benutten. Maar dat is begin november gebeurd en goed gelukt. Dus we hebben twee nieuwe spoordekken ingereden en ook tijdens de buitendienststelling voorbereidingen getroffen voor de geluidsschermen die kunnen komen tussen spoor en de woningen. Volgens planning is alles op maandagochtend weer hervat. Dat is een belangrijk moment voor de mensen, want dan weten ze weer dat ze kunnen doorwerken naar de volgende mijlpaal, als we in april weer de, is het april, april willen we de spoordoorgang kunnen openstellen en de volgende buitendienststelling die gaan we dan ook weer als mijlpaal benutten en dan hopen we nog steeds door te werken naar juni 2027 voor de opening. Ik ga natuurlijk op een later moment nog weer een keer de exacte voortgang geven, maar toch heel blij te melden dat we voor nu op schema liggen. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heeft de gedeputeerde Bakker ook een mededeling.

Gedeputeerde Bakker: Dank, voorzitter. Ik wilde u nog even terugkoppelen over de Klimaatweek. Die vond van 11 tot en met 17 november plaats. We hebben daar actief aan deelgenomen als provincie, maar ook heel veel gemeenten in onze provincie en daar weer binnen weer heel veel initiatieven. Drie zaken licht ik er kort uit. Eén, en die vind ik echt leuk om te melden, is dat er twaalf klimaatburgemeesters door de commissaris van de Koning zijn beëdigd. Zeer diverse groep. Zij zullen als lokale ambassadeur aan het werk gaan om hun omgeving te inspireren om duurzame keuzes te maken. Ook heeft er hier een mooie lezing plaatsgevonden van de heer Kees Vendrik, voorzitter, van Nationaal Klimaat Platform. Volgens mij maar waren daar ook enkelen van u bij

aanwezig. Ten slotte, en dat is via een memo ook naar u gestuurd, is het Provinciale Klimaat Dashboard gepresenteerd met daarin zichtbaar hoe wij presteren ten opzichte van onze doelstellingen en daar is ook in de media aandacht aan besteed. Dat even in het kort, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. dan Tot slot een mededeling van gedeputeerde Van Essen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Energiebesparing is een heel belangrijk onderdeel van onze energieaanpak en onderdeel daarvan is het versneld isoleren van woningen, waarin we samen optrekken met gemeentes in het energiedienstencentrum. Afgelopen vrijdag weer een goede bijeenkomst over gehad, ook met heel veel gemeentes. Daar zit veel energie op. Wat ik u zou willen aanbieden, is dat we een keer een informatiebijeenkomst organiseren om u wat meer mee te nemen in de projecten die daar gebeuren en misschien ook een aantal gemeentes aan het woord te laten. Dus ik wilde graag even peilen of daar interesse voor is.

De voorzitter: Dan gaan we peilen. Dan vraag ik de fracties met één lid per fractie een hand op te steken wie interesse heeft in deze bijeenkomst. Eén, twee, drie, vier, vijf. Ik geloof dat hier duidelijk een meerderheid is. Dan zullen we dit verzoek doorgeleiden naar het presidium. Daar zal gekeken worden of en hoe het in de cyclus verder past. Dank. Dan hebben we hiermee alle mededelingen gehad.

4. Vaststellen verslagen commissie B&E

De voorzitter: Dan gaan we over naar het volgende agendapunt, het vaststellen van het verslag. Er zijn geen opmerkingen ontvangen, waarmee het verslag hierbij kan worden vastgesteld.

5. Termijnagenda B&E

De voorzitter: Dan agendapunt 5, de termijnagenda. Er zijn voorafgaand aan de vergadering ook hier geen opmerkingen binnengekomen, dus dan kunnen we ook dit agendapunt afronden.

6. Actuele vragen

De voorzitter: Er zijn geen actuele vragen gekomen.

Ter bespreking

7. SV Slotwijziging

De voorzitter: Dan gaan we naar de punten ter bespreking, te beginnen met Statenvoorstel Slotwijziging. Ik zal de fracties aflopen. We hebben twee termijnen, waarbij zoals bij elk te bespreken stuk de eerste termijn GS bevraagd kan worden en de tweede termijn bedoeld is voor onderling debat. Ik wil nog even wat ik al eerder zei de interrupties via de voorzitter, kort vragend, korte antwoorden op de interrupties en een extra verzoek is, hou uw hand als u een interruptie heeft wat langer omhoog, zodat we duidelijk kunnen zien dat u een interruptie heeft. Want de zaal is vrij vol en niet alle korte bewegingen zijn goed zichtbaar. Dan begin ik de ronde bij de BBB. Heeft uw inbreng op dit onderwerp?

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter, een heel klein beetje. Ik had eigenlijk wel iets meer voorbereid, maar ik realiseer mij dat daar eigenlijk nog best wel wat technische vragen in staan. Dit is een complex onderwerp. Dat is ook de reden waarom BBB al überhaupt al heel veel vragen gesteld heeft. Die

vragen die ik eigenlijk nog had naar aanleiding van de beantwoording zijn dus eigenlijk ook wel weer technisch, dus ik bewaar ze nog. Ik stel ze op een later moment. Ik probeer ze nog in te fietsen bij de BEC in de technische vragen. Daar hoop ik dan nog antwoord op te krijgen. Ik kan dus ook nog niet vandaag zeggen of wij wel of niet moties gaan indienen, maar die kans kan er natuurlijk nog wel zijn. Dat hangt af van de antwoorden daar weer op. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank, mevrouw Van den Broek. Het is helder. Inderdaad, soms leiden antwoorden van technisch wagen tot nieuwe technische wagen. Bied ze aan. We gaan er even van uit dat er een mogelijkheid is tot het indienen van de motie. Ik zag even een hand die weer omlaag is. Dat was geen interruptie. Dank u. Dan kijk ik naar GroenLinks. Mevrouw Matser, gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag dank uitspreken voor het antwoord op onze vraag. We hebben aandacht besteed daarin dat we 1,5 miljoen euro minder uit gaan geven aan de subsidies voor grootschalige verduurzamingsprojecten, zoals aardgasvrije wijken en inwoners helpen met een isolatie. Ik wil toch van dit moment gebruikmaken om uit te spreken dat het heel jammer is dat dat niet is gelukt, ondanks dat we er begrip voor hebben dat de nieuwe manier van werken met zo'n energiedienstencentrum, dat dat wat vertraging oplevert. Daarbij wil ik wel vragen aan de gedeputeerde hoe hij blijft nastreven dat we die subsidies wel zo snel mogelijk in gaan zetten, want deze verduurzamingsprojecten zijn hard nodig en kunnen eigenlijk zo min mogelijk vertraging gebruiken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de VVD, heeft u een inbreng? Ik zie geschud. Dank u. D66, is er inbreng? Ook geen inbreng. Dank u. Het CDA, ook geen inbreng. De Partij van de Arbeid, geen inbreng. De Partij voor de Dieren, de heer Travaille. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Diverse partijen hebben in de technische vragen zorgen geuit over de onderbestedingen voor verduurzaming en isolatie. GroenLinks noemde het ook al even. Als belangrijkste reden wordt in de beantwoording aangegeven, het heeft wel wat tijd nodig om projecten te ontwikkelen in het EDC-verband, waardoor dit jaar minder wordt uitgegeven. Maar dan begrijpen we wel dat het even tijd kost om dat allemaal goed te laten functioneren, maar dat EDC is juist opgericht om meer meters te kunnen maken, meer projecten te kunnen doen dan voorheen. Dus mijn vraag is eigenlijk, hebben we inmiddels wel voldoende mensen en gaan we in 2025 de doelen wel realiseren en wat is dan eigenlijk fundamenteel veranderd ten opzichte 2024? Fijn dat er een infosessie komt over de werkzaamheden van het EDC, wat we zojuist hebben besloten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Pas op, de vragen zijn redelijk aan de technische kant, maar voor deze keer. ChristenUnie is de volgende. Mevrouw Kooij, gaat uw gang.

Mevrouw Kooij: Voorzitter, dank u wel. Naar aanleiding van beantwoording van de technische vraag over de Bikker-gelden, heeft de ChristenUnie een inhoudelijke vraag. We zien dat de Bikker-gelden onder andere wordt gezegd dat ze kunnen worden gebruikt om tekorten bij de afwikkeling van de verlenging van lopende concessies op te vangen, terwijl de doelstelling van de Bikker-gelden toch ook instandhouding van regionaal ov is. Wij vragen ons af hoe deze inhoudelijke keuze tot stand gekomen is en hoe dat in relatie tot elkaar staat.

De voorzitter: Dank u wel. Dan UtrechtNu!, de heer Fiscalini, geen inbreng. Volt, de heer De Jong. Gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, Voorzitter. Als Volt hebben wij gekozen om er één onderwerp uit te pikken op dit moment. We kijken natuurlijk naar het effect op onze begroting en we spreken onder andere over programma vijf. Dan zien we dat er een overbesteding is op het beheer en onderhoud van onze wegen, het asfalt en daarnaast ook een overschrijding van de vaste onderhoudslasten. Een 8,5 miljoen. Hebben wij drie vragen gedeputeerde. Eén, wat hebben we gedaan om eigenlijk te voorkomen dat we nu additionele middelen moeten alloceren, 8,5 miljoen? Twee, wat gaan we doen om dit niet elk jaar terug te zien, dus te voorkomen? Drie, is er ook overwogen, ja, voorzitter, ik ga hem stellen, of de MRB, de motorrijtuigenbelasting ingezet kan worden? Want deze aanpassing is misschien aanleiding om daar toch nog eens een keer anders naar te gaan kijken. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De voorzitter gaat niet over de inhoud van uw vragen. Volgende is de SGP. Is daar inbreng? De heer Van der Linden, gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Dank u wel, voorzitter. Ik kan het kort houden. Dank voor de beantwoording van onze vraag. Ik kan me, als het gaat om de verduurzaming en het isoleren van woningen, aansluiten bij de vragen van GroenLinks en Partij voor de Dieren. We spreken daarbij ook de hoop en de verwachting uit dat de gedeputeerde en de provincie zich voor 2025 extra inzet zodat we deze onderbesteding niet terugzien.

De voorzitter: Dank u wel. De PVV, heeft u inbreng? Geen inbreng. Forum voor Democratie, geen inbreng.

De heer Schipper: Voorzitter?

De voorzitter: Ik hoor een naam, digitaal, denk ik. Ik kan het niet zien. De heer Schipper.

De heer Schipper: Ik neem even het eerste stukje waar voor de heer Breur. De enige opmerking die wij hierbij hadden, is dat het goed is om te zien dat de gelden van de motie-Bikker en de motie-Krol ook daadwerkelijk naar het openbaar vervoer gaan. Voor de rest kan het wat ons betreft gewoon een hamerstuk zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we mevrouw Hoek, heeft u inbreng op dit punt? Geen inbreng. Dank u. Dan hebben we de eerste termijn van de commissie gehad. Ik kijk even naar de heer Bakker. Wilt u even kort ... Het college, is er behoefte aan korte schorsing. Dan gaan we beantwoording ... De heer Van Essen, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Vanuit een drietal fracties vragen over de isolatieaanpak, versnelling daarvan. Kijk, we hebben natuurlijk twee, drie jaar geleden, één, twee, drie jaar geleden hele succesvolle aanpak gehad met de isolatievouchers. Die liepen op een gegeven moment af. Dat smaakte naar meer. Daar is het energiedienstencentrum uit voortgevloeid. Dat begint nu op stoom te komen. Maar voordat je inderdaad dat ook echt tot de besteding van middelen leidt, dat duurt even. Dus ik herken, ik ben ergens wel blij met uw ongeduld daarin. Dat heb ik zelf ook. Dus dat is volgens mij heel goed dat we dat ook uitstralen. Het is wel als het ware een vliegwiel wat in beweging moet komen. Dat vraagt een aantal huishoudens nu met die collectieve aanpak benaderd worden, daar reactie op geven en op een gegeven moment dat ook tot uitvoering leidt. Dus daar zit gewoon enige vertraging in. Een aantal fracties vraagt ook, heeft u de verwachting dat volgend jaar dat vliegwiel weer op gang is en dat het echt tot fors meer ook bestedingen leidt dan dit jaar? Ja, dat is zeker wel onze verwachting. Dat is ook de inzet. Ik merk ook dat ook de gemeentes daar alles aan doen om dat voor elkaar te krijgen. Dus dat misschien even als antwoord op die vraag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar de heer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Als eerste even terugkomend op de vraag van de ChristenUnie over de Bikker-gelden. Die zijn bedoeld voor instandhouding ov. Dat doen we dus ook. Dus we hebben in het coalitieakkoord middelen vrijgemaakt juist voor de instandhouding van het ov. Daar zetten de Bikker-middelen ook op in. Daar blijft dan nog wel een stukje over wat we nu in reserve houden vanwege de verwachte tekorten op de dekking van de studenten-ov-product. Dat houden we in de gaten. Ook ter geruststelling aan de Schipper, de middelen blijven gewoon gealloceerd voor openbaar vervoer en zullen we niet in de algemene middelen ter dekking van andere belangrijke taken inzetten. Want als we dus de, nog even om te verklaren waarom dat ook dan zorgt voor het instandhouding van het ov, als we natuurlijk de kortingen voor het studenten-ov-product moeten doorbelasten aan de vervoerder, kan die minder uren draaien en dan kunnen we ook minder busdiensten leveren aan onze inwoners. Dat willen we koste wat kost voorkomen. Wat hebben we gedaan om de overbesteding, zo heet het op papier natuurlijk, te voorkomen, die 8,5 1 miljoen? Feitelijk is dat 100 procent van het geprognosticeerd onderhoud dat we plegen, dus ik zou kunnen zeggen, mooie targets gehaald. In het verleden hebben we hier in huis het besluit genomen om maar 80 procent te begroten, omdat we het vaak niet halen. Tegenwoordig zijn de mensen heel goed bezig en halen ze noodzakelijk onderhoud en dat is ook noodzakelijk. Kunnen we niet uitstellen, want dan doe je jezelf tekort. Dus wat we er nu aan doen zijn, is, zorg dat het budget weer past bij de opgave. Heeft uw Staten natuurlijk al akkoord op gegeven en dat zullen we ook in de volgende begrotingen zo voorleggen, dat we 100 procent van het onderhoud ook kunnen uitvoeren. Want dat is ook noodzakelijk om ook goed voor onze assets te zorgen. Er komt ook een nieuwe nota Kapitaalgoederen aan, waarin we dit dilemma nog een keer ook met u zullen bespreken en voorleggen en ook de kosten van de areaaluitbreiding aan u zullen voorleggen. Hebben we dan overwogen om dit te dekken en de motorrijtuigenbelasting te verhogen? Nee, want daar hebben we ook financiële afspraken over gemaakt. Die komen pas in beeld op moment dat we echt hele grote problemen hebben in de provincie om keuzes ook te maken tussen inkomsten en uitgaven en hebben we in dit geval dus ook niet overwogen of voor gekozen. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even een rondje of er in deze eerste termijn vragen onbeantwoord zijn gebleven. Ik zie niemand. Dan sluiten we de eerste termijn af en kijk ik rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Zijn er fracties die daar behoefte aan hebben? Steek anders de hand op. Ik zie geen handen omhooggaan, dus dan hebben we ook geen behoefte aan tweede termijn en kunnen we dit agendapunt afsluiten. Inderdaad, de fractie van de BBB was de enige die heeft aangekondigd mogelijk met een motie dan wel amendement te komen. Daarmee hangt het daarvan af of dit een hamerstuk kan worden. Dan vraag ik de BBB om zo snel als voor BBB mogelijk dat te laten weten of dat doorgaat. Anders wordt het een hamerstuk. Dank.

8. SV Middellangetermijnstrategie Circulaire samenleving 2025-2035, SB Uitvoeringsagenda Circulaire samenleving 2025-2027 en SV Eerste begrotingswijziging 2025

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 8, Statenvoorstel Middellangetermijnstrategie Circulaire samenleving 2025-2035 en een Statenbrief Uitvoeringsagenda Circulaire samenleving 2025-2027 en daarbij behorende Statenvoorstel Eerste begrotingswijziging 2025. Ook hier weer twee termijnen en ik hou dezelfde volgorde aan als de vorige ronde en begin daarmee weer bij de BBB. Wie kan ik het woord geven? Mevrouw Ghijsels, gaat uw ...

De heer Vermaat: Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie een hand. Excuus, mevrouw Ghijsels. Ik had toegezegd de heer Vermaat als eerste het woord te geven voor de jongeren en ik had ook al aangegeven dat ik dat zou vergeten, maar de heer Vermaat herinnert mij eraan. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Inderdaad, omdat ik om 14.30 uur even voor een andere verplichting even weg moet. Voorzitter, dank u wel. Voor de rest kan straks de BBB het woord krijgen. Voorzitter, in ons verkiezingsprogramma hebben we ook de zaken genoemd over circulariteit. Het moet zo veel als mogelijk bevorderd worden en dat zien we ook met het voorstel wat voorligt, dus daar zijn we blij mee. Ook is het belangrijk dat er ook binnen de organisatie gewerkt moet worden met circulariteit. Dat is wel een puntje waar we een vraag hebben, hoe wordt dat vormgegeven, dat ook de overheid zelf het goede voorbeeld geeft? Wij vinden, dat zou wat ons betreft misschien nog wat steviger kunnen of we hebben misschien tussen de regels gemist of overheen gelezen. Voorzitter, de uitgangspunten, de drie beleidslijnen, die kunnen wij zeker steunen. Goed dat daarop doorgevoerd wordt en geen aanpassing gedaan wordt. Dat is net hetzelfde als het gaat over de focusthema's. Die zijn gekozen en tussentijd weer aanpassen lijkt ons daarom ook niet verstandig. Positief ook dat er geluisterd is naar de inbreng van andere overheden om in plaats van een convenant naar samenwerkingsafspraken te gaan en ook dat duidelijk wordt genoemd dat innovaties meegenomen moeten worden. Aandachtspunten die hebben wij ook. Als eerste, geef ruimte voor de ondernemer om te ondernemen. We krijgen het gevoel bij het lezen van het stuk dat er steeds meer op de stoel van de ondernemer gezeten moet worden wat hij wel of niet kan. In dat geval geldt breder dan alleen als het gaat over ondernemen, maar ook in het onderwijs of andere dingen. Als je mensen stimuleert, dan gaan ze vaak verder dan als je ze controleert. Ook al is bepaalde controle wel nodig, maar hou die balans in ogenschouw. Ander punt, we hebben de vraag hoe gaat GS zorgen dat alle gemeentes hierin meedoen, aangezien er wordt aangegeven dat Amersfoort, Utrecht en Veenendaal een voortrekkersrol wil vervullen. Benieuwd hoe u dat wil borgen. Een ander punt die we wat lastig vinden, zijn de doelen die worden gesteld. Ten opzichte waarvan? Ten opzichte waarvan moeten 50 procent minder abiotische grondstoffen worden gebruikt of 60 of 75? Waarop gaat u handhaven of uzelf controleren? Als SGP zeggen wij, zet kleine stapjes, wees realistisch en wees voorzichtig met het stellen van doelen, aangezien ook door PBL wordt aangegeven, de doelen die voor 2030 zijn gesteld die eigenlijk waarschijnlijk niet realiseerbaar zijn. Dan een andere motie die wij destijds hebben ingediend over de grondstoffenmonitor. In een Statenbrief daarover werd geschreven dat de financiële gevolgen zouden worden meegenomen in het Statenvoorstel. Wij hebben het zo snel niet kunnen vinden. Dus zit die ergens verstopt of moet die nog worden toegevoegd? Dan een ander punt waar we juist blij mee waren, dat er focus op de vijf thema's werd gehouden en landbouw daarbuiten werd gehouden omdat gezegd werd, daar wordt al heel veel gedaan. Vinden wij toch interessant als er wordt geschreven dat als verdienmodel van de boer het biobased produceren is, als daar geen ruimte voor is in de landbouwgrond. Dacht ik, ga je juist niet hiermee een stap te ver als je zegt van, dit is niet ons focusthema. Reactie daarop. Als laatste punt over toezicht, een uitbreiding van 3,2 fte, dat is in totaal 6,2 fte. Wij zouden zeggen, zet dan toch meer in op het stimuleren, het overtuigen van bedrijven daarin deze stappen te zetten, ook al zijn ze er volgens mij al van overtuigd, dan zoveel inzetten op het controleren van allerlei zaken dat je daar niet te veel euro's en tijd in gooit. Dus kan dat niet efficiënter en makkelijker? Ik dank u.

De voorzitter: Dank. U krijgt een interruptie van de heer Travaille.

De heer Travaille: Dank. Ik hoor de heer Vermaat zeggen dat stimuleren beter werk dan controleren, want de partijen zijn toch al overtuigd. Maar als we kijken bijvoorbeeld naar de verplichte energiebesparing bij bedrijven, dan zien we dat eigenlijk niet helemaal tot uitdrukking komen. Partijen weten ...

De voorzitter: Houd uw vraag kort, interruptie kort en vragend. Geen betoog alstublieft.

De heer Travaille: Partijen weten dat ze het moeten, maar doen het niet. Waarom ... Hoe kunt u beweren dat stimuleren beter werkt dan controleren.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Dank u wel. Ik gaf ook aan dat het breder speelt dan alleen dit specifieke onderwerp. Tegelijkertijd koppelt u twee dingen uit mijn betoog aan elkaar. Wat mij betreft, kan je niet zeggen als ... Bijvoorbeeld over de energiebesparing, dat het bedrijf dat niet lukt, dat dat betekent dat ze het ook niet wil. Want we zijn in het moment aangekomen dat netcongestie of andere zaken soms een kink in de kabel zijn. Terwijl ze het wel willen, maar dat het niet kan, dus dat het niet lukt.

De voorzitter: Ook het verzoek om uw antwoord kort te houden.

De heer Vermaat: Dat je dat kan zeggen dat ze het ook niet willen.

De voorzitter: Dank u wel. U krijgt nog een interruptie van de heer Limmen. Gaat uw gang.

De heer Limmen: Dank u wel, voorzitter. Ik vraag aan mijnheer Vermaat hoe hij voor ogen heeft dat we de integrale benadering kunnen versterken in de organisatie.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Als punt hadden wij benoemd als zijnde van dat de gedeputeerden op hun portefeuilles daar, even kijken, verantwoording zouden moeten afleggen. Dat is binnen hun domein dat ze daar verantwoording ... Dat is een stukje wat ik volgens mij niet heb teruggelezen. Maar dat zou ook vanuit binnen de organisatie ...

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Travaille, had u nu wel of geen ... Want uw hand gaat omhoog, omlaag, maar ik had gevraagd, hou hem lang omhoog, totdat we hem gezien kunnen hebben. Maar u heeft nog een vervolgvraag. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Graag. Ik dacht dat u naar mij keek, maar u keek denk ik naar de heer De Jong die naast mij zit. Maar mijn vervolgvraag zou zijn, kijk, ik begrijp wel dat u zegt, dat de heer Vermaat zegt, ondernemers weten vaak ook wel wat er moet gebeuren. Maar ik zie nergens waaruit blijkt dat ondernemers dan circulaire keuzes gaan maken als daar geen toezicht op is. Misschien kunt u dat onderbouwen. Daar zoek ik eigenlijk naar.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Goede vraag. Kijk, als ik uw vraag doortrek, dan zegt u van, als er niet gecontroleerd wordt, dan zouden ondernemers die stappen niet zetten, terwijl er denk ik voldoende bedrijven al zonder dit toezicht van de provincie al laten zien, we hebben pas geleden een werkbezoek gebracht aan een bedrijf dat circulair volledig bezig is ...

De voorzitter: Houd het kort.

De heer Vermaat: Dus wat mij betreft, is een tegenvoorbeeld in dit geval wat mij betreft voldoende.

De voorzitter: Dank. Ik wilde u niet interromperen, mijnheer Vermaat, maar ik wijs u erop en ook alle andere fracties, er zaten technische vragen in de vragen die u stelt. De bedoeling is dat we die niet hier stellen, ook om het debat wat korter en gericht te houden. Dus let er alstublieft in alle bijdragen op dat die op een andere manier gesteld kunnen worden. Maar dank. Dan met excuses nogmaals, mevrouw Ghijsels, nu krijgt u echt het woord. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. Ik heb mij redelijk ingelezen, het rapport uitgebreid bestudeerd. Dat zag u wellicht ook aan de hoeveelheid vragen. Tegelijkertijd zit daar ook wel een punt van kritiek, want het leek ondertussen bijna een werkstuk waar wel heel veel woorden en toelichtingen et cetera in staan en het haalt misschien de essentie weg. Laat ik positief beginnen. Als BBB zijn we vanzelfsprekend positief over circulaire ambities. We onderschrijven het stimuleren daarvan en ook, of misschien wel juist, als provincie zelf het goede voorbeeld te stellen, vinden wij belangrijk, dat zij bij aanbestedingen bij inkopen het goede doen. Maar naast deze twee concrete doelstellingen volgen ook een hoop suggestieve ingrepen waarbij geen realiteitstoets is gedaan. Men heeft naar eigen zeggen alleen een globaal beeld van de kosten. Alsof maatregelen met de hoogste kosten dan ook altijd de meest effectieve zijn. Dus ik zou daar toch graag wat meer duiding op willen. Wat mij ook opviel, en dat viel mij eigenlijk pas op bij de beantwoording van de technische vragen, is dat voor wat betreft met name de toepassing van materialen het juist gericht is op de woningbouw. Mijn stelling is dat juist bij woningbouw en de productie van nieuwbouw er al ontzettend veel gedaan wordt, er BENG-normeringen zijn die voortvloeien uit de Europese richtlijn. Er is een BREEAM-keurmerk en we hebben natuurlijk de lat sowieso al hoog gelegd voor wat betreft duurzaamheidseisen voor nieuwbouwwoningen. Dan lees ik tegelijkertijd, het was een beetje flauw van mij dat ik het voorbeeld turbine pakte, maar daar wordt dan helemaal niet gekeken naar primaire, minder primaire abiotische stoffen of daar ook circulair gebouwd kan worden. Nee, was het antwoord, wij kijken alleen naar woningbouw. Laat mijn stelling zijn dat het daar nou net niet zo heel hard nodig is om daar nog extra op te controleren. Mijn vraag is dus of GS daar nog eens kritisch naar kan kijken en wat die daar zelf van vindt. Daarnaast, we hebben, en wellicht velen van u, onlangs in het FD kunnen lezen dat onder andere de Corporate Sustainability Reporting Directives hartstikke mooi ambities zijn en dat zijn hele zware rapportageverplichtingen. Die zijn voor de Large corporates, maar die sijpelen ook door naar de small caps, naar de kleine ondernemingen, naar het mkb. De effecten zijn aanzienlijk. Het betekent gewoon dat we op een moment komen dat ondernemingen verdrinken in rapportages die ze achteraf moeten maken en onderzoeksverplichtingen vooraf. Dus ook daar de vraag om er rekening mee te houden. Ik lees in het stuk ook veel ideeën over grondstof plannen, rapportages over impact op mens en milieu. Controle en toetsing is dus goed, maar onze stelling is dat we daar mogelijk in doorslaan. Even kijken. Ook voor ... Even kijken hoeveel tijd ik nog heb. Dan wordt er ook gefocust op de omgevingsvisie en dat we graag willen gaan vastleggen wat voor soort bedrijven wij wensen te krijgen in de toekomst. Alleen hoe weten we dat al? En ik geef dan het voorbeeld van AI. AI is een ongelooflijke energievreter. Vanuit milieu willen we die misschien niet hebben, maar als we die vooraf in de omgevingsvisie of- verordening hadden uitgesloten, doe je jezelf ook geen plezier. Dus wees daar voorzichtig mee, zou ik zeggen. Dan last but not least, er is nadien nog een informatiesessie geweest over de interne toetsing van dit beleid. Dan wordt er gesteld dat er op twee zaken wordt gemonitord. Eén is eigen aanbestedingen van inkoop en ook het stimuleren naar gemeentes. Vinden we fantastisch. Vooral doen. Tweede, en daar viel ik bijna van mijn stoel af, is de absolute hoeveelheid materiaalgebruik, terwijl we van tevoren, en dat werd eigenlijk ook geïnsinueerd door de ambtenaren, weten dat met de productieopgaven die we hebben, onder andere 100.000 woningen extra, 25 procent groei van de bevolking, dat dat niet een hele realistische en zinvolle meting is.

Kortom, voorzitter, mooie ambities, vol woorden en een paar goede zaken, namelijk stimuleren en goed voorbeeld zijn via aanbesteding en inkoop. Had wat ons betreft ook in een kortere notitie gekund. So far.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar GroenLinks. Mevrouw Matser, gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel. De vorige ... We hebben dit stuk natuurlijk al een keer eerder besproken. Toen heeft GroenLinks onder andere gevraagd om het leiderschap van de provincie in die circulaire samenleving nog verder in te kleuren. Ik werd deze keer dan ook heel erg blij van het doornemen van de uitvoeringsagenda waarin dat op heel veel verschillende manieren vorm krijgt. Ik heb allemaal smileys getekend in de zijkant, dus ik wil daar graag complimenten over maken voor het harde werk dat daar ongetwijfeld achter zit. Ik noem daarbij expliciet de inzet voor het uitbreiden van de producentenverantwoordelijkheid, het uitfasen van schadelijke lineaire stoffen en concrete doelstellingen zoals minimaal 30 procent biobased materialen in de bouwsector en het ondersteunen van kennisverspreiding. Ik had nog wel enkele vragen. Een van de antwoorden op die vragen leverde eigenlijk bij mij meer verwarring op. Dat was de vraag die ging over de rol van de provincie bij de regionale spreiding van circulaire ambachtscentra. In de beantwoording staat namelijk zowel dat we een rol zien voor de provincie in de ruimtelijke ordening en afstemming tussen gemeenten over de regionale spreiding, maar ook dat de provincie hier geen rol in heeft en dat we deze rol pas gaan oppakken als daar behoefte aan is. Maar nu hebben we gezien in de nota van beantwoording dat er behoefte aan is. Gemeente Nieuwegein heeft hier namelijk een vraag over gesteld. Dus dit puzzelde mij en ik vraag me af, wil de gedeputeerde nou aan de slag met een voortrekkersrol nemen in de regionale spreiding van circulaire ambachtscentra, of toch liever nog niet? In de vorige bespreking hebben we ook al even gewisseld van gedachten over de circulaire samenleving, dat het niet alleen maar een opbouw is van iets circulairs, maar dat dat ook gepaard gaat samen met een afbouw van de lineaire economie. Ik overweeg nog om daarover een amendement in te dienen, want ik zie nu toch heel erg nog in de uitvoeringsagenda dat we bezig gaan met de wortel, namelijk het ruimte creëren voor circulair, maar de stok, hoe gaan we ook zorgen dat de lineaire bedrijvigheid echt die transitie gaat maken en kunnen we daar misschien ook ruimtelijk beleid voor inzetten, dat zien we nog minder. Het opschalen van reparatie-initiatieven, dat is een ander mooi onderwerp wat naar voren komt in deze notitie, dat wordt nu vooral verbonden aan het organiseren van een reparatiedag. Daar ben ik heel blij mee. Dat is heel goed. Dat is een onderdeel van het toewerken naar de nieuwe economie. Maar eigenlijk zien we ook op het gebied van reparatie dat er misschien nog wel meer mogelijk is. Ik zou het graag horen van andere fracties als ze erover mee willen denken hoe we dat meer gewicht kunnen gaan geven in dit stuk. Dan tot slot wordt er in de cirkelregio samengewerkt met de Universiteit van Utrecht en Hogeschool van Utrecht. Maar het zijn juist mbo'ers die we ook nodig hebben om in de circulaire samenleving aan de slag te gaan. Het gaat hier niet alleen maar om kennis namelijk die we nodig hebben voor circulaire economie, maar ook om doen. Ook daarover overweeg ik om een amendement in te dienen om de rol van de mbo'ers explicieter op te nemen in de visie en zou ik graag van andere fracties horen als ze daarbij aan zouden willen sluiten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar de VVD. Mevrouw De Man, gaat uw gang.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Schieten met hagel, heb ik opgeschreven als eindconclusie na het lezen. Ik moest een klein beetje denken aan de energievisie. Op zoveel mogelijk vlakken inzetten, omdat onze rol nou eenmaal niet zo heel erg groot is en we ontzettend veel hulp nodig hebben van de hele constellatie waarin we functioneren in de provincie om dit voor elkaar te krijgen en eigenlijk ook niet de luxe hebben om iets misschien wel niet te doen en. In die samenwerking met elkaar, zoek daar alsjeblieft de wortel op en gooi de stok van mevrouw Matser alstublieft in het vuur en wakker het vuur aan van het goede voorbeeld en help,

ondersteun met informatie. Dat zie ik ook voldoende terug in het document. We hebben een informatiesessie gehad over de monitoring van dit programma. Daarin zagen we dat de voortgang van de doelen en de inhoud van de monitoring eigenlijk continu onderhevig is aan verandering. Dat kan ook niet anders dan dat dat op dit onderwerp zo is. Enige vraag daarbij dan vanuit de VVD, hou ons alsjeblieft op de hoogte van die wijziging in die doelen en die monitoring en hoe dat vorm krijgt en koppel die dan ook steeds aan de hogere doelstelling en laat ons zien op wat voor manier die wijziging van het doel dan bijdraagt aan de doelen die we met elkaar hebben vastgesteld in het bovenliggende document. Verder geen vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan D66.

De heer Manders: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik denk dat het heel logisch is dat D66 vindt dat we als provincie veel meer in moeten zetten op de circulaire samenleving, want zoals we ook in nu de nulmeting zien staan, is het grondstoffengebruik echt enorm en dat moet minder. Wij zijn dan ook van mening dat we inderdaad van die eindeloze groei naar veel selectievere duurzame groei toe moeten. En ook meteen uit de nulmeting wordt ook wel pijnlijk dat we inderdaad misschien onszelf in de spiegel moeten kijken, want ook onze eigen organisatie heeft dus een enorm afvalgebruik waar we stappen in kunnen zetten. Op het Statenvoorstel middellangetermijnstrategie, goede wijzigingen. Fijn dat de reacties goed landen. Heel erg fijn ook dat die indicatoren veel beter zijn uitgewerkt. Want alleen als we goed kunnen meten, dan kunnen we ook duidelijk controleren of we de goede richting opgaan en kunnen we daarop anticiperen. Zodoende ook heel erg blij met het duidelijk overzicht in de nulmeting. We hebben het eerder al genoemd in het vorige debat dat die circulaire economie veel meer moet landen ook binnen de opgave van de ROM. Dat staat natuurlijk ook in het programma Circulaire economie, maar dit willen we wel echt blijven benadrukken. Ook op de uitvoeringsagenda, goed begin, goede stappen. Erg tevreden dus ook over de opsplitsing van de thema's en de subthema's en de doelen die we daar onszelf stellen. Dus ook bijvoorbeeld hoe we 30 procent biobased bouwen kunnen komen. Ik heb wel één vraag ook aan de gedeputeerde en dat is eigenlijk dat er heel veel staat over jaarlijkse evaluaties in de uitvoeringsagenda en ik denk dat het ook handig zou zijn, in navolging van de VVD, dat wij hier zelf ook goed van op de hoogte blijven van de jaarlijkse voortgang, want we moeten hier natuurlijk als provincie scherp op blijven en goed op kunnen anticiperen en zo nodig bijsturen. Dus dat.

De voorzitter: Dank u wel. U krijgt een interruptie van mevrouw Ghijsels. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik heb een vraag eigenlijk aan D66. Ik had hem ook naar GroenLinks kunnen vragen. Ik maakte het punt dat met name op het gebruik van materiaal er gekeken wordt, enkel gekeken wordt naar de woningbouw. Ik noemde ook dat daar al enorm veel regulering en technieken worden toegepast en ook allerlei stempels op verkregen worden. Wat vindt u daar van, dat andere sectoren, en of dat nou over een windturbine of over ...

De voorzitter: Uw vraag is helder. Hou het kort, korte interruptie. Mijnheer Manders, gaat uw gang.

De heer Manders: Kort antwoord in dat geval ook. Hier valt gewoon nog heel veel winst te halen. Dus inderdaad, misschien leggen we daar de nadruk op, maar dat komt ook omdat we heel veel stappen op kunnen zetten en laten we daarom dan ook direct op focussen. De mening over de windturbines, dat laat ik even terzijde.

De voorzitter: U krijgt een vervolgvraag van mevrouw Ghijsels. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik ontken zeker niet dat daar heel veel winst op te behalen valt, alleen het instrument vanuit de provincie is niet nodig. Die is aantoonbaar niet nodig, omdat het al gebeurt, omdat er al gescreend wordt, omdat er al normeringen voor zijn. Althans niet via deze weg.

De voorzitter: Dat is geen vraag, maar een opmerking. Wilt u daarop reageren, mijnheer Manders?

De heer Manders: Op geen vraag kan ik ook niet reageren, dus ik constateer ...

De voorzitter: Dan houdt u het hierbij. Dank u. Is er nog wel ... Mevrouw Matser, gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel, voorzitter. Ik vind toch fijn als ik aangesproken word om kort even te reageren. Waar ik heel blij mee ben, want ik vind inderdaad, net als de BBB dat het niet alleen beperkt moet blijven tot de sector bouw. Het moet uiteindelijk in alle sectoren gebeuren. Onder andere staat ook in dit stuk genoemd dat we een ketenregisseur ...

De voorzitter: Hou het kort, mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Ik ben blij dat we ook een ketenregisseur Zorg krijgen. Op de andere domeinen zullen we zeker ook als fractie gaan volgen dat daar ook dit soort ambities gesteld gaan worden.

De voorzitter: Dank u wel. Is er nog een interruptie? mijnheer Limmen, gaat uw gang.

De heer Limmen: Ik heb nog even een vraag voor de BBB. Ik begrijp uit uw woorden dat u eigenlijk pleit voor helderdere doelstellingen en acties op andere domeinen. Begrijp ik dat goed?

De voorzitter: Niet helemaal een interruptiedebat met BBB. Dat was de bijdrage van D66. Ik sta hem even toe. Kort, mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik denk dat dat misschien indirect wel de stelling vanuit onze kant is, dat er in die zin weinig heldere doelen als behalve expliciet voor die woningbouw is, terwijl wij niet ontkennen dat die nodig is. Maar dat wordt al hartstikke goed geregeld.

De voorzitter: Dank u wel. In de tweede termijn is er ruimte voor verder onderling debat tussen de fracties als daar behoefte aan is. Ik ga door naar het CDA. De heer Van der Pouw-Kraan, gaat uw gang.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Voorzitter, Nederland staat de komende jaren voor grote uitdagingen. Het is niet mogelijk om de aarde oneindig uit te blijven putten. De ambitie is dan ook duidelijk. We moeten naar een samenleving waarin we onze grondstoffen kunnen hergebruiken. Iedereen moet daarin zijn rol en verantwoordelijkheid pakken. Dan valt op dat de circulaire samenleving geen wettelijke taak is van de provincie. In die zin keek het CDA dan ook enigszins kritisch naar welke rol de provincie op zich zou pakken en vooral hoeveel mankracht en geld zij daaraan besteden. Vanuit dat oogpunt is de strategie die op papier is gezet tamelijk uitgebreid uiteengezet en lijkt ook wat veel en buiten onze invloedssfeer. Een vraag van een particulier in de reactienota viel ons daarom meteen op. Hoe kan het provinciebestuur beleid gericht op circulair samenleving beïnvloeden? Want goede bedoelingen lijken mij niet genoeg. Gelukkig was het antwoord van de provincie daarop realistisch en wat het CDA betreft dus ook verstandig. Het antwoord was namelijk, wij doen het in samenwerking met andere overheden en pakken hierbij onze bescheiden rol. We hebben ervoor gekozen om vooral die zaken op te pakken die het sterkst binnen onze invloedssfeer liggen, zoals onze eigen inkoop en het ruimtelijk beleid. Dus hoewel de omvang van de stukken dat niet doen

vermoeden, heeft de provincie een realistisch kijk op haar bescheiden rol in het geheel. Gelukkig blijkt uit de reacties van gemeenten en waterschappen ook een grote bereidheid tot samenwerking met de provincie op het thema circulaire samenleving. Er is al goede samenwerking met de gemeente Utrecht, Amersfoort en Veenendaal. Maar zoals mijn burens van de SGP het al zeiden, zorg ervoor dat de andere kleinere gemeenten met wellicht minder slagkracht de boot niet missen. Het is ook goed te zien dat de provincie op verzoek van de waterschap gaat onderzoeken of onder andere ook waterbesparing onderdeel kan gaan uitmaken van de inzet. Daarnaast is het natuurlijk ook ... Het is ook goed dat de provincie bij het uitwerken van individuele ondersteuningsmaatregelen voor ondernemers meeneemt hoe dit versterkend kan werken op het regionale economische profiel. Uiteindelijk moet al het geld om alle transities door te kunnen maken eerst ergens verdiend worden. De punten van VNO-NCW waren helder. Doelen stellen moet, maar waak ervoor dat het haalbaar blijft, ook voor het bedrijfsleven. Stimuleer vooral en straf niet. Geef bedrijfsleven ruimte en zekerheid. Zeker onze Utrechtse bedrijven. Voorzitter, een betrouwbare overheid is nodig voor een gezonde bedrijfsvoering. Een betrouwbare overheid uit zich ook in bijvoorbeeld een langdurige circulaire aanbestedingskalender. Op die manier is er meer transparantie over inkoopvolumes en ontstaat er zekerheid voor ondernemers. Goed om te lezen dat de provincie daarop inzet. Naast deze lofzang toch ook een oproep aan GS. Bedrijven, organisaties, waterschappen, noem het maar op, worden op dit moment nog te vaak door bestaande wet- en regelgeving belemmerd in het waarmaken van hun circulaire ambities. Graag ontvangen wij vanmiddag ook een reactie van GS daarop en welke rol GS concreet daarin ziet voor de provincie, ook richting andere overheden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar de Partij van de Arbeid. Mevrouw Flink, gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter Ik houd het onwijs kort. De PvdA is blij en tevreden te zien dat bouwen en verbouwen ook is opgenomen in deze strategie. We zouden de gedeputeerde nog wel willen vragen of hij dit ook onderdeel zou willen laten maken van bijvoorbeeld de landbouw- en voedselstrategie, als het gaat om, waar haal je die duurzame bouwmaterialen vandaan? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de Partij voor de Dieren. De heer De Goederen, gaat uw gang.

De heer De Goederen: Dank u wel, voorzitter. Vandaag sta ik stil bij twee belangrijke aspecten van onze circulaire ambitie. Ten eerste onze subsidiëring. We hebben geconstateerd dat maar liefst 40 procent van onze provinciale uitgaven via subsidies lopen. Wat de Partij voor de Dieren betreft, is het daarom essentieel dat we scherp in beeld krijgen in hoeverre deze middelen nu lineair of de circulaire economie stimuleren. Ik hoor ook veel geluiden over het goede voorbeeld geven en leiderschap nemen. Dus ik ben ook benieuwd hoe de anderen hiernaar kijken. Aan de gedeputeerde de vraag, ziet u ook de noodzaak om te voorkomen dat we via subsidie of beleid de oude vervuilende economie stimuleren? Ten tweede, de integrale aanpak. Ik hoor daar ook al veel geluiden over, onder andere van de BBB. Circulaire economie is natuurlijk geen geïsoleerd vraagstuk. Zoals we weten, raakt het aan alle dossiers. Woningbouw, energie, landbouw en mobiliteit. Wij zien daarom ook de noodzaak om te zorgen dat circulair niet op een eilandje blijft, maar dat het overkoepelend benaderd wordt. Wij vinden het daarom logisch dat de circulaire strategie voortaan alle thema's behandelt en niet er een aantal uitkiest. Een vraag aan gedeputeerde, is die het met ons eens dat het logisch is dat de circulaire strategie, dat we die vanuit een overzicht benaderen? Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de ChristenUnie. Mevrouw Rikkoert, gaat uw gang.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. De ChristenUnie wil toewerken naar een circulaire economie waar minder materiaal wordt gebruikt en dat we producten en materialen na gebruik weer hergebruik en recycleren

en dat het vervolgens dus weer een hoogwaardige toepassing krijgt. We willen ruimte geven aan bedrijven die een bijdrage leveren aan de circulaire economie. Allereerst zijn we tevreden met het uitvoeringsplan wat nu voor ons ligt. Er worden een aantal hele essentiële punten benoemd, die ook aansluiten waar wij ons graag voor inzetten deze vier jaar. Want wij willen dat ondernemingen hun grondstoffenstromen op elkaar afstemmen, zodat er minder afval ontstaat. We zijn dan ook tevreden dat dat is opgenomen. Er moet wat ons betreft ook voldoende fysieke ruimte zijn voor bedrijven die bijdragen leveren aan de circulaire economie. We sluiten ons aan bij de vragen van de Partij voor de Dieren wat betreft inkoop. Daarmee hangt ook samen dat we het essentieel vinden om te blijven investeren op kennisdeling tussen inkopers van alle overheden. Tot slot zien wij veel kansen rondom biobased bouwen. Fijn dat ook ketenregisseurs worden ingezet. Graag zouden wij wat meer informatie ontvangen de aankomende tijd over wat zij precies gaan doen en wat hun doel wordt. Bedankt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan als volgende UtrechtNu!, de heer Fiscalini, gaat uw gang.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken we een strategie over hoe de provincie wordt klaargestoomd voor een circulaire toekomst, een toekomst waarin we grondstoffen herbruikbare, verspilling tegengaan en welvaart breed delen, brede welvaart. Maar laten we kritisch zijn. Hoe realistisch zijn deze ambities? Een belangrijk vraagstuk is hoe we succes en impact gaan meten. Er worden meetindicatoren opgesteld, zoals de reductie van primaire grondstoffen en CO₂-uitstoot, maar hoe concreet en haalbaar zijn deze? Daarnaast blijkt uit landelijke rapporten dat de doelstelling van 50 procent circulariteit in 2030 waarschijnlijk niet wordt gehaald. Hoe kunnen wij dan als provincie dan wel het verschil maken, terwijl we maar beperkte invloed hebben op de nationale en mondiale keten? Een van de vragen van UtrechtNu! is dan ook, zijn we bereid en is het ook mogelijk om flexibel te zijn en bij te sturen als onze aanpak onvoldoende effect heeft? Circulair inkopen klinkt als een mooi streven, maar het kan op korte termijn duurder uitvallen. We zien dat het huidige budget beperkt is. Is dit budget voldoende, is het genoeg? Hoe prioriteren we dan deze beperkte middelen? Brede welvaart is het hoofddoel. Maar hoe rijmt dit met het circulair inkopen, wat kan betekenen dat het aanschafbedrag van goederen of producten hoger wordt? Al met al is het onduidelijk in hoeverre circulair inkopen tot meer kosten leidt. Hoe kijkt de gedeputeerde hier tegenaan? Als laatste, de verschillen tussen grote en kleine gemeenten zijn groot. Waar steden als Utrecht en Amersfoort al circulaire stappen zetten, hebben kleinere gemeenten vaak onvoldoende capaciteit en kennis. Hoe zorgen we ervoor dat deze enkele gemeenten niet achterblijven? Daarnaast vraagt deze transitie om steun van ondernemers en inwoners. Maar wat biedt deze strategie precies voor de ondernemers? Voor ondernemers komen er nieuwe regels bij, wat extra kosten kan betekenen. Hoe gaan we dit draaglijk maken, zodat regels niet als belemmering maar als kansen worden gezien en hoe motiveren we ondernemers om te investeren in circulariteit en inwoners om hun gedrag aan te passen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Matser heeft een interruptie. Uw hand valt een beetje weg.

Mevrouw Matser: Het was een punt aan het begin van betoog, maar ik heb even het betoog afgewacht om te kijken of het antwoord nog kwam. Maar UtrechtNu! stelt eigenlijk dat, omdat we mogelijk landelijk de doelstellingen niet gaan halen, is het dan wel nuttig dat we mee gaan doen? Ik zouden vergelijking willen maken met, we hebben afgelopen dagen ook ...

De voorzitter: Hou het kort. Korte vraag.

Mevrouw Matser: Gezien dat in Nederland obesitas toeneemt. Heeft het dan wel zin om zelf te gaan sporten? Het is toch goed om te investeren in een gezondere en een circulaire economie in Utrecht, ook al redden we misschien landelijk de doelstellingen niet?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat mevrouw Matser niet helemaal geluisterd heeft, maar ik zal nog een keer mijn zin herhalen. Wat ik zei, is dat uit landelijke rapporten blijkt dat de doelstelling in 2030 niet wordt gehaald. Hoe kunnen wij als provincie dan wel het verschil gaan maken, terwijl wij maar beperkte invloed hebben op de nationale en mondiale keten? Dat is wel een degelijk verschil. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan volgende is Volt. De heer Limmen, denk ik. Gaat uw gang.

De heer Limmen: Dank u wel, voorzitter. Wij willen beginnen met een compliment voor de kwaliteit van de aangeboden notitie. Chapeau voor het hele team en gedeputeerde. Volt heeft echter een paar kanttekeningen en vragen. Wij maken ons zorgen over de algehele besturing en monitoring in relatie tot de ambitieuze doelstellingen voor 2030 en 2050. Volt is van mening dat de uitvoeringsagenda eigenlijk onvoldoende duidelijk wordt gemaakt hoe de 50 procent-doelstelling in 2030 wordt gehaald. We vinden die te abstract. Kan gedeputeerde toezeggen dat concreter wordt duidelijk gemaakt hoe de activiteiten en acties in de uitvoeringsagenda bijdragen aan het behalen van de gestelde hoofddoelen uit de uitvoeringsagenda? Maar ook ten aanzien van de doelen in de beleidsvisie Circulaire samenleving, de verbinding van uitvoeringsagenda, middellangetermijnstrategie en de langetermijnbeleidsvisie, is voor ons onvoldoende. Volt is van mening dat de strategie voor wat betreft de eigen organisatie, zoals hier al eerder aangehaald, nog te beperkt is en niet goed genoeg aansluit op de beleidsdoelen 2050. Beleidsdoelen als mobiliteit, energie, water, bodem en voedsel. Wij vinden dat de eigen organisatie integraal op de domeinen uit de beleidsvisie 2050 circulair behoren te presteren en zich daaraan zichzelf ook moet monitoren. In de opdracht van de provincie is het instrument circulaire doelenboom ontwikkeld. Wij denken dat dit instrument geschikt is om een integrale aansluiting op de beleidsvisie Circulaire samenleving 2050 te versterken. Wij denken dat een integrale aanpak op alle domeinen dit borgt en dat het een brug slaat tussen de MTS Circulaire samenleving-strategie en de beleidsvisie op 2050. Waarom wordt dit instrument niet ingezet? Deelt gedeputeerde deze mening en kan gedeputeerde toezeggen om in 2025 met een voorstel te komen om dit instrument mogelijk in een geactualiseerde vorm te implementeren? Daarnaast, kan gedeputeerde toezeggen dat PS in haar tweejaarlijkse voortgangsrapportage ook evaluaties opneemt en dat PS hierin een actieve rol krijgt? Water is een essentiële abiotische grondstof in onze samenleving en staat bovendien onder enorme druk. Wat zouden de overwegingen van gedeputeerde zijn om water zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin een plek te geven in de VTH-hoofddoelen en -subdoelen van de uitvoeringsagenda? Tot slot ziet Volt het bevorderen van een circulaire economie als kerntaak van de ROM en de EBU. Innovatieve circulaire ondernemers zijn in dit proces cruciaal. Zijn beide gedeputeerden bereid om dit doel als aandeelhouder van de ROM en participant in de EBU op te nemen als doel en actiepoint in de uitvoeringsagenda? Tot slot nog één ding, dat is, hoe denkt de gedeputeerde de opmerking over de circulaire ambachtscentra te realiseren? Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. SGP heeft het woord gevoerd. Dus dan is de volgende de PVV, de heer Van der Star. Geen inbreng. Dan gaan we naar de heer De Hartog van Forum voor Democratie. Gaat uw gang.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Misschien een meer noot voor de gedeputeerde in plaats van een vraag. Ik had een technische vraag gesteld, die is naar mijn idee niet echt volledig beantwoord. Misschien

komt dat door mijn wat beknopte vraagstelling, maar ik ga daar buiten deze vergadering dan nog verder op in, dus niet hier voor de tijd.

De voorzitter: Prima. Hartelijk dank. Dan de SP, de heer Schipper, digitaal aanwezig. De heer Breur. Ik kan het niet verstaan. Gaat uw gang.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Ik onderbreek u even, want we kunnen u niet verstaan. De geluidsverbinding is heel slecht. Dus is daar wat aan te doen? U klinkt heel blikkerig en op verre afstand en dof. Dan slaan we even uw inbreng over en gaan we eerst even naar de volgende. Misschien kunt u dan wat aan de techniek verbeteren. Dan gaan we eerst even naar 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Voorzitter? Oké. Voorzitter, 50PLUS heeft eigenlijk een vraag, waarom in het hele verhaal de kringlooplandbouw waardevolle grondstoffen niet is meegenomen. Stikstof, kunstmest, grote bijdrage. Hoeveel mestwaardevolle producten te maken, geen afvalstroom, fosfaat, stikstof, bodem wat gebruikt wordt voor de bodemvruchtbaarheid, energie uit varkensmest, vergisting, dierlijke mest levert energie in de vorm van biogas, stroom en warmte op. Dat vind ik eigenlijk een hele belangrijke bijdrage in alles wat met kringloop te maken heeft. Natuurlijk huisvuil ook. We kunnen dat allemaal wel opnoemen wat hier allemaal in staat, maar 50PLUS vraagt zich echt af waarom de kringlooplandbouw niet is meegenomen. We zijn onlangs bij een boerderij op bezoek geweest in Lopikerwaard. Daar hebben we gezien hoe gigantisch groot succes het daar is met het hergebruik van dierlijk afval. Dan heb ik het niet over vlees, maar over de, hoe noem je zoiets, de ontlasting van allerlei dieren. Dat draagt ook bij. We hebben ook biomassacentrales ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek, u krijgt een interruptie van de Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.

De heer De Goederen: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor mevrouw Hoek noemen dat het een grandioos succes is, het gebruik van dierlijke resten onder andere voor mestvergisting. Nou weet ik dat we ook daar ter plekke hebben gevraagd of het energie oplevert. Daar kon de boer geen antwoord op geven. Dus ik ben benieuwd waar zij haar verhaal op baseert.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Ik was nog niet klaar met mijn verhaal. Het is inderdaad bij de boerderij, dan hoort u zelf mijn antwoord wel naar de Partij voor de Dieren toe ...

De voorzitter: Dan gaat u nu verder met uw betoog.

Mevrouw Hoek: Ik ga verder, want anders gaat het van mijn tijd af. Ze zijn ermee bezig. Het ziet er heel positief uit, laat ik het dan zo zeggen. 50PLUS vindt het eigenlijk wel zo belangrijk dat dit ook meegenomen dient te worden met ondersteuning ook door subsidie en dergelijke. Dus dit is het begin. Men is in ontwikkeling. Dat klopt. Maar het ziet er heel rooskleurig uit. Dan had 50PLUS het toch wel op prijs gesteld als dit meegenomen was bij dit onderwerp nu vandaag. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even naar de heer De Goederen. Is de vraag beantwoord die u had gesteld? Naar voldoening. Dank. Dan hebben we nog één poging digitaal om de heer Breur te pakken te krijgen. Nee, we horen iets, maar we verstaan het niet. Kunt u het zonder koptelefoon misschien proberen? Lukt dat?

De heer Breur: Even kijken.

De voorzitter: Nu bent u goed te verstaan, zonder de koptelefoon. Dus gaat uw gang zonder koptelefoon. Je mag hem ophouden, maar als u maar niet inpluigt. Gaat uw gang.

De heer Breur: Dan moet ik even mijn tekst erbij pakken. Bij dit voorstel moet ik direct terugdenken aan de mooie inspiratie sessie in de Hof van Cartesius eerder dit jaar. Het is goed om te zien dat die sessie is omgezet in een concreet beleidsstuk. Goed om te lezen dat de provincie een rol voor zichzelf ziet en deze ook inneemt en een strategie uitstippelt. Natuurlijk kan het altijd scherper, concreter en ambitieuzer. Maar het feit dat we de samenleving willen herinrichten en ons niet langer afhankelijk willen stellen van een systeem dat aarde en grondstoffen uitput en de welvaart concentreert bij een steeds kleinere groep mensen is in zichzelf een waardevolle stap. Wat onze fractie kan dit een hamerstuk worden. Met complimenten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we de eerste termijn van de commissie gehad. Dan stel ik voor dat u even, ik denk, laten we vijf minuten ... Misschien zijn er commissieleden die even de benen willen strekken of iets anders. Over vijf minuten gaan we door. We schorsen vijf minuten. Beste mensen, neemt u weer plaats. Dan gaan wij verder. Dan gaan we nu verder met de beantwoording van het college. Mijnheer Bakker, aan u het woord.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de reacties. Misschien toch goed om nog heel even te beginnen met, waarom doen wij dat nou ook alweer en waarom vinden wij het dan belangrijk? Dat de provincie daar een rol in heeft? Heel kort. Dan kom ik daarna bij een aantal blokjes aan waarin ik uw vraag heb gepoogd onder te brengen. Zoals we ook schrijven, de Earth Overshoot Day, zoals iedereen zich zou gedragen zo ongeveer zoals de Nederlander doet, dan zou die al vallen op 1 april. Dan zijn we al door de grenzen van de planeet eigenlijk heen en wat de planeet in één jaar kan bij produceren. In andere woorden, hoe wij nu met onze grondstoffen omgaan, en er zijn best veel vragen gesteld en dat snap ik ook heel goed van, wat hebben ondernemers hieraan of vinden die dit belangrijk of waar zitten hun zorgen, die zitten echt ook in die toegang tot die grondstoffen. De manier waarop wij nu met grondstoffen omgaan, is niet houdbaar. Dus de toekomst zal circulair worden en wij gaan zorgen om dat zo goed mogelijk te doen, maar ook om dat te versnellen en op een goede manier. Startpunt daarvan is de visie 2050. Die heeft u vastgesteld. Daar gaan wij op verder werken. Daar is nu deze strategie uitgekomen, 2025-2035, met een uitvoeringsagenda voor de komende jaren, met hele concrete acties, output en outcome. Dus wat is de output, wat gaan we leveren, maar ook wat zijn de effecten die daarbij horen? We zijn gestart met een nulmeting. Dus zie dit echt ... Er is al heel veel gebeurd, er wordt heel veel gedaan. Maar ik denk dat we ook met verzoek vanuit de Staten een heel gedegen product, misschien naar sommige smaken iets te uitgebreid, die zie ik ook weer als een aanmoediging voor hierna, maar dat we een gedegen basis leggen waarop we de komende jaren echt met koers die stappen kunnen gaan maken, maar ook kunnen bijstellen waar nodig en waar gewenst. Dat moet ook, want het is een van de grootste transities waar we voor staan. Wij moeten en willen ook onze verantwoordelijkheid daarin nemen. Overigens wordt het veld om ons heen, worden wij daar ook zeer toe aangemoedigd. Dus u zei veel over gemeenten, waterschappen, ondernemers, bewoners. Mensen kijken naar de provincie en wij trekken daarin ook nauw samen op met een aantal andere provincies en pakken daarin onze rol. Voorzitter, de ...

De voorzitter: Mag ik heel even ... Ik onderbreek u even, want er komt een grote groep jongeren de zaal in. Dat geeft wat rumoer en wat interesse. Van harte welkom. Gaat iedereen zitten, of loopt u meteen weer door? Ik zie de heer Vermaat knikken. Het leidt wat af. Dus, mijnheer Bakker, gaat u verder. Maar eerst iedereen zwaait. Dan loopt de stoet weer de zaal uit en gaat u daarna weer verder, mijnheer Bakker. Dan is de rust

weergekeerd. Bij de Provinciale Statenvergadering heeft een van de gelukkigen een stoel, maar nu lopen ze snel weer door. Bedankt. Mijnheer Bakker, gaat u verder met uw beantwoording.

Gedeputeerde Bakker: Ik hoorde mooie woorden over, dit zijn de toekomstige generaties waarvoor we het doen. Maar ik weet één ding met deze kinderen, die zijn maar met één ding op uit en dat is warme chocolademelk uit onze automaat krijgen, maar goed. Voorzitter, ik wilde wat zeggen over de blokjes. Nee, jammer dat ze zo snel weer de zaal uitliepen. Dat is wel. Ik wilde wat vertellen over de focus, de thema's. Hoe zijn wij zelf een voorbeeld? Monitoring, bedrijven, innovaties vroeg u wat over. U vroeg wat over het afbouwen, over de financiën en de fte's en over met wie wij samenwerken. Dat vind ik toch goed om te zeggen, ik vond dit zelf en als college samen met u echt een mooi traject de afgelopen maanden wat we hebben doorlopen. De heer Breur zei daar overigens een inbreng die ik graag nog even ... Die ik digitaal ga inlijsten. Zo vaak krijgen we niet zulke mooie compliment van de SP. Maar dat Hof van Cartesius en wat we samen hebben gedaan, ik vond, dat was leuk om het zo te doen en ook volgens mij met een mooie uitkomst. Dan de focus en de thema's. Hoe zijn we hier opgekomen? En bijvoorbeeld Volt zei daar het een en ander ook over. SGP, BBB stelden daar vragen over. Hoe zijn we hiertoe gekomen? Eigenlijk is op basis van de eerdere aanpak waarin we echt nog wat verkennend waren door de Randstedelijke Rekenkamer, maar ook naar aanleiding van een eigen analyse, wel tot de conclusie gekomen, de, ik noem het maar gewoon zo even zoals het is, de 1000 bloemen bloeien-aanpak vanuit het team Circulaire samenleving brengt niet de gewenste resultaten die je zou willen. Want dan doe je van alles een beetje en heb je te weinig focus. Dat is de reden dat wij aan de slag zijn gegaan met de vraag, waar heeft de provincie een logische rol en waar kunnen we impact maken de komende jaren? Uit die analyse, dat is tegen elkaar aangeduwd, uit die analyse is met aanvulling vanuit u, ik kijk ook even naar de PvdA die toen weliswaar via een andere fractiegenoot van mevrouw Flink, maar ook een lans brak voor het bouwen en het verbouwen bijvoorbeeld hebben we gekeken, wat zijn die logische thema's? Dat zijn de focusthema's die er zijn. Gebeurt er dan op de andere thema's niks? U noemde landbouw, u noemde water, denk ik als misschien even belangrijkste twee. Infrastructuur zou je nog kunnen noemen. Heel erg veel. Het zit heel diep verankerd in alles wat wij doen. Circulaire kringlooplandbouw is een van de pijlers van ons landbouwbeleid. In water zit het ... In onze drinkwateropgave zit het volop in. Dus, ja, het krijgt een plek. Maar wat kunnen we vanuit dat kernteam Circulaire samenleving doen en waar moeten we op versnellen, verdiepen en zorgen dat we meer doen? Dat zijn deze thema's en daarom hebben we daarvoor gekozen. Ik zou toch, ik ben misschien een beetje scherp, ik zou met nadruk zeggen, daar moeten we niet weer andere dingen aan gaan toevoegen, want dan zijn we die focus weer kwijt. Wat we wel gaan doen, en dat hebben we hopelijk ook duidelijk opgeschreven, is dat wij dat in die uitvoeringsagenda's, nu wordt daar ... Ieder jaar ook krijgt u daar een update van dat wij de vinger scherp aan de pols houden met, zijn dit nog te goede thema's en moeten wij daarin wellicht andere keuzes gaan maken? Dus misschien dan even heel concreet. Er werd gevraagd over de ambachtscentra. GroenLinks vroeg daarnaar.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Vermaat zonder aanhang.

De heer Vermaat: Een hele schare. Voorzitter, een vraagje, u zegt die focus. Daar is de SGP het helemaal mee eens. Tegelijkertijd hebben we bijdrage net genoemd over het stukje de uitstap naar de landbouw en die gewassen. Dan verliest u even in onze optiek toch de focus.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Op verzoek onder andere van de Staten, en dat kwam ook op zeer veel plekken terug, is dat een van de ketens die wij echt zouden kunnen sluiten en waarop we meer zouden kunnen doen, is die biobased keten. Dus hoe bouwen we met materialen die ook koolstof vastleggen en die ook circulair zijn? En

dan kan je van land naar pand heel veel betekenen. Daar is heel concreet, en dat wordt ook al op dit moment gedaan door Building Balance ...

De voorzitter: Mijnheer Bakker, ook de reactie op een interruptie van het college graag kort houden.

Gedeputeerde Bakker: Ook de inzet hierop past binnen onze circulaire focusthema's. Sorry, mijnheer Vermaat. Het is even zoeken.

De voorzitter: Ook voor het college gaat er geen ...

Gedeputeerde Bakker: Maar het past binnen de thema's van circulair verbouwen. Ambachtscentra, wanneer is daar ...

De voorzitter: Ogenblikje, u bent nog niet ... U krijgt namelijk nog een interruptie van de heer Limmen. Gaat uw gang.

De heer Limmen: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn heel erg ... We vinden het goed dat er voor een focus wordt gekozen. Maar tegelijkertijd, zonder je eigen focus te verliezen, is het mogelijk om in de organisatie integraal de doelen zichtbaar, meetbaar en bestuurbaar te maken.

De voorzitter: Daar zat geen vraag aan, dus dat ...

De heer Limmen: Is de gedeputeerde dat met mij eens?

De voorzitter: Dat was niet de bedoeling om een vraag uit te lokken. Mijnheer Bakker, aan u het woord.

Gedeputeerde Bakker: Dat staat denk ik ook echt wel in de strategie, in de middellangetermijnstrategie, in de uitvoeringsagenda, dat we dat doen. Maar de focus vanuit het team zit op deze thema's. Daar gaan we de versnelling op zetten. Er is daarnaast altijd mogelijk dat er vanuit het circulaire team nog extra wordt meegedacht, maar het zit heel concreet al in die andere paden, zoals landbouw, zoals water, zoals infrastructuur. Daar zit het in en krijgt u ook keurig ieder jaar via de P&C-cyclus onder andere ... Wordt u daarover gerapporteerd. Ook als u zaken vaststelt, andere visies et cetera, zal circulair daarin zitten. Want we moeten aan deze doelen ook zijn, we moeten aan deze doelen gaan voldoen. Komt nog bij ...

De voorzitter: Dank u. Het is kort en helder. U krijgt ...

Gedeputeerde Bakker: Houd me maar scherp, voorzitter.

De voorzitter: U krijgt nog een keer nog een interruptie van de heer De Goederen. Toch? Gaat uw gang.

De heer De Goederen: Dank u wel, voorzitter. Ik vraag me af hoe de gedeputeerde voorziet dat dat team Circulair dan die verbinding legt, terwijl we die niet in een centrale rapportage hebben.

De voorzitter: Mijnheer Bakker, weer kort.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, er zijn hele mooie doelen die wij hierin stellen die ook terugkomen in de Omgevingsvisie in het coalitieakkoord, die ook heel vaak al in de verschillende beleidsprogramma's al heel goed verankerd zitten. Ik hoop toch wel, trouwens, ik zie het dagelijks, dat niet de motivering waarop er

gewerkt wordt binnen het provinciehuis is een rapportage, nee, is omdat we het gewoon intrinsiek het goede willen doen en bij willen dragen aan de doelen die met u zijn afgesproken. Daar past ook het verminderen van grondstoffenverbruik en het stimuleren van de circulaire samenleving, valt daar heel goed binnen. Overigens, en dat punt wilde ik net maken, voorzitter, ik denk dat het toch goed is om dat te zeggen, is dat wij jaarlijks ook rapporteren in de klimaatparagraaf, zit in de begroting en zit in de jaarstukken. We zijn ook voornemens om die verder uit te bouwen en ook te kijken, wat zijn klimaatrisico's bijvoorbeeld? Daar past ook op een gegeven moment mogelijk ook deze circulaire transitie heel goed bij. Maar ik heb echt niet zoveel zorg dat het niet goed op het netvlies staat bij collega's of in andere beleidsprogramma's. Dus dat zit daar zeer goed in.

De voorzitter: Dank u. Ik kijk even. Nog een interruptie, mijnheer Limmen. Gaat uw gang.

De heer Limmen: Mijn vraag aan mijnheer Bakker is, begrijp ik hem nu goed dat u zegt ik ga de komende tijd toch extra aandacht geven aan de circulaire verantwoording? Hoor ik hem dat tussen de bedrijven door zeggen?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, volgens mij staat er een hele uitgebreide paragraaf over monitoring met een nulmeting. Dan geven wij daar heel goed aan wanneer u daarover terugziet. U ziet een keer per jaar de voortgang van de uitvoeringsagenda. U ziet een keer in de twee jaar het grotere verhaal over de circulaire voortgang en de monitoring en u ziet jaarlijks in de begroting en in de jaarstukken de klimaatparagraaf. Dat is wat u ziet. Vervolgens zit er in al die beleidsprogramma's, en daar bent u ook zelf bij, ik weet het vanuit water bijvoorbeeld goed, het circulair gebruik van water is een van de pijlers rondom onze drinkwateraanpak, waarover u bijvoorbeeld begin volgend jaar geïnformeerd zal worden. Kringlooplandbouw is een van de centrale doelen van ons landbouwbeleid. Dus dat zit daar al in en waar nodig kan er zeker en wordt er ook aangeklopt bij het Circulaire samenleving-team.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, ik was gebleven bij de ambachtscentra en de vraag van GroenLinks, pakken wij dat op, ja of nee? We hebben nu gezegd, het zit nu even niet in die focusthema's. Dat komt ook omdat het hele afval- en reparatiedeel niet primair op het bordje al logischerwijs van de provincie zit. Ik wil u wel toezeggen dat we dat, want u heeft gelijk, een aantal van de inspraakreacties is daar inderdaad over gegaan, dat we dat echt goed op het netvlies houden. Zodra wij denken, daar kunnen we beredeneerd ook echt impact maken, daar hebben we ook een rol als provincie, dan gaan we dat ook zeker doen of in ieder geval verder verkennen. Laat ik u zeggen dat we dat bij de volgende rapportage volgend jaar daar even echt goed aandacht aan zullen besteden. Evenals het punt, want dat ben ik helemaal met u eens, over repareren. Wat kunnen we daar meer in doen? Overigens helpen bij dit soort dingen echt wettelijke verplichtingen, ook uit Europa bijvoorbeeld. Right to Repair gaat hier echt veel verschil in maken. Voorzitter, ik zit even te kijken. Volgens mij heb ik de belangrijkste onderwerpen uit het blokje focus en thema gehad. Dan, hoe sturen we of hoe geven we zelf het goede voorbeeld? Net ook al een en ander over gezegd heb. Daar doen we al ontzettend veel mee. SGP, BBB, onder andere vroegen dit, infrastructuur. Maar het zit zeker in het programma ook absoluut in inkoop, aanbesteden en subsidies. Daar waar u aanmoedigen heeft of aanvullingen ziet, staan wij daar zeer voor open. Dus klopt daar, mag ook na het debat, zeker bij ons aan. Over subsidies stelt de Partij voor de Dieren een vraag. Subsidieverordening is aangepast. Ik heb niet helemaal uw vraag scherp, maar wij gaan in ieder geval vanuit ook die aanpassing van de subsidieverordening, hebben ook toegezegd toen in de commissie, gaan we kijken, welke subsidieregelingen zijn nu nog meer circulair te maken? En hoe kunnen we

ook via dat spoor het een en ander aanmoedigen? ChristenUnie deed een nadrukkelijke wens om ook kennis te delen vanuit zelf het goede voorbeeld geven. Dat doen wij volop en daar zien we ook een hele natuurlijke rol. Bijvoorbeeld ook via de ketenregisseurs voor de provincies. Dan bedrijven en innovatie, waren een aantal vragen over. Ik denk dat onze aanpak primair zit in stimuleren, helpen. Het gaat niet om meer regels, maar het gaat soms wel om betere regels. Maar we hebben ook, aan de ene kant hebben we ondernemers, vertegenwoordigende partijen van ondernemers heel nadrukkelijk gehoord. Die zeiden, let op die regeldruk. die boodschap hebben we goed verstaan, hebben we ook in andere bijeenkomsten van de Staten goed verstaan. Doen we ook en letten we ook goed op. Dat is ook zeker een aandachtspunt. Aan de andere kant zijn er ook bedrijven en ondernemers die zeggen, stel af en toe een regel, een goede regel, want dat helpt mij om innovatiever te kunnen zijn of om wel een circulair model te hebben. Kortom, daar zijn we allemaal nog niet. We zijn nog echt in het begin hiervan. Hoe kan je bijvoorbeeld met een grondstoffenplan gaan werken? Dat soort zaken, dat gaan wij rustig verkennen en daar bijvoorbeeld ook de omgevingsdiensten goed mee helpen, want daar zit een belangrijke hefboom. Dan was er nog een specifieke vraag vanuit Volt maar ook vanuit D66 over de ROM. Dat Earth Valley is een belangrijk aandachtspunt in het laatste hoofdstuk van de middellangetermijnstrategie, geeft ook aan dat de ROM, maar ook de EBU ontzettend belangrijke partijen zijn hiervoor. Ook UtrechtNu! stelde daarvan, wat zit er nou in voor ondernemers? Juist die circulaire transitie kan voor heel veel kansen betekenen voor ondernemers en die zijn daar ook echt mooi op een goede manier bij betrokken.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Limmen. Gaat uw gang.

De heer Limmen: Onze vraag was heel specifiek. Is het mogelijk om te bevorderen dat ROM en de EBU een kerntaak. krijgen in het bevorderen van de circulaire economie?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, misschien mag ik voor dadelijk even in de tweede ronde voor de specifieke EBU-vraag even naar mijn linkerbuurman kijken. Voor de ROM, ik heb het idee, want ik ben er zelf weleens bij geweest, dat dit debat al een paar keer met u is geweest. Het zit in de kern van wat de ROM is. Maatschappelijke uitdagingen via innovatieve ondernemers aanpakken en daar ook in investeren, dat zit helemaal in het Earth Valley-verhaal van de ROM. Dus ik heb het u een aantal keer horen vragen, maar ik weet om heel eerlijk te zijn niet zo heel goed wat u specifiek daarin zoekt, want ik zie het al als een groot focusthema.

De voorzitter: Mijnheer Limmen, u krijgt het woord. Gaat uw gang.

De heer Limmen: Ik zie het ook, alleen in de eigen beleidsstukken en verantwoording wordt het niet als een kerntaak gezien. Dat is mijn punt.

De voorzitter: Wilt u er nog op reageren, mijnheer Bakker? Het is een statement. Of mijnheer Van Schie. Mijnheer Van Schie reageert hierop.

Gedeputeerde Van Schie: Mijnheer Limmen heeft dat een paar keer al aangedragen. We kiezen met de taken voor de ROM natuurlijk niet alleen voor wat ze doen, we doen het met een heleboel andere partijen samen. Dat is één drempeltje. Daar wordt het overigens net zo belangrijk gezien als wij dat zien. Dus geen misverstand daarover. Maar waar ROM natuurlijk zijn kernfocus op heeft, is innovatie binnen die drie economische

thema's. Daarbij is circulariteit geen doel, maar een middel en moet je natuurlijk innovatieve ondernemers die die circulariteit kunnen aanjagen juist binnen lineaire bedrijven stimuleren.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie, houd het kort. Het is denk ik helder.

Gedeputeerde Van Schie: Het korte antwoord is de opdracht van de ROM is zoals die is. We gaan het evalueren en dan komen we er bij u op terug en dan heeft u ook uitgebreid de gelegenheid om daar nog op te reageren.

De voorzitter: Dank.

Gedeputeerde Van Schie: Voor de EBU geldt min of meer hetzelfde, die natuurlijk een heel andere rol heeft, een netwerkkrol. De ondernemers die daarbij zijn betrokken, zijn natuurlijk niet echt gebonden aan ons beleid. Daar werken we mee samen juist om ook richting hogere en lagere overheden de maatschappelijke doelen die we met zijn allen voor staan ook onder de aandacht te brengen.

De voorzitter: Dank. Mevrouw Van den Broek, u had ook een vraag en volgens mij de heer Breur, volgens mij heeft u uw hand opgestoken. Na mevrouw Van den Broek bent u aan de beurt.

Mevrouw Van den Broek: Ik was u eigenlijk erop attent aan het maken dat mijnheer Breur al heel lang zat te zwaaien.

De voorzitter: Dank. Met de hulp van mevrouw Van den Broek, mijnheer Breur, u mag een interruptie plegen. Gaat uw gang.

De heer Breur: Ik ben mij er niet van bewust dat ik mijn hand had opgestoken, voorzitter.

De voorzitter: Dan gaat het over. Dan is het niet nodig. Dan kijk ik even naar de heer Bakker. Had u alles gehad? Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, volgens mij waren we bij het blokje monitoring aangekomen. Daar waren ook een aantal vragen over. Dus groot deel zit in die beleidscyclus, zoals ook uit de commissie Janssen is gekomen. Dat heeft u gezien. De basis is die nulmeting en een deel daarvan zit in de P&C. Dat blijven we iedere keer heel goed in de gaten houden of dat de goede logische indicatoren zijn, maar dit is een goed startpunt, wat ons betreft in ieder geval. Ik heb u al het een en ander gezegd over de voortgang en hoe wij daarover rapporteren. De VVD stelde daarover een vraag van, als u daar in wijzigt of nieuwe inzichten heeft, betrek ons daarbij en doe dat ook nadrukkelijk. Dat doen wij heel graag. Dus bij deze, mevrouw De Man, als wij de volgende keer in de voortgangsrapportage komen, stel ik voor dat we dat ook weer op zo'n manier zoals we dat laatst deden weer agenderen en daar misschien ook eens wat mensen van buiten halen of van het PBL van, wat zien zij nou? Want dat zijn denk ik best terechte vragen die in de commissie werden gesteld. Hoe meten we dat? Dat even over denk ik monitoren en evalueren. We staan ...

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, een vraag denk ik hierover. Het gaat over de doelen die geformuleerd zijn voor 2035 onder andere in relatie tot monitoren. Dan staat er bijvoorbeeld 50 procent of 65 procent reductie. Maar ten opzichte van wanneer is dat?

De voorzitter: Mijnheer Bakker. Het is wel een vrij technische vraag, maar misschien lukt het nu.

Gedeputeerde Bakker: Kom ik zo even op terug. Geef me even een seconde om dat ... Waar die staan. Kom ik zo even op terug. Ogenblikje.

De voorzitter: U heeft nog een interruptie van mevrouw Ghijsels. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ook over die monitoring. Ik noemde nog dat de absolute hoeveelheid materiaal gaat gemonitord worden. Ik legde dat naast de enorme opgaven die we hebben onder andere op de woningmarkt. Ik vroeg mij af in hoeverre dat realistisch en zinvol is. Dat heb ik ook tijdens die discussie gehoord, maar ik heb uw mening daar nog niet op gehoord.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dat is misschien een vraag die nog niet helemaal beantwoord was. Terecht punt. We hebben wat gezegd over waarom biobased een hele goede lijn is in het verstevigen en versnellen van de circulaire transitie. Als we kijken naar de bouw, dan worden er in Utrecht ongelooflijk veel woningen bijgebouwd en ook gerenoveerd en verbouwd et cetera. Op moment dat we daar ketens kunnen opbouwen en kunnen sluiten die circulair zijn, of dat nou via houtbouw is of via circulaire grondstoffen et cetera, dan maken we daarmee meteen heel veel impact. Dus ook op basis van gesprekken die we buiten hebben gevoerd, wordt juist gezegd, het is ontzettend kansrijk, maar dan moeten we wel zorgen dat we in die ontwikkelingen die er zijn de komende tijd en die grote woningbouwprojecten, dat we dan ook met elkaar gesteld staan om dat dan ook te doen. Dus die zien wij heel kansrijk. Vandaar dat de meeste focus ook aansluitend op de natuurlijke rol van de provincie die er al is op woningbouw, bijvoorbeeld het convenant ...

De voorzitter: Mijnheer Bakker, houd ook dit kort. Het is een reactie op een interruptie graag.

Gedeputeerde Bakker: Dan is dat een hele logische rol. Mevrouw Ghijsels vroeg ook nog het een en ander over bijvoorbeeld een windmolen of een andere. Die link zien wij op bijvoorbeeld biobased iets minder sterk, maar ook daarin geldt dat we toe moeten naar veel minder grondstoffengebruik en zorgen dat we veel grondstoffen herbruiken. Dus waar er kansen zijn, horen we het heel graag en houden wij de ogen en oren open. Dat is geen nee of dat dat niet mogelijk of wenselijk zou zijn. Absoluut, maar we kijken daar wel waar het meeste impact hebben. Voorzitter, volgens mij, even kijken, er was nog een vraag over ...

De voorzitter: U krijgt een vervolgvraag van mevrouw Ghijsels.

Gedeputeerde Bakker: Ik ga snel genoeg praten, want dan krijgen we de vragen.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: U lichtte of u gaf antwoord op een van mijn vragen, maar niet die ik net stelde. Namelijk, de absolute monitoring van totaalgebruik van materialen, in zijn geheel op zijn totaal. Tenminste, zo heb ik hem geïnterpreteerd. Of heb ik hem dan verkeerd begrepen, dat dat een van de twee monitoren is die we de komende jaren gaan toepassen.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Ik geloof niet dat ik u helemaal begrijp. Kunt u nog een keer uitleggen? Dan kan ik het goed beantwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Er is nog een aanvullende sessie geweest en daar was het onderwerp, hoe gaan we dit monitoren? Eén is heel logisch, eigen inkoop stimuleren et cetera. Die snap ik. Het tweede aspect was, we gaan monitoren op het absolute gebruik van materialen. Toen vroeg ik, bedoelt u nu werkelijk in absolute zin? Ja, dat bedoelen we. Die leek mij niet zo heel erg simpel, althans, niet zo realistisch. Daar ging mijn vraag specifiek over.

De voorzitter: Kunt u hiermee uit de voeten, mijnheer Bakker? Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, volgens mij helpt het ook de vraag die van de SGP nog stond. Bij beide stukken zit een nulmeting. Ik weet niet of u die heeft gezien. Maar daarin wordt vrij duidelijk gesteld waarover het gaat. De nulmeting, waar staan we nu? Ook ten opzichte van waar meten we dan en de invloed en bijdrage van provincie Utrecht. Dat is veel groter dan wat de BBB ook vraagt. Dus dat gaat over die beleidsdoelen, de strategische doelen en vervolgens de focusthema's die daar ook weer onder staan. Dus in die nulmeting kunt u zien wat de basis eigenlijk hiervoor is en hoe wij daar ook verder over gaan monitoren. De heer Vermaat vraagt, waar meten we dan ten opzichte van? Dat verschilt heel erg per gebied waar we het over hebben. Dus over inkoop kan het gaan over wat de situatie nu is, maar er zijn ook eigenlijk momenten die op een andere manier liggen. Dat staat in die nulmeting wel uitgewerkt. Als u daar nog aanvullende vragen over heeft of nog een wat, hoe zegt u dat, nog wat informatie over wilt ontvangen, verzoek om die nog eventjes schriftelijk te stellen, dan zorgen we dat die nog eventjes beantwoord worden hierna.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat heeft een vervolgvraag.

De heer Vermaat: Eigenlijk slash reactie erop. Ik vind het lastig, gezien in het document zelf staat diverse verschillende soorten percentages en dat er naar die nulmeting wordt verwezen dat eigenlijk in de commissie werd gezegd, is het wel echt een nulmeting? Het is eigenlijk een momentopname. Dus inderdaad zal ik vervolgvragen stellen hierover, zodat het in ieder geval voor de Statenvergadering voor ons helder is.

De voorzitter: Ik weet niet, stelt u nu een vraag of geeft aan dat u nog een keer een vraag gaat stellen? Het is mij niet helemaal duidelijk.

De heer Vermaat: Het was eigenlijk meer een reactie richting de heer Bakker van dat we inderdaad met een vervolgvraag zullen stellen, want met deze beantwoording zijn we nog niet tevreden.

De voorzitter: Dan komt die nog schriftelijk, neem ik aan, de kant van het college op. Dank. Mijnheer Bakker, gaat u verder met uw betoog.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, en ik probeer ook even de vraag achter de vraag ... Dus dit is een deel waarin we zeggen, dat is de nulmeting, dus dat is de situatie nu. Daar ziet u wat die cijfers zijn. Daar vervolgens zijn ook indicatoren en dat wisselt natuurlijk in wat daarvan het startpunt is. Op het moment dat u zegt, ik weet niet goed wat daar ergens het startpunt van is, beantwoorden we die vragen heel graag, maar ik denk dat er volgens mij veel informatie in die nulmeting al zit. Anders beantwoorden we hem graag. Voorzitter, over de vraag over het afbouwen was nog een vraag. Volgens mij hebben we het daar ook in eerdere debatten met elkaar over gehad. Dus delen wij zeer de transitie die er gemaakt moet worden en is het wat ons betreft de insteek die vooral inderdaad van het stimuleren, aanjagen, ik denk dat ook het regisseren een belangrijke rol is, ook ruimtelijk, en heeft ook de Rekenkamer gezegd, af en toe moet je daar misschien ook wat scherper in

zijn als provincie. Ik heb zelf ook gezegd, als je daar zo op kauwt en je wil bedrijven, ondernemers, de samenleving meekrijgen, is het een afbouwoperatie? Het is vooral een ombouwoperatie. Want we moeten toe naar die circulaire economie en circulaire samenleving. Dat gaat ook over de mindshift die er met elkaar is. Voorzitter, nog twee onderdelen nog. Financiën, was nog een vraag. Wat zit daar in? We hebben de 2 miljoen uit de eerste begrotingswijziging. Die is ingevuld hiermee. Dus daar kunt u dit Statenvoorstel relateren aan de 2 miljoen en ziet u ook de financiële paragraaf achterin daarvoor staan. Dat landt gewoon netjes in de begroting. Er was een vraag nog, kunnen we niet efficiënter omgaan met fte? Ik denk dat het team van Circulaire samenleving nu met deze impuls die gegeven wordt financieel echt mooi op stoom raakt, maar wij niet direct heel goed hebben gekeken, hoe kunnen we onze mensen en middelen zo goed en effectief mogelijk inzetten? Als u daar andere ideeën over heeft en nog suggesties, ontvangen we die graag. Maar het nog efficiënter daarvan inzetten, die mogelijkheden zien we niet direct. Laatste punt ging over samenwerken. De vraag was, hoe willen we alle gemeenten betrekken? We doen dat via een aantal echt mooie, en dat ziet u ook in de middellangetermijnstrategie, een aantal mooie regionale samenwerkingsverbanden. Hebben we een aantal voorlopers, maar ook een aantal gemeenten die zeggen, help ons ook alsjeblieft, help ons vanuit grotere gemeenten, help ons vanuit de provincie. Dat doen we ook, dus ik deel die ambitie zeer met een aantal van u die daarover stelde, zorg dat alle 26 gemeenten uit Utrecht mee kunnen doen. Absoluut. Dan was er nog een vraag van het CDA over, waar staan de regels in de weg? Onlangs hebben de wethouder van Utrecht en ik gesproken met de heer Steven van Eijck, regeringsvertegenwoordiger op circulaire economie. Zijn vraag was onder andere ook, waar staan regels in de weg? We hebben wel een aantal casussen met elkaar gedeeld die wij heel actief onder de aandacht gaan brengen. Als die er zijn of als u ze kent, voed ons vooral, want dat is wat we zouden moeten willen. De regels die dit in de weg staan, zo veel mogelijk uit de weg ruimen ook. Dat zou helpen. Dan vervolgens de laatste vraag was nog van GroenLinks over de mbo'ers. Ik heb niet helemaal scherp hoe dat nu precies zit, om heel eerlijk te zijn. Ik herken de universiteit en hogeschool, maar ik ben het helemaal met u eens dat ook de meer praktische geschoolden in de provincie en zeker ook de mbo-instellingen hier nauw betrokken bij zouden moeten worden. Dus ik zeg graag toe dat wij die actief meenemen en dat we gaan kijken hoe we die goed kunnen betrekken en dat we daar ook in die volgende voortgangsbrieven expliciet even op terug zullen komen.

De voorzitter: Dank u wel. Er gaan tegelijkertijd twee handen, drie handen ... Ik begin bij de heer Vermaat, dan mevrouw Ghijsels en dan de heer Limmen. Mijnheer Vermaat. Mevrouw Hoek steekt ook ... Dan mag mevrouw Hoek eerst. U valt weg. U kunt er niks aan doen. Uw hand valt weg tegen de heer Vermaat, maar mijnheer Vermaat geeft u als eerste het woord. Dus gaat uw gang, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag is, ik heb gesteld, waarom is de kringlooplandbouw waardevolle grondstoffen niet meegenomen? Heb ik het goed begrepen dat dat later gaat komen in uw beantwoording ergens vervlochten? Mijn tweede vraag hieraan gekoppeld was namelijk, omdat het eigenlijk succesvol lijkt te gaan, lijkt te worden, bedoel ik, dat er ook een bijdrage gaat komen vanuit de provincie voor wat betreft subsidie om dat verder te ontwikkelen bij de overige agrariërs die hier ook mee aan de slag gaan. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bakker. Dit zijn interrupties, dus ik doe ze stuk voor stuk. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel, mevrouw Hoek. Ik had uw partijnaam of uw achternaam daar misschien even actiever bij moeten noemen, maar eerder in mijn beantwoording wel aangegeven dat op het gebied van landbouw, dus vanuit de gedachte focusthema's van de circulaire samenleving is die niet direct op het bordje gekomen. Dus daarom zit die daar niet bij. Maar kringlooplandbouw is absoluut een prioriteit binnen onze

landbouwaanpak. Dus dat doet met name collega Sterk. Dat zit ook duidelijk vervlochten in de ambities die we daarin die we hebben. Dat stimuleren, verder stimuleren is niet alleen kringlooplandbouw, ook andere ambities zit daar zeker in.

De voorzitter: U krijgt een vervolgvraag van mevrouw Hoek. Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: U zegt, bedoelt u met stimuleren van wanneer wij subsidie gaan geven eventueel? Niet ieder bedrijf heeft de middelen om het te doen, maar willen het wel doen. Dus die zullen gesteund moeten worden in het belang van de samenleving.

De voorzitter: Uw vraag is duidelijk. Kort.

Mevrouw Hoek: Mijn vraag is, bedoelt u ermee van, met stimuleren, dan gaan we ook kijken of we subsidie kunnen verstrekken?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Mevrouw Hoek: De vraag is, wanneer gaat u subsidie verstrekken?

De voorzitter: Uw vraag is duidelijk, mevrouw Hoek. Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: U overvraagt me in alle eerlijkheid een beetje als ik nu de subsidieregelingen zou moeten opdreunen op dat vlak, maar ik weet dat de subsidieregelingen die er zijn op gebied van landbouw dit al heel vaak in zegt bergen, want ze dragen bij aan het doel wat wij hieraan hebben. Als u specifiek wil weten hoe kringlooplandbouw en dat stimuleren in onze landbouw- of landbouw- en natuursubsidies zit, zou ik willen voorstellen om dat nog heel even ambtelijk even na te vragen. Dan zorgen dat de collega's van Landbouw nog daar even nader op terugkomen. Maar ik weet dat het een belangrijk speerpunt daarbinnen is.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de heer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, twee vragen die volgens mij nog niet beantwoord zijn. Ene ging over de motie Grondstoffenmonitor en de Statenbrief die erover is gekomen, dat de financiële doorwerking daarvan zou meegenomen worden in deze strategie. Dus ik weet niet of u daar al antwoord geeft en anders dat het naderhand kan komen. Het tweede was ook de rol van de andere gemeentes binnen de provincie. U gaf even als voorbeeld de gemeente Utrecht die de belemmerende regels opnoemt als het hierover gaat. Maar dat is precies juist de gedachte die achter mijn vraag zat van, hoe zorg je dat je alle gemeentes bedient? Want ik denk dat er ook wel verschil zit in stedelijke gemeentes en meer plattelandsgemeenten over de vragen die zij hebben. Hoe houdt u die in beeld als het gaat over circulariteit?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, dank. Eerste vraag, dat zit binnen het financiële pakket wat er nu is, uw monitoringsvraag. Dus daar doen we nu geen aanvullende aanvraag voor. Uw tweede vraag, hoe bedienen we al die gemeenten? Dat is precies het doel eigenlijk van ons actievere inzet. Er is echt veel contact, ook met diverse gemeentes in de provincie. De gemeenten die nog niet, en dat zit met name denk ik vooral in, staat het onderwerp op het vizier politiek, maar ook is er ambtelijke capaciteit, die gaan wij de komende tijd ... Proberen we er steeds nadrukkelijker bij te betrekken. Maar ik zie eigenlijk dat er heel veel animo is bij gemeenten om ook aan te haken en ze op een goede manier te kunnen bedienen vanuit de provincie.

De voorzitter: Dank u. Had u een vervolgvraag? Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, even nog dan gekoppeld aan de opmerking die u in het Statenvoorstel hebt gemaakt, dat drie gemeentes Veenendaal, Utrecht, Amersfoort hebben aangeboden mee te willen denken. Daar zit een beetje het punt in. Die zitten dus dicht bij het vuur. Dat is positief, maar tegelijkertijd zit daar wat ons betreft een gevaar in dat mogelijk een kleiner beeld ontstaat van de vragen die er zijn in heel de provincie.

De voorzitter: Wilt u daar nog op reageren, mijnheer Bakker? Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dat denk ik eigenlijk niet, als ik zo vrij mag zijn, mijnheer Vermaat. Want we hebben best veel van dit soort bijeenkomsten hierover en dan wordt er juist eigenlijk op een hele geïnteresseerde manier gekeken naar wat deze drie gemeenten doen met bijna de vraag, help ons alsjeblieft, geef een aanpak, hoe kunnen wij aan de slag met de circulaire ambachtscentra, met de afvalscheidingsstations, met hoe kunnen we dit beter in ons beleid verankeren? Dus ik zie het eigenlijk als een heel mooi aanbod wat de drie gemeenten doen, waarin we op een goede manier aan de kruisbestuiving kunnen gaan doen.

De voorzitter: Dank. Het antwoord is helder. Mevrouw Ghijsels had nog een vraag.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik miste nog inzicht of een antwoord op mijn zorg omtrent de Omgevingsvisie, waarin dus eigenlijk een schot op de toekomst wordt genomen door bepaalde soorten bedrijven mogelijk uit te sluiten, hoe u dat ziet. Mag ook later schriftelijk. Maar daar wat meer inkleuring van is wel belangrijk.

De voorzitter: Dank. Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, dank. Er loopt nu, en dat ziet u ook in de uitvoeringsagenda, er loopt een eerste echt onderzoek, namelijk, en dat is ook landelijk wel in beeld, hoe ga binnen bijvoorbeeld de nota Ruimte, hoe ga je aan die circulaire samenleving en circulaire economie daar ruimte aan geven? Want een van de facetten zal zijn dat er soms ook meer ruimte nodig is of de milieuregels eigenlijk wat minder streng zouden moeten zijn, dus wat meer omgevingshinder bijvoorbeeld zou kunnen zijn. Het is niet zo dat wij nu voor deze ronde zeggen, dan zijn we al helemaal bij de vraag die u stelt. Dus wij hebben geschetst in de hele termijn tot en met 2035 dat je daar op een gegeven moment bij zou kunnen uitkomen. Maar we zetten eerst de eerste stap en dat is namelijk het doen van het goede onderzoek. Dat gaat u ook terugzien in de startnotitie voor de Omgevingsvisie. Dus als u daar nog punten over mee te geven heeft, zou het ook fijn zijn als u die daarin ook nog deelt.

De voorzitter: Dank. Ik hoorde net inderdaad, mevrouw Rikkoert zit precies achter het kathedertje van mij, maar die had ook een hand. Dus mijnheer Limmen, u bent na mevrouw Rikkoert aan de beurt. Mevrouw Rikkoert, gaat uw gang.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Ik had de inzet van de ketenregisseurs Biobased bouwen aangestipt. Want wij zouden graag wat meer informatie willen over wat zij specifiek gaan doen, ook met het oog op dat er landelijke ketenregisseurs zijn voor het biobased bouwen. Het zou mooi zijn als dat op elkaar aansluit. Ik ben vooral benieuwd waar het dus verschilt en waar het elkaar kan versterken.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Goed punt. Doen we graag. Ik stel voor dat we ook dat, en we hebben een mooi lijstje volgens mij altijd met een paar zaken waar u meer informatie wil, dat we die in de voortgangsbrief, dat we daar even zeer nadrukkelijk op ingaan. Wat doen zij, die ketenregisseurs? Er is echt veel afstemming, ook met landelijk, want er gebeuren op dit moment, ik noemde net al even Building balance, er gebeuren op dit moment echt mooie dingen op dat vlak. Maar we zullen daar nader ... In die voortgangsbrief gaan we daar even expliciet in een alinea even verder op in of informatie die daarbij past.

De voorzitter: Dank u. Dan had de heer Limmen nog een vraag. Gaat uw gang.

De heer Limmen: Dank u wel, voorzitter. Ik mis eigenlijk nog een concreet antwoord op mijn vraag. Ik zie dat wij een verschil van mening hebben over de kwaliteit van de monitoring en de besturing en de verantwoording. Wij zijn achter het instrument de doelenboom gekomen. Dat achten wij als een heel geschikt instrument om in te zetten, om juist die leemte die wij ervaren ...

De voorzitter: Mijnheer Limmen, houd het kort. Niet een heel betoog. Wat is uw vraag?

De heer Limmen: Ik heb geen antwoord op mijn vraag gehad of gedeputeerde bereid is om het komend jaar dit instrument te onderzoeken en te onderzoeken of het ook geïmplementeerd kan worden door de organisatie.

De voorzitter: Mijnheer Bakker, kunt u daar een kort antwoord op geven?

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, ik heb in ieder geval een poging gedaan daar een antwoord op te geven. Volgens mij was uw constatering, ik zou het misschien anders verwoorden, maar een aardige dat we niet helemaal daarin hetzelfde naar kijken. Op basis van het Rekenkamerrapport, op basis van de debatten die we daar ook met u over hebben gehad, is het college tot de conclusie gekomen dat om meters te maken we focus moeten aanbrengen. Het rapport waar u het over heeft, gaat over zo'n beetje alle domeinen en zorgt weer dat we daar allemaal dingetjes in gaan doen. Wij hebben input van het document gebruikt. Dus wat hebben we daaruit kunnen gebruiken, dat is meegenomen in de middellangetermijnstrategie. Waar nodig zit in de beleidsthema's die daar ook in staan op erfgoed, op water, op landbouw, op infrastructuur circulair geborgd. Daar wordt u ook over gerapporteerd in de jaarstukken. Maar we gaan niet hiernaast nog een hele exercitie doen met een doelenboom, want u heeft ook bij de kadernota de doelenboom ook vastgesteld al. Dat is voor ons het startpunt ook hiervan geweest. Dus ik kan het niet mooier maken. Daarop is het antwoord nee.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Limmen: Bedankt voor het antwoord.

De voorzitter: Mijnheer Limmen, wilt u nog een vervolgvraag? Dan houden we het hierbij. Dan ronden we hiermee ook deze eerste termijn af. Dan kijk ik rond of er nog behoefte is aan een tweede termijn, waarbij ik ook graag even wil weten gaan, er gaan wat handen omhoog, of er moties of amendementen in aantocht zijn waarvan volgens mij GroenLinks al iets heeft aangekondigd. Ik zag volgens mij eerst Partij voor de Dieren, geloof ik, mijnheer De Goederen, en daarna de heer Vermaat.

De heer De Goederen: Dank u wel, voorzitter. We overwegen een motie wat betreft de subsidies. Daar gaf de gedeputeerde terecht van aan dat dat met de recente motie in kaart gebracht moet worden. Ik zou even kort erbij willen aangeven dat het gaat over de nieuwe subsidies en dat het niet gaat over de oude. Onze motie zou

wel gaan ook over de oude. Die overwegen we ter verduidelijking. Het tweede, we kijken ook naar een motie voor de overkoepelende thema's en dat overwegen we te doen met Volt.

De voorzitter: Dank. Mevrouw Matser, u wilde ook nog iets in tweede termijn inbrengen verder? Gaat uw gang. Dan kom ik zo.

Mevrouw Matser: Dank u wel, voorzitter. Op twee onderwerpen heb ik een toezegging gehad. Ik ga overwegen of dat voldoende is om geen motie of amendement dan meer in te dienen. Op die derde moet ik me ook nog eventjes beraden. Maar als er verder geen moties worden ingediend en het een hamerstuk kan worden, dan draagt dat bij aan mijn overweging daartoe.

De voorzitter: Dank u voor dit nobele streven. Maar ik vermoed dat ... Achter u is inderdaad al wat aangekondigd, maar we gaan het zien. Anders sla ik mijnheer Vermaat steeds over. Die was al eerder aan de beurt. Ik kom zo bij u, mevrouw Ghijsels. Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, ik vind het ook prima als u van links naar rechts gaat. Dat maakt mij niet uit. Maar u hebt het woord gegeven. Dus, voorzitter, dank voor de beantwoording van de gedeputeerde. Een aantal vragen zijn wat ons betreft nog niet voldoende opgehelderd, dus dat zullen we na de vergadering nog technisch stellen en hopen daar dan antwoord op te krijgen voor de Statenvergadering. Een punt die ik daar echt wel even uit wil lichten, is als het gaat over het landelijk gebied. U geeft de ene kant aan de focus op de vijf hoofdthema's. Toch merken wij dat ergens u bij het bouwen toch een uitglijder maakt, wat ons betreft. Dus daarover overwegen wij om te kijken hoe we dat toch willen doen, omdat linksom of rechtsom toch je invloed gaat hebben op het landelijk gebied, terwijl je dat juist erbuiten wil houden. Dus dat is een vooraankondiging dat wij mogelijk daarop een motie of amendement zullen indienen. Voor de rest denk ik dat het een mooi voorstel is wat voorligt. Dank u.

De voorzitter: Dank. Dan ga ik naar mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Omwille van tijd ga ik er verder niet op in, maar wij zien het niet helemaal zitten om er een hamerstuk van te maken.

De voorzitter: Aangezien er wat aangekondigd is, is het op dit moment een bespreekstuk. Zijn er nog andere ... De heer Limmen, gaat uw gang.

De heer Limmen: Overigens dank voor de gedeputeerde voor zijn antwoorden. Wij gaan even goed terugkijken en checken hoe het zit met de link tussen de uitvoeringsagenda, middellangetermijnstrategie en de langetermijnstrategie en mogelijk toepassen van integrale doelstellingen en die ook te gebruiken. Maar we gaan eerst even dit onderzoeken en dan overwegen daarover een motie of een amendement in te dienen.

De voorzitter: Dank. Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Even een vraag voor mij ter informatie. We inventariseren nu niet of wij het zien zitten wat voor type debat het gaat worden, toch? Het is nog met name, gaan er moties, amendementen ingediend worden, en op basis daarvan besluiten we, het gaat naar de Staten op een bepaalde manier.

De voorzitter: Dank u. In het nieuwe systeem bestaan er geen type debatten meer. Het is of een hamerstuk of een bespreekstuk. Daar staat ook een vaste hoeveelheid spreektijd in principe per bespreekstuk. Het is ook de bedoeling in het nieuwe systeem dat de bespreking uitsluitend plaatsvindt over de dan voorliggende moties, dan wel amendementen en niet meer over het stuk waar we hier met elkaar over praten. Dus dat zijn de nieuwe afspraken. Ik weet niet, was er nog een fractie die iets wilde zeggen in tweede termijn? Ik zie geen handen meer. Dan is het in ieder geval op dit moment een bespreekstuk. Er zijn wat amendementen, mogelijke amendementen aangekondigd. Het dringende verzoek is om daar zo snel mogelijk duidelijkheid in te geven of dat gevolgen kan hebben voor begroting en de wijzigingen, zodat het college daarop kan reageren. Als het tekstuele wijzigingen zijn, dan is dat minder ... Heeft dat misschien minder gevolgen. Maar laat in ieder geval qua amendementen zo snel mogelijk weten of die doorgaan en wat die behelzen. Voor moties ligt dat anders. Daar hebben we in ieder geval wat meer mogelijkheden voor. Dan houden we het hierbij en sluiten we dit agendapunt af.

9. SV Mobiliteitsmaatregelen voor versnelling woningbouw

De voorzitter: Dan gaan we door naar het volgende agendapunt, het Statenvoorstel Mobiliteitsmaatregelen voor versnelling woningbouw. Ook hier weer twee termijnen, waarbij ik voor het gemak dezelfde volgorde weer aanhaal en begin bij de BBB. Is er ... Mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Omwille van tijd en omdat dit ook bij ROW op de agenda zal komen, onthouden we ons hier van verder commentaar.

De voorzitter: Dank. Dan kijk ik naar GroenLinks, mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: We hebben geen woordvoering. Wat ons betreft, kan dit een hamerstuk zijn.

De voorzitter: Prima. Dank. Dan kijk ik naar de VVD, de heer Hossain.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Woningbouw is voor de VVD een topprioriteit. Daarom zijn we heel blij dat we deze investeringen doen, want alle beetjes helpen. Laat ik het dan omwille van de tijd ook korter houden dan ik van plan was. Anders bewaar ik het voor de tweede termijn. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Ik ben even in verwarring. Het is aan u wat u in tweede termijn inbrengt, alleen dan heeft u niet meer de mogelijkheid om een vraag te stellen aan het college. U knikt, dus u bent op de hoogte. Dan volgende is D66. Heeft u een inbreng? De heer Kamp, gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Heel kort. Er zijn ook al verschillende technische vragen gesteld. Dank voor de beantwoording. D66 vindt die versnelling van de woningbouw en aanpak belangrijk. Ik denk ook dat het goed is dat we hier ook vooraf op anticiperen. Het viel mij wel op dat in de aanvraag ik heb gezien welke gemeenten dat gedaan hebben, dat het vooral gaat om de fiets. Dat vinden wij natuurlijk heel fijn. Later op de agenda staat dan nog een onderwerp over het lopen. Daar zie ik eigenlijk geen enkele aanvraag toe. Dus ik vroeg me af of wij daar nog als provincie een rol in hebben kunnen spelen. Is dat niet bekend bij gemeenten? Dus dat is eigenlijk de enige vraag die resteert. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar het CDA. Gaat uw gang.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Woningbouw is voor het CDA een van de grootste uitdagingen voor onze provincie. We zijn ook blij om te horen dat het voor meer fracties geldt. Daarom is het goed dat we dit geld beschikbaar stellen voor mobiliteitsmaatregelen die deze woningbouw versnellen en dat we hierin goed samenwerken met het Rijk en gemeente. Aan de slag dus. Wat ons betreft een hamerstuk. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Lekker vlot. De Partij van de Arbeid, mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Goed dat er geld beschikbaar komt voor mobiliteit en om daarmee vooral de woningbouw te kunnen versnellen. U zult de PvdA kennen als een partij die zich hardmaakt voor meer betaalbare woningen, dus altijd voorstander van plannen die dat vooruithelpen. Wij zijn positief over dit voorstel. Enige zorgen over hoeveel geld er nog overblijft voor Amersfoort, maar daar waren de technische vragen goed over beantwoord wat ons betreft. Wat ons betreft ook hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Dan Partij voor de Dieren, de heer Travaille.

De heer Travaille: Hele korte inbreng. Wat ons betreft ook hamerstuk. We vragen wel aandacht voor duurzame mobiliteit. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Dank, voorzitter. Logische volgende stap van de bestuurlijke afspraken die al eerder zijn gemaakt. Tegelijkertijd zijn de plannen best nog wel op hoofdlijnen en lazen we in de beantwoording van de technische vragen dat met uitzondering van de fietsmaatregelen de andere maatregelen niet of mogelijk niet geheel passen in de kaders of doelstellingen van de subsidies mobiliteit. Bij de nadere uitwerking kan er dus frictie ontstaan. De ChristenUnie zou graag op de hoogte gehouden willen worden, zodat we weten waar in die uitwerking spanningen ontstaan en welke overwegingen leiden tot de keuze voor woningbouw dan wel mobiliteit op die beleidsterreinen. Kan de gedeputeerde dat toezeggen?

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu! had aangegeven geen inbreng te hebben. Dan gaan we door naar Volt. Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Wat ons betreft, kan dit ook een hamerstuk zijn. Bedankt.

De voorzitter: Dank u. De SGP, de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Voorzitter, dank u wel. Ik kan het ook kort houden. Voor de SGP is het ook belangrijk dat we de woningbouw versnellen en dat we daar ook een goede aansluiting voor regelen voor de woningen die erbij komen. Het viel ons echter wel op dat er veel aandacht was voor de fiets, maar de beantwoording die is voor ons voldoende hoe dat zo is gekomen. Vanuit de SGP steun voor het voorstel en het kan wat ons betreft ook een hamerstuk zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar de PVV, de heer Van de Star.

De heer Van de Star: Bedankt, voorzitter. Korte inbreng van ons. Met de huidige woningnoodproblematiek is het een goed streven om tot versnelde realisatie van de bouw van woningen over te gaan. Bouwen van nieuwe woningen is hard nodig. Nieuw te bouwen woningen dienen ook goed bereikbaar te zijn en mobiliteitsmaatregelen zijn dan ook een noodzaak. Met de versnellingsafspraken worden inwoners van de nieuwe woongebieden in de gemeente Houten, Nieuwegein, Soest, Stichtse Vecht en Woerden in staat

gesteld om hun woningen met zowel fiets, ov en de auto te bereiken. We vinden het belangrijk dat deze laatste ook genoemd wordt en dat nieuw te bouwen woningen ook voor de autobezitter goed bereikbaar zijn en dat er ook voldoende parkeergelegenheid is. Dit laatste zal waarschijnlijk een gemeentelijke beslissing zijn. Voorzitter, nog even een opmerking. Voordat dit een hamerstuk wordt, wil ik dit graag nog even in beraad brengen bij de fractie, met uw goedvinden.

De voorzitter: Dank u. Daar komen we zo in de tweede termijn nog even op terug. De heer De Hartog, geen inbreng. SP had ook aangegeven, geen inbreng. Dan kijk ik nog naar mevrouw Hoek. Heeft uw inbreng?

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Over het bedrag wat het Rijk heeft vrijgemaakt, daar is er weer een splitsing gemaakt voor de gemeenten die hier in dit voorstel genoemd worden. Mijn vraag is, de vraag van 50PLUS is, hebben die gemeentes al aan de voorkant projecten ingediend of gevraagd of worden ze nu verzocht met de toezegging van, u krijgt zoveel, wilt u uw projecten indienen? Dus dat vind ik wel belangrijk om te vernemen. Het heet allemaal zogenaamd om het allemaal te versnellen. Mijn vraag is, de volgende vraag van 50PLUS is, wat houdt die versnelling in? Behalve een toezegging van een subsidie, gaat ook het de procedure sneller? Want op dit moment lopen heel veel projecten gewoon vast omdat het ontzettend lang duurt, ik zeg het maar gewoon, voordat de toestemming er is van de provincie. Is het proces wat bij de provincie moet gedaan moet worden, wordt dat verkort, wordt het anders gedaan, waardoor inderdaad ook daarin een versnelling zit? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we deze ronde gehad. Ik kijk even naar gedeputeerde. Wilt u kort schorsen of kunt u deze vragen allemaal ... Dan aan de heer Van Schie het woord.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, dan zal ik wandelend beginnen en dan fietsend verder richting uiteindelijk het openbaar vervoer en de weg. Nee, ik zal de vragen kort beantwoorden. Maar ik begin wel bij D66 over het wandelen. We hebben de projecten natuurlijk niet zelf aangedragen. Dat hebben gemeenten gedaan. Die hebben natuurlijk met name gedaan op die projecten waarin ook knelpunten ervaren in hun eigen beleid. U weet ook net als ik dat nog niet heel veel gemeenten een heel uitgebreid wandelbeleid hebben, dus vandaar dat dit misschien nog niet aan de orde is gekomen. Maar het is ook vast niet de laatste keer dat we over de groei van de provincie praten en wat daarvoor nodig is aan infrastructuur. Dus dat komt vast in de volgende ronde nog een keer terug. De ChristenUnie vraagt een toezegging over van wanneer dit gaat knellen met het bereikbaarheidsprogramma en de doelen die we daar hebben vastgesteld, kunnen dan geïnformeerd worden. Dat gaan we dan doen natuurlijk. Het is wel zo dat we nu dit juist als een apart Statenvoorstel inbrengen, omdat het anders binnen de bestaande subsidieregelingen zou moeten vallen en dat niet per se 100 procent past. Maar dit zijn allemaal wel maatregelen waarvan wij nu zien dat ze gewoon passend zijn binnen onze ambities op bereikbaarheid. Dat is misschien ook even ene vervolg van de vraag van mevrouw Hoek, die zegt van, zijn het projecten die we kenden? We hebben ze niet zelf aangedragen. Maar in het MIRT-gesprek hebben de gemeenten deze projecten ingebracht. Volgens de systematiek doet het Rijk dan een stuk, de gemeente zelf een stuk en de provincie draagt bij in de regionale matching als het ook projecten zijn waarvan wij vinden dat ze ook een regionale impact hebben. Dat is bij de groei faciliteren al gauw zo natuurlijk. Want die woningbouw, dat doen de gemeenten natuurlijk niet alleen voor hun eigen gemeenschap, maar heeft een breder effect. Daarom hebben we ook van harte deze projecten ondersteund en zijn die dus bij ons bekend en passend binnen de beleidsvoornemens die wij ook hebben. Volgens mij heb ik dan in vogelvucht de vragen beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. Mevrouw Hoek heeft nog een vraag dan wel opmerking. Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Naar aanleiding van. Er zijn een aantal gemeentes die onder de U16 vallen, een aantal gemeentes ook niet. Het rijtje wat hier genoemd wordt, die vallen niet allemaal onder de U16, dus het is breder. Mijn vraag is ...

De voorzitter: Een ogenblikje, mevrouw Hoek. Het is een interruptie, dus hou het kort alstublieft.

Mevrouw Hoek: Ik ga bijna stotteren. Maar goed, dan duurt het weer langer. Maar mijn vraag is eigenlijk, voorzitter, dat die projecten en die subsidies, kunnen dan alle gemeentes die in de U16 zitten aanspraak maken op de woningen die gerealiseerd worden, of gaat het in dezen alleen maar om de gemeenten die in dit traject meedoen?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Nee, voorzitter, de woningtoewijzing staat even helemaal los van deze systematiek natuurlijk. Dus wij maken ... De bereikbaarheid verbeteren we met een heleboel kleine projecten die bij elkaar zorg dat de bereikbaarheid beter wordt en daardoor woningbouw kan versnellen. Dat heeft natuurlijk een effect op de hele woningmarkt. Maar er verandert niks aan de toewijzing. Mevrouw Hoek vroeg ook nog, ben ik vergeten, voorzitter, of in de procedures dit nog een rol speelt? Dat voorzien wij dus ook niet. Die zijn allemaal zoals ze zijn, alleen we dragen met deze projecten eraan bij dat de versnellingen in de fysieke omgeving zullen zitten, omdat bereikbaarheid beter wordt. De knelpunten die we daarin tegenkomen, die lossen we op die manier dan ook op. Er zullen geen nieuwe subsidierondes komen die nu voor deze race nog in aanmerking komen. Want dat heb ik ook in de brief gezegd, het moet dus op, zullen we maar zeggen, voor deze MIRT-afspraken, dus misschien toekomstige MIRT-afspraken weer die we natuurlijk volgend jaar misschien weer gaan maken. Maar nu beperkt het zich dus tot deze projecten en deze gemeenten. Nog even voor de zekerheid richting BBB, voorzitter. Volgens mij wordt het niet apart nog geagendeerd in ROW. Dus als BBB nog iets wil meegeven, is dit wel het moment.

De voorzitter: Dit is bijna een uitlokking, gedeputeerde.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik ga ervoor zitten, zonder dat het me minuten kost.

De voorzitter: Nee. Dat is niet. Het is geen interruptie. Het kost u wel spreektijd als u inderdaad alsnog iets mee wil geven aan het college in eerste termijn. Dus gaat uw gang, mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik vergiste mij inderdaad. Maar de thematiek woningbouw komt natuurlijk wel aan de orde bij ROW. In principe onderschrijven wij deze regelingen.

De voorzitter: Prima. Dank. Ik was aan het rondkijken of inderdaad alle vragen beantwoord zijn. Ik zie geen handen meer omhoog, dus dan is alles beantwoord. Dan sluiten we de eerste termijn. Dan ga ik even naar de tweede termijn. Ik heb vaak het woord hamerstuk horen vallen. Ik weet alleen dat de heer Hossain nog had gezegd, ik bewaar iets voor een tweede termijn. Heeft u daar nog behoefte aan? Dat is niet het geval. De heer Van der Star had ook nog ... Maar ik kijk even, is er iemand anders dan de heer Van der Star die nog een motie of amendement aankondigt? Nee. Dan de heer Van der Star, u had aangekondigd dit nog naar de fractie mee te nemen. Het is zo dat in het nieuwe systeem de afspraak is dat u hier ter plekke een indicatie moet geven van waar u aan denkt aan moties dan wel amendementen. Ik wil voorstellen dat wij dit een hamerstuk maken en dat u na overleg in uw fractie alsnog terugkomt met, het wordt geen hamerstuk. Dat is denk ik de weg die we hier moeten bewandelen. Dus u krijgt de ruimte om aan te geven, ik kom namens mijn fractie of mijn

fractie komt met een motie dan wel amendement. Maar op dit moment heb ik geen richting waar opgaat, dus moeten we zeggen van, het is een hamerstuk. Kunt u daarmee leven?

De heer Van der Star: Wat mij betreft prima. Ik kan zo meteen wel even telefonisch raadplegen en overleggen met de fractie. Dan geef ik het wel even door.

De voorzitter: Ik zie mevrouw De Man die hier misschien wat anders over denkt. Gaat uw gang, mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Ik weet niet of dat een punt van orde is, voorzitter, maar eigenlijk was dit precies hetzelfde aan de hand zojuist met slotwijziging. Daar heeft u de BBB absoluut niet bevraagd over de inhoud van hun mogelijk in te dienen amendementen en moties. Dus dan zou die ook op dezelfde wijze afgevoerd moeten worden als hamerstuk, aangezien alle andere partijen niets wilden indienen. Nu opeens bij dit agendapunt past u deze methode toe. Dus daar wil ik u even op wijzen.

De voorzitter: Dank u, mevrouw De Man. U heeft in principe helemaal gelijk. Ik was, maar dan is het mij misschien ontgaan als voorzitter dat ik niet overal de inhoud tot mij neem, dat er wel een inhoudelijk ... Maar als dat niet het geval is geweest, kijk ik even, want als er niet inderdaad geen inhoud is aangekondigd hier waar het over zou gaan, de motie dan wel het amendement, dan is inderdaad het, als dat de enige fractie is, een hamerstuk en kan daar achteraf nog aangedragen worden van, wij willen alsnog een motie of amendement. Dus dan wil ik dat inderdaad met terugwerkende kracht, dank aan mevrouw De Man, het is echt mij ontgaan, dat had ik niet ... Het is niet een bewuste keuze. Maar dat dat is nou eenmaal de afspraak in het nieuwe systeem. We moeten hier duidelijk een indicatie ... Het hoeft echt geen volledig uitgeschreven motie of amendement te zijn, maar wel een onderwerp wat hier besproken is. Dus dan laat ik het daarbij, dan dus prima. Laat weten, beide fracties, achteraf of het alsnog van hamerstuk af gaat naar bespreekstuk. Dan sluiten we dit agendapunt hiermee ook af en gaan we door naar agendapunt 10. Ik kijk heel even rond of er behoefte is aan vijf minuten schorsen, voor benen strekken of toilet. Ik zie wat ... Dan schorsen we even vijf minuten voordat we naar het volgende agendapunt gaan.

10. SV Projectuitwerkingsbesluit Fietsbrug Nieuwer Ter Aa

De voorzitter: Beste mensen, wilt u uw plaats weer innemen? Dan gaan wij door met het volgende agendapunt. Het volgende agendapunt is het Statenvoorstel Projectuitwerkingsbesluit Fietsbrug Nieuwer Ter Aa. Ook hier weer twee termijnen, waarbij u de kans krijgt in de eerste termijn om uw vragen en opmerkingen richting het college te stellen. Dan begin ik weer bij de BBB, mevrouw Zagt.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Dank u, voorzitter. De BBB heeft enkele kritische vragen over het haalbaarheidsonderzoek voor de nieuwe oeververbinding bij Nieuwer Ter Aa. Het bedrag van 2,3 miljoen voor dit onderzoek lijkt ons erg hoog en neemt een aanzienlijk deel weg van het totale budget van 27 miljoen voor de bouw van de brug. Gezien de inflatie en mogelijke extra kosten vragen wij ons af of dit budget voldoende is om de brug te realiseren. Wij vragen ons ook af of in dit onderzoek alternatieven worden meegenomen. Is bijvoorbeeld gekeken naar een fietspad langs de A2, die gelijk voor ontsluiting, sorry, van het industrieterrein in Breukelen kan dienen. Vanaf de brug in Loenen moet er gekeken worden naar een veilige fietsverbinding richting Breukelen. Zulke opties kunnen mogelijk goedkoper en net zo effectief zijn. Daarnaast zijn we benieuwd of het gebruik van bestaande fietsbruggen is onderzocht. Hoeveel passanten maken bijvoorbeeld gebruik van de bruggen, zoals bij Maarssen en Nigtevecht? Is het belangrijk te weten of zo'n investering wel echt nodig is? Tot slot zien we dat de kostenraming een flinke onzekerheid kent, met een mogelijke

overschrijding van wel 30 procent. Hoe zorgt de provincie ervoor dat dit project binnen het budget blijft? Voor 2,3 miljoen mag je verwachten dat deze vragen helder worden beantwoord. Daarnaast heeft de BBB in de technische vraag gevraagd of omwonenden betrokken worden bij de plannen voor de fietsbrug. In de beantwoording is aangegeven dat dit via comités gebeurt. Echter, wij hebben vernomen dat direct omwonenden die wel degelijk met deze brug te maken krijgen niet gehoord worden. Wij verzoeken daarom om een actieve en inclusieve betrokkenheid van alle omwonenden bij dit project. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Ik zal even ... Het eerste deel van uw vragen zijn allemaal technische vragen van alternatieven die zijn afgewogen et cetera. Dus ik vraag de gedeputeerde daar dan niet al te veel nu op in te gaan, maar eventueel schriftelijk op terug te komen, omwille van de tijd en de afspraken die we daarover gemaakt hebben. Is het een interruptie? de heer Van der Linden, gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Voorzitter, dank u wel. Ik had een vraag aan de BBB. De BBB staat bekend hierin de Staten als een partij die opkomt voor kleine kernen. Ik was benieuwd, als het dan gaat om de ontsluiting, en dan met name voor de fiets en de voetganger voor Nieuwer Ter Aa, voor de kern Nieuwer ter Aa, hoe de BBB dan kijkt naar oplossingen om die, de alternatieven die u noemt, om de kleine kern goed in verbinding te houden met de kern Breukelen, die wat groter is en waar de voorzieningen meer zijn.

De voorzitter: Mevrouw Zagt, gaat uw gang.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Sorry. Voornamelijk vraag ik dus nu of die onderzoeken echt mee worden genomen voor die 2,3 miljoen om naar die alternatieven te kijken, of daar haalbaarheidsalternatieven voor zijn in plaats van de brug. Kijk, of is de brug de enige mogelijkheid om het te ontsluiten?

De voorzitter: Een vervolgvraag.

De heer Van der Linden: Dank u wel, voorzitter. Dus als ik het goed begrijp, als dus de fietsbrug als enige alternatief overblijft, dan is de BBB wel voor een fietsbrug? Of begrijp ik dat verkeerd?

De voorzitter: Mevrouw Zagt.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Jazeker, als dat het enige alternatief is, dan moet er wel een ontsluiting blijven.

De voorzitter: Dank u. U krijgt ook een interruptie van de heer Kamp. Gaat uw gang.

De heer Kamp: Eigenlijk twee korte vragen. Dank u wel, voorzitter. De eerste vraag, in het Statenvoorstel heb ik gelezen dat er nog een uitwerking komt, dat buurtbewoners en omwonenden betrokken gaan worden. Heeft BBB dat ook gelezen? En was u bij, dat is mijn tweede vraag, Praten met de Staten. Volgens mij heeft iemand daar ingesproken, die heeft ook wat opmerkingen genoemd, met name over de locatie van de fietsbrug. Dus dat is voor mij een indicatie, ik weet niet hoe dat voor u is, dat er ook heel goed wordt geluisterd naar inwoners. Was u daarbij?

De voorzitter: Mevrouw Zagt.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Ik was daar zeker bij, dus die worden wel geluisterd, maar als ik dus nu hoor, dus een bewoner die echt tegenover de pont woont en dat hij meerdere keren heeft aangehaald om te vragen, wat is de planning, wat gaan we doen, en die niet gehoord wordt, is mijn vraag die rijst van, waarom de

omwonenden wie, dus die echt tegen het pontje aan ... Waarom horen die niks en wel alleen op dit moment de actiescomités?

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar GroenLinks, mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, bij de laatste Praten met de Staten kwam het Utrechts Landschap inspreken en daarom zouden we ook graag horen van de gedeputeerde hoe zij aankijken tegen de inpassing van de fietsbrug in relatie tot de aanwezige natuur en het NNN-gebied. Ook zouden we graag willen weten hoe GS aankijkt naar de steilheid van de brug. GroenLinks erkent namelijk de inpassingsproblemen, maar ziet het niet als oplossing dat er een fietsbrug wordt geplaatst die te steil is om te fietsen, tenzij het om een elektrische fiets gaat. Dan ziet GroenLinks liever dat er een brug op een andere locatie geplaatst wordt. Dat biedt ook kansen voor ontsluiting van fietsers in het gebied in plaats van op de historische locatie van de pont over te nemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de VVD, de heer Hossain. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Zoals helaas wel ietsje vaker voorkomt, vond de inspraak Praten met de Staten vlak na de deadline voor het indienen van technische vragen plaats, dus ook verontschuldiging als sommige van mijn vragen enigszins technische aard hebben, maar ik denk niet dat ze als een verrassing komen voor de ambtelijke ondersteuning. Dus hopelijk kan daar inkleuring aan gegeven worden. De spreker afgelopen week die stelt dat de fietsbrug beter inpasbaar zou zijn wanneer deze niet precies ter hoogte van de huidige pont zou liggen, maar bijvoorbeeld een stukje naar het zuiden of naar het noorden verschoven. Derhalve enkele vragen. Allereerst, zijn de huidige kaders voor de fietsbrug qua ontwerpisen en de locatie waar deze precies moet komen ruim genoeg om in de studiefase die er dan na het voorstel aan zou komen in de breedte goed af te wegen wat dan de beste plek is voor zo'n fietsbrug? Ten tweede, hoe schat GS op basis van langer lopende gesprekken natuurlijk ook lokaal in dat er lokaal wordt aangekeken tegen de impact op de bereikbaarheid, reistijd, toegankelijkheid voor mensen die slecht ter been zijn? Want hoe steiler die wordt, niet alleen fitte mensen fietsen, ook mensen bijvoorbeeld op driewielers, ik weet niet wat de nette term daarvoor is, maar die hebben natuurlijk ook ... Moeten die ook goed kunnen gebruiken, en natuurlijk niet op de laatste plaats ook de sociale veiligheid bij een langer stuk langs de dijk moeten fietsen op het moment dat die brug elders komt. Dat konden wij nog niet helemaal overzien naar aanleiding van de inspraak. Dus graag daar iets meer duiding van door GS. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil even iets voorleggen aan de commissie, getriggerd door uw opmerking dat er naar aanleiding van Praten met de Staten nogal wat technische vragen zijn en ook BBB had wat technische vragen en ook GroenLinks is geïnspireerd, laat ik het zo zeggen, door Praten met de Staten. De afspraak is dat hier geen technische vragen gesteld moeten worden en beantwoord. Nu is het een bijzondere situatie. Ik wil u toestaan alle vragen te stellen die u heeft voorbereid, maar wellicht kunnen we aan gedeputeerde vraag om deze op zo kort mogelijke termijn schriftelijk af te doen, zodat u in ieder geval ze niet vandaag te horen krijgt omdat dat misschien wat veel is en niet volgens de regels, maar dat u ze wel mee kan nemen in uw beoordeling en uiteindelijk besluitvorming richting PS. Ik hoor graag of u het eens bent met het voorstel dat alle technische vragen die u nog heeft of van plan bent te stellen dan zo snel mogelijk schriftelijk uw kant opkomen, of dat u dat op een andere manier ziet. Mijnheer Hossain wil daar nog iets op zeggen. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Ik was benieuwd, wat is dan het gevolg voor ons besluit straks of het wel of geen hamerstuk is?

De voorzitter: Dat wordt dus op een latere termijn ... Besluit u daar dan over. Tenzij natuurlijk, kijk, het kan zijn dat er nu al een motie of amendement aangekondigd wordt of voorbereid. Dus dat horen we zo nog bij de fracties die nog aan de beurt komen. Maar dan is dat namens uw commissie de oproep. Stel uw vragen. Als ze technisch zijn, dan zal ik ze toelaten, maar worden ze meegenomen zoveel mogelijk schriftelijk. Dan kijk ik de gedeputeerde aan met de ambtelijke ondersteuning om dat dan zo veel mogelijk zo snel mogelijk schriftelijk te doen en niet nu tijdens de vergadering. Dan ga ik door naar D66.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Laat ik maar gelijk een politieke uitspraak doen. D66 is blij met dit voorstel en we hebben daar in de vorige Statenperiode ook al over gesproken. Gedeputeerde heeft zich toen ook ingezet voor de komst van een fietsbrug, omdat we wisten dat de pont zou gaan verdwijnen. Het voorstel heet volgens mij ook projectuitwerkingsbesluit. Dus het wordt nog uitgewerkt volgens mij. Ik wil wel mij aansluiten bij de vraag van GroenLinks, omdat dat mij wel heel cruciaal lijkt van waar het gaat komen. Of dat technisch is of niet, ik denk in ieder geval dat wij vanuit D66 kunnen stellen dat we blij zijn dat in deze tijd nog een fietsbrug kan komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het CDA. Gaat uw gang.

De heer ...: Dank, voorzitter. Voorzitter, het is na het succes rondom de N201 in oktober natuurlijk heel aantrekkelijk om hier een fietstunnel te suggereren. Anderzijds kan natuurlijk ook gezegd worden, Rijkswaterstaat wil het pontje uit de vaart nemen, dus Rijkswaterstaat betaalt de oplossing maar lekker. Maar alle gekheid op een stokje, voorzitter, de definitieve variant en locatie van de brug staan nog niet vast en hierover zal, zoals mijnheer Kamp zojuist ook al aangaf, nog een uitgebreid participatietraject komen. Laten we er vooral voor zorgen dat onderzoek zo spoedig mogelijk begint, zodat de brug er komt voordat Rijkswaterstaat toch bedenkt de pont eerder uit de vaart halen. Wat ons betreft, is ook dit voorstel een hamerstuk. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Daan mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. PvdA vindt fietsen onwijs belangrijk. Daarom voorstander van het Statenvoorstel. Maar ook wel enkele zorgen bij het voorstel hoe het er nu ligt. Onze grootste zorg zit hem erin dat, doordat de risico's eenzijdig op de provincie en de gemeente worden afgewenteld en niet op het Rijk, dat het misschien kan leiden dat als een brug die net op de verkeerde plek komt of net niet comfortabel genoeg is voor fietsers, een onderwerp wat GroenLinks ook al aandroeg, dat het in het ontwerp niet wordt aangepast om binnen budget te blijven. Als PvdA vinden wij het fietscomfort en het behoud van het landschap belangrijker dan of we bij deze specifieke brug binnen het aangewezen budget ervoor blijven. Dus als GS derhalve ruimhartig buiten budget moet gaan ten faveure van het landschap en het fietsgemak, dan is dat wat ons betreft geen groot probleem. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, gaat uw gang.

De heer De Goederen: Dank u wel, voorzitter. Heel kort. We sluiten ons graag aan bij de vragen van GroenLinks. In aanvulling daarop vinden we ook het behoud van historische landschapslijnen en de historische bomen een belangrijk punt. We zijn benieuwd of de gedeputeerde wil toezeggen dit mee te nemen in de onderzoeken van de opties.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie. Mevrouw Kooij, gaat uw gang.

Mevrouw Kooij: Dank u. De ChristenUnie is blij dat er weer beweging is op dit onderwerp. Nieuwer ter Aa en Breukelen zijn van oudsher met elkaar verbonden en ze maakten ooit onderdeel uit van één polder. Het is ons bijna niet meer voor te stellen, maar tot het Merwedekanaal, de twee kernen scheiden. Reden om ooit met de pontverbinding te starten. Nu Rijkswaterstaat met deze verbinding stopt, zijn we dan ook voor een nieuwe verbinding via een brug. Voor de 2000 gebruikers per week biedt dit een sociaal veilige verbinding op acceptabele afstand. We zijn dan ook voor en ook hebben we de inspraak vorige week gehoord. Maar net als D66 zien we dit als een projectuitwerkingsbesluit. We zien dan ook graag de varianten tegemoet en zullen ons dan verhouden tot alles wat wordt en is ingebracht.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, niet aanwezig. Ook geen reactie aan ons digitaal. Dan gaan we naar ... Ik hoor een geluid, maar verstond het niet.

De heer Bosch: Niet aanwezig klopt niet en ik heb gezegd dat wij geen inbreng hebben.

De voorzitter: Mijnheer Bosch, u heeft in de chat gezegd ... Dat wordt nu ... Sorry. Excuses voor de onduidelijkheid via de techniek, maar dat is helder. Bedankt. Dan mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ook vanuit Volt zijn wij wat bezorgd over de plannen over het behoud van het landschap, de steilheid en toegankelijkheid. We hebben best wel wat vragen die al genoemd zijn. Als je die brug naar het zuiden wil verplaatsen, wat geopperd werd tijdens Praten met de Staten, dan komt die veiligheid van de fietsers in het gedrang. Dus welke mogelijkheden zijn er nog om het landschap te behouden, toch die veiligheid kunnen waarborgen. Wat kan er überhaupt nog? Dat is onze vraag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de SGP, de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Voorzitter, dank u wel. Al sinds 1892, excuus, is er een veerdienst tussen Nieuwer ter Aa en Breukelen. Dat is al ruim 132 jaar lang. Begin 2022 kwam het bericht dat Rijkswaterstaat voornemens was om de pont tussen Nieuwer ter Aa en Breukelen op te heffen. De SGP heeft toen samen met ChristenUnie 50PLUS, GroenLinks, JA21 en PvdA een motie ingediend om de verbinding tussen deze twee plaatsen in stand te houden. Nu het uiteindelijk definitief is dat er een keer een einde komt aan de veerdienst tussen Nieuwer ter Aa en Breukelen is het goed om te zien dat er een alternatief ontwikkeld wordt, dus goed om te zien dat er een uitvoering wordt gegeven aan deze SGP-motie. Wij hebben ook dezelfde vraag, en daar kan ik me aansluiten bij de eerdere vragen, omtrent de inspraak van Utrechts landschap. Verder willen we hierbij wel opmerken dat we niet voor een steilere helling van de brug zijn en ook dat de sociale veiligheid wordt gewaarborgd. De SGP staat dus positief tegen dit voorstel en ziet de realisatie van deze pontificale fietsbrug graag tegemoet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De volgende is de heer Van der Star, PVV.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. De drukte over het Amsterdam-Rijnkanaal is in de loop der jaren toegenomen, met als gevolg dat het veiligheidsrisico voor de pont groter is geworden ook. Trieste gebeurtenis is dan ook het tragische ongeval in 2010, waarbij de schipper van de veerpont is omgekomen. Een oplossing moest er komen als alternatief voor de pont om de verbinding over het Amsterdam-Rijnkanaal in stand te houden. Uiteindelijk is er op 31 januari 2024 een bestuursovereenkomst gesloten tussen het Rijk, de provincie en de gemeente Stichtse Vecht over de aanleg van een fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal tussen Nieuwer Ter Aa en Breukelen. We nemen aan en hopen eigenlijk ook dat er ook verschillende alternatieven anders dan misschien deze fietsbrug ook zijn of worden bekeken en bestudeerd als mogelijk alternatief.

Daarbij sluiten we ons aan bij de BBB. Komt deze brug er, dan is een van de eisen die voor deze fietsbrug wordt gesteld dat deze bij benadering op dezelfde plek komt als waar nu de pontverbinding is. Nu is bij benadering een vrij ruim begrip en zo een belangrijk punt ter overweging ook moeten zijn dat deze in de omgeving moet passen, zoals mevrouw Bouter tijdens Praten met de Staten al zei. Zou goed zijn om dit ook mee te nemen en te onderzoeken naar de mogelijkheden hiervoor. Bedankt, voorzitter. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer De Hartog, geen inbreng. De SP had aangegeven geen inbreng te hebben. Dan hebben we mevrouw Hoek. Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. U hoorde het zojuist al van de SGP. Wij hebben mede, 50PLUS heeft mede een motie toen destijds ingediend. Ik kan ... Ik word ... Sorry, ik ben even ... Ik word verstoord doordat jullie praten.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Hoek: Sorry, voorzitter, ik werd afgeleid. Het is zo dat, dat is ook de route die in de toekomst gerealiseerd gaat worden van de Dom naar Dam of de Dam naar de Dom-fietspad. Op dit moment is de oeververbinding met het pontje ook alleen maar met fietsers en voetgangers, dus geen auto's. Dus misschien iets te steil, maar je zou het iets uit elkaar kunnen halen, wat ook bij Nigtevecht is gebeurd met de fietsbrug, dat je het niet recht tegenover elkaar doet, maar dat ene punt daar en dat andere punt daar. Daardoor kan je het gestrekter maken en langer. Maar goed, die uitvoering daar wachten wij nog op. Maar 50PLUS is wel voorstander van dat daar de fietsbrug gaat komen. Over de brug die er nu is in Breukelen, de gewone brug, dat is levensgevaarlijk voor fietsers. Daar word je ... Je kan daar wel fietsen, maar het wordt niet aangeraden, zeker niet met schoolkinderen. Dus dat is ook al bekend. Tot zover, voorzitter. Dus 50PLUS is voorstel van het plan zoals er nu ligt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we de eerste termijn gehad qua inbreng en kijk ik naar de heer Van Schie. Kan meteen door met beantwoording. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, want het mooie is dat in deze gedachtewisseling van de Staten eigenlijk zowel de vragen als dat antwoorden zo'n beetje over en weer gesteld zijn. Mooie onderbouwing van het nut en noodzaak ook al vanuit de geschiedenis. Dus dank voor de inbreng van iedereen die dat ook alvast heeft geschetst. Ik snap ook het ongeduld dat u graag wil weten hoe die brug precies eruit komt te zien, waar die precies gaat liggen en welke kleur die heeft en dat soort dingen, heb ik ook. Maar zover zijn we nog niet. We moeten echt nu het onderzoek starten. Veel van uw vragen komen erop neer van, is dat onderzoek nu heel erg ingekaderd of zit er nog heel veel ruimte in? En allebei is een beetje het geval, om ook maar eerlijk te zijn. Want we gaan niet nog weer helemaal bij Adam en Eva beginnen en alle varianten die al zijn afgevallen opnieuw onderzoeken, maar binnen de kaders die er zijn, en de heer Van der Star gaf ook al aan, daar zit best wat marge in van hoe strak ... Waar leg je hem precies neer en waar loopt dan de aanlanding? Hoe steil wordt hij dan precies? Maar het is natuurlijk het voornemen van iedereen die betrokken is bij de totstandkoming en waar het onderzoek zich ook op richt om een fijn befietsbare en toekomstrobuste verbinding te maken. Want we doen dit maar eens de 100 jaar. Dan wil je het wel in een keer goed doen. Ik kan niet uitsluiten op voorhand dat er geen mensen teleurgesteld gaan zijn bij een definitieve uitwerking of een voorkeursbesluit. Want zoals u in diverse inbreng al heeft aangegeven, voorzitter, of uw commissie dat heeft gedaan, zijn er heel veel belangen die een rol spelen. Daar willen we natuurlijk goed naar luisteren, maar uiteindelijk moet er wel een soort compromis komen of juist een keus waar sommige partijen misschien ongelukkig van worden. We gaan met iedereen in gesprek. Dus ook de bewoners die nog niet gehoord zijn, komen echt aan bod en

nodigen we ook uit om deel te nemen aan het proces wat we nu ingaan om samen met het onderzoeksbureau en alle stakeholders ook uiteindelijk tot een voorkeursalternatief te komen. Dat gaat nu dus ook gebeuren. Dus een heleboel vragen die ook gesteld zijn, voorzitter, ook technisch, ik bedoel, ik kan met alle liefde nu ook allerlei technische vragen gaan beantwoorden of in de brief, maar ik denk dat het mooiste zou zijn als we gewoon even de onderzoekers de kans geven om met alle randvoorwaarden die ook nu weer goed gehoord zijn de onderzoeksfase in te gaan. Er was nog wel een vraag van de BBB ook van, is dat niet een groot bedrag wat het college nu vraagt om dat onderzoek te starten? Voor een project van dergelijke omvang en ook gezien de participatie die nodig is en alle randvoorwaarden, is het geen gek bedrag. Ongeveer 10 procent van wat we aan de brug uitgeven, om dat ook in de onderzoek- en planfase te investeren. Dat hebben we ook nodig dus om dat goed te kunnen doen. De politieke vraag die daarachter vandaan kwam, was van, heeft u voldoende geld om dit te doen? In alle eerlijkheid weet ik dat dus ook nog niet. Dus mevrouw Flink gaf het geloof ik aan van, in al die draaiknoppen waar we aan zitten draaien om tot het optimaal besluit te komen, zit natuurlijk ook een stukje kostencomponent. Dat moeten we ook met de partners, de gemeente en het Rijk natuurlijk overwegen. We hebben wel haast in die zin, dus het is geen project dat we heel lang op de plank willen laten liggen. Daarom gaan we nu ook u vragen om daarmee voortvarend aan de gang te kunnen. Want Rijkswaterstaat wil heel graag inderdaad de pont uit de vaart nemen. Er is een natuurlijk wel toegezegd dat ze dat in stand houden zolang die brug er nog niet is. Dus een heleboel van die vragen die kan ik nu ook alleen maar met een daar komen we later op terug-antwoord beantwoorden. Maar laat ons daar in principe dan nu graag op studeren. Dat is ook de vraag die we stellen. We zullen u natuurlijk op de hoogte houden, ook in de gemeente Stichtse Vecht zal dat gebeuren, welke belangwekkende besluiten we daar ook in nemen. De toezegging dus dat we met alle partijen daar ook over in gesprek willen, ook met Utrecht landschap waar we ik geloof morgen, staat hier, al in gesprek gaan over wat het dan betekent voor het landschap en de natuur, het erfgoed. Natuurlijk nemen we ook de bomen als serieus punt mee in die hele behandeling. Maar ik kan nu op voorhand niet zeggen dat elke boom heilig is of dat elk uitzicht heilig is of dat een precieze aanlanding heilig is. Want we komen uiteindelijk tot een soort belangenafweging en een voorkeursalternatief en zullen dat natuurlijk ook aan u ter informatie toesturen op dat moment.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Blekxtoon, u heeft geen interruptie meer. Dan gaat uw gang, de heer De Goederen.

De heer De Goederen: Dank u wel, voorzitter. Ik vraag me af of ik de gedeputeerde goed heb begrepen dat bij het afwegen van bij het onderzoeken van de alternatieven dus ook de landschapslijnen en de historische zichtlijnen en de historische bomen meegewogen zullen worden, of dat dat enkel bij het gesprek bij het Utrechts Landschap meegenomen zal worden.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, dit zijn natuurlijk kaders die we zelf ook belangrijk vinden. Alleen ik kan nu nog op voorhand niet natuurlijk zeggen wat die overweging dan uiteindelijk teweegbrengt in het resultaat waar ik mee ga komen, omdat we dat gewoon simpelweg nog niet weten. Dus het is nog niet geïnventariseerd, het is nog niet afgewogen, dus dat moeten we echt de komende tijd gaan doen. Daar is het onderzoek nu juist voor bedoeld.

De voorzitter: Dank. Mevrouw Zagt had ook nog een vraag.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Het lijkt wel of wij per definitie niet voor de fietsbrug kiezen, maar dat is zeker niet zo. Maar wat mijn vraag was, wordt er in dit haalbaarheidsonderzoek ook de alternatieven meegenomen?

Want anders, en dit moet ik wel weten, want we kunnen wel voor dit onderzoek als hamerstuk doen, maar als er geen alternatieven mee worden genomen om te kijken of er iets anders voor de brug kan, dan moet ik daar misschien een motie voor indienen. Dus dat is voor mij heel belangrijk om even te weten.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, dan toch even voor het verwachtingsmanagement, de wedervraag wat voor alternatieven mevrouw Zagt dan aan denkt. Want we hebben al besloten dat het een brug wordt, waar die ongeveer moet komen. Nog niet hoe de aanlanding precies gaat lopen of waar die precies komt te liggen. Maar we gaan niet op een hele andere plek een hele andere oplossing kiezen, want daar is het budget ook niet voor bedoeld. We hebben natuurlijk afspraken gemaakt met Rijkswaterstaat, die de overgrote merendeel van de kosten betaalt voor dit project. Die kaders die liggen gewoon vast. Dus daar gaan we nu niet zeggen van, we gaan nog een keer kijken of het inderdaad een tunnel of iets anders kan worden. Nee. We gaan een fietsbrug bouwen ongeveer op de plek waar de pont nu vaart en we gaan nog studeren op waar die dan precies komt en hoe die precies kan worden ingepast binnen alle randvoorwaarden die de collega's hier vandaag ook hebben bevestigd. Daar zitten zeker varianten in. Die heeft u ook gezien in de stukken die al zijn verspreid. Maar tot die varianten beperkt het zich. We gaan niet nog heel veel andere dingen nog meer onderzoeken. Mocht blijken tijdens dit onderzoek dat er een soort ei van Columbus niet gezien is de afgelopen periode, dan zullen we daar natuurlijk de ogen niet voor sluiten, maar dan moeten we wel terug ook naar de partners als we aan de kaders gaan komen. Dat is ook niet de verwachting, want er is al heel lang door heel veel mensen met heel veel aandacht gekeken naar, hoe kunnen we dit het beste oplossen? Want Rijkswaterstaat was ook niet één, twee, drie overtuigd om hier zoveel geld in te steken om een alternatief voor de pontverbinding te realiseren. Dus het verwachtingsmanagement is wel dat ik niet verwacht dat er iets heel anders uit kan komen.

De voorzitter: Helder. Mijnheer Hossain had ook nog een hand opgestoken. Ik kom zo nog even bij u terug over het voorstel van de gedeputeerde. Maar, mijnheer Hossain, gaat uw gang.

De heer Hossain: Dus als ik de gedeputeerde goed begrijp, voorzitter, zijn de huidige kaders, ook qua ontwerpeisen en locatie, ruim genoeg om ook de zorgen die werden geuit door de inspreken vorige week om dat in de breedte af te wegen en zitten daar geen beperkingen in waardoor een hele hoop dingen niet mogelijk zijn in de kaders die we nu zouden vaststellen?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Dat klopt, voorzitter. Tegelijkertijd zeg ik er wel steeds als waarschuwing bij, als we die kaders in kaart hebben en we gaan het wegen, wet ik dus nog niet wat eruit komt, want daar is het onderzoek juist voor bedoeld. Dus het blijft mijn oproep van, laat ons dit onderzoek doen binnen alle randvoorwaarden die we ook vandaag weer goed gehoord hebben bij de inspreker en die we ook nog gaan ophalen met de omgeving en waar de gemeente ook een belangrijk stempel op drukt. Dan komen we bij u terug met uiteindelijk alles overwegende wat ons een goed idee lijkt en dan kunt u daar vast ook nog wat van vinden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik nog even bij u terug het over het voorstel wat gedeputeerde doet om de technische vragen alsnog als beantwoord te zien en dat eigenlijk alles wordt meegenomen in de vervolgfase in het onderzoek. Kunt u daarmee instemmen of heeft u per se nog bepaalde antwoorden nodig om verder tot besluitvorming over te gaan? En dan kijk ik in eerste instantie naar mevrouw Zagt en de heer Hossain.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Zal ik? Ik kan met deze antwoorden leven. Kijk, het is natuurlijk in een vorig Statenperiode besloten dat dit zo gaat gebeuren, dat die brug gaat gebeuren. Ik vind het alleen heel jammer dat er geen alternatieven worden meegenomen om te kijken of er even een fietspad langs de A2, zodat je ook de ontsluiting hebt van het industrieterrein, maar dat is nou eenmaal in de vorige periode besloten. Dus BBB heeft bij deze wel besloten dat ze wel mee kunnen als hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Hossain.

De heer Hossain: De vraag is volgens mij goed beantwoord, dus wat ons betreft ook hamerstuk. We zijn voor deze brug.

De voorzitter: Prima. Ik heb opgeroepen dat iedereen technisch ... Maar ik heb ze verder niet ontdekt. Dus dan kijk ik even rond. Zijn alle vragen voldoende beantwoord tot nu toe dat we geen schriftelijke reactie meer nodig hebben? Dan ga ik stiekem meteen ook door naar de tweede termijn. Zijn er fracties die een tweede termijn willen en of aankondigen dat dit geen hamerstuk kan zijn? Ik zie geen handen meer omhoog. Dus dan mag ik concluderen namens u dat dit een hamerstuk kan worden. Prima. Dan hebben we dat besloten.

11. SB Grootschalige aanpak isolatie

De voorzitter: Dan kunnen we door naar het volgende agendapunt, de Statenbrief Grootschalige aanpak isolatie. Deze Statenbrief is geagendeerd door de fracties van de Partij voor de Dieren, Volt en GroenLinks. De agenderende fracties willen met GS hun zorg bespreken of met alle samenvoegingen nog wel wordt ingezet op de specifieke doelgroep en doelstellingen. Daarnaast willen ze met GS bespreken hoe geborgd kan worden dat de beschikbaar gestelde gelden daadwerkelijk ten goede komen aan de doelen en doelgroep. De behandeling van deze Statenbrief vindt ook plaats in twee termijnen. Ik geef de agenderende fracties in de volgorde die ik net heb genoemd het woord om te kijken of zij nog behoefte hebben een korte, korte, toelichting naast alles wat in het agenderingsvoorstel staat en daarna kijk ik of andere fracties nog input willen leveren. Dan kan GS de vragen beantwoorden. Dus ik begin met de Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u wel, voorzitter. De Statenbrief die schetst hoe diverse samenwerkingen zijn opgezocht. Dat is natuurlijk helemaal prima. Maar het is voor onze fractie niet helemaal duidelijk of de 10 miljoen die PS beschikbaar heeft gesteld nog steeds gebruikt wordt voor de 8000 kwetsbare huishoudens zoals beschreven in het oorspronkelijke plan, of het nu onderdeel van een wat grotere regionale besparingsoperatie met EDC en MCO. We lezen ook dat er 30.000 brieven zijn verstuurd. Ik gok, dat kost ongeveer 30.000 euro. En heeft uiteindelijk geleid tot 500 opdrachten. We vragen ons af of op deze manier eigenlijk de doelstelling van 8000 woningen op een doelmatige manier wordt bereikt. We hebben het namelijk over een hele kwetsbare groep. De doelgroep die krijgt een brief waarin staat dat er iemand van de overheid komt om een technisch adviesgesprek te doen. Dan komt er een bespaarplan met een offerte en een subsidiekorting en een subsidieaanvraag advies in de ISDE-subsidie. Dat zijn heel veel momenten om af te haken voor deze groep. We zijn daarom ook bang dat dit aanbod misschien te ingewikkeld is voor deze doelgroep. Dus waarom is er niet gekozen voor een wijkaanpak in een paar gemeenten? Dat is ons tweede punt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar mevrouw Blekxtoon, Volt. Heeft u nog iets toe te voegen? Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Travaille. Het gaat ons ook om welke wijze van communicatie juist kan worden ingezet om die doelgroep op een andere manier te bereiken, dat die ook succesvol kan zijn.

De voorzitter: Dank u. Dan mevrouw Matser, GroenLinks, gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel, voorzitter. Benieuwd inderdaad naar de antwoorden op de vragen die Partij voor de Dieren heeft gesteld. Ik zou graag nog een aandachtspunt meegeven, namelijk dat we bij de tussenevaluatie die we gaan doen in de brief die daarover komt ook meegenomen wordt waarom de aangeschreven personen geen gebruik hebben gemaakt, voor zover we dat mogelijk we dat in beeld kunnen brengen. Dat zou namelijk erg interessant zijn als we gaan inspelen op hoe we die tweede fase dan eventueel voor willen gaan geven.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik van mijn links naar mijn rechts door de zaal of er nog andere fracties zijn die kort iets willen toevoegen. Steekt u uw hand op. Ik zie geen opge... Sorry. Ik begin al in het midden en vergeet de Partij van de Arbeid. Mevrouw Van der Helm, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Helm: Dank u wel, voorzitter. Ik ben heel blij dat ik voor mijn eerste bijdrage wat mag zeggen over het thema waarvoor ik ook de politiek in ben gegaan, namelijk klimaatrechtvaardigheid. Want helaas is het zo dat mensen die het minst hebben gedaan om de klimaatcrisis te veroorzaken, er het meest last van ondervinden. Dat is natuurlijk een mondiaal thema, maar dat speelt ook hier in de provincie. Dus daarom zijn we heel blij dat dit geld is uitgetrokken om maar hier werk van te maken en het Utrechts isolatieoffensief te starten. Wij sluiten ons ook aan bij de eerder gestelde vragen om te kijken of er niet toch nog een tandje bijgezet kan worden om echt die doelgroepen te bereiken die de subsidie het hardste nodig hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Welkom in deze commissie, wil ik er nog aan toevoegen. Ik kijk nog even rond. Ik zag net geen handen die opgestoken waren. Jawel. Ik zie mevrouw Van den Broek, BBB. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel. Ik ga proberen het heel kort te doen. Voorzitter, de BBB-fractie heeft met interesse kennisgenomen van de zorgen die GroenLinks, Volt en de Partij voor de Dieren hebben geuit bij dit agendapunt. Wij willen in dit debat een aantal aandachtspunten naar voren brengen die wat ons betreft essentieel zijn om de uitvoering van dit programma effectief en rechtvaardig te maken. Het bereiken van kwetsbare groepen is essentieel, maar we vragen ons af of de huidige aanpak voldoende effectief is. Dat hoorden we aan de andere kant ook al. Veel huishoudens met lage inkomens vertrouwen niet op subsidies en missen informatie. Hier ligt een belangrijke uitdaging. Daarnaast blijven de tussentijdse evaluatie en monitoring onduidelijk. Hoe borgen we dat provinciale middelen niet opgaan in het grotere MCO-programma, zonder dat onze eigen doelen worden behaald? Tot slot missen we echte bewonersparticipatie. Dit programma raakt direct aan de leefomgeving van mensen. Waarom worden zij niet vanaf het begin actiever betrokken, bijvoorbeeld via een klankbordgroep? Voorzitter, de BBB-fractie benadrukt dat een succesvolle aanpak van de energietransitie niet alleen technisch en financieel, maar ook sociaal goed moet worden uitgevoerd. We hopen dat deze punten bijdragen aan een vruchtbaar debat en we zijn benieuwd naar de reacties van onze collega's en Gedeputeerde Staten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wijs erop dat uw spreektijd op is. Dus u kunt nog wel interrumpen, maar geen inbreng meer ... Ik kijk nog een keer rond. Volgens mij had het ... Geen handen meer. Dan is dit de inbreng in eerste termijn. Ik kijk naar de gedeputeerde. Heeft u nog ... We schorsen even voor vijf minuten. Beste

mensen, neemt u uw plek weer in. Dan gaan we verder. De schorsing zit erop. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Van Essen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook voor de vragen van uw commissie. Een deel natuurlijk van de vragen is vrij praktisch van aard en gaat ook echt over verdiepend, bijna technisch over van, hoe zit die aanpak in elkaar? Hoe worden mensen bereikt? Dus dat is volgens mij ook heel goed om daar verder met elkaar over in gesprek te gaan en u daar ook verder over te informeren bij de informatiesessie die ik eerder vandaag heb aangekondigd. Want volgens mij relevante vragen, maar deels misschien ook wel voeren die wat ver voor bespreking vanmiddag. Dus ik zou me daarin beperken tot een aantal hoofdlijnen om u toch wat vast wat kleuring te kunnen geven bij uw opmerking. Eerste vraag eigenlijk van Partij voor de Dieren, wordt die 10 miljoen gebruikt nu voor 8 miljoen, sorry, 8 miljoen, voor 8000 kwetsbare huishoudens of is dit onderdeel van een bredere aanpak? Allebei. Dat is nou net de grap. Die 10 miljoen die gaat naar die mensen met lage inkomens. Punt. We bedden hem in een bredere aanpak om ook andere mensen te zorgen ... Dat die ook als er geïsoleerd gaat worden, maar die moeten ze dan wel zelf betalen, maar dan kunnen dus ook anderen gebruikmaken van die arrangementen, maar dan zonder dat subsidiedeel. Dus dat is ... Maar gaat die 10 miljoen enkel naar mensen met een laag inkomen met een slecht geïsoleerde woning? Ja. Dan de vraag eigenlijk van zowel Partij voor de Dieren alsook een aantal andere fracties van, hoe zorgen we dat hier de goede mensen bereikt worden en wat is een effectieve manier om die te bereiken? Dit is niet een aanpak van die we hier enkel in het provinciehuis verzinnen. Daar hecht ik wel aan. Dit is een hele nauwe samenwerking met gemeentes. Ik had vorige week vrijdag nog een overleg met allemaal wethouders. Die zijn superblij met wat we hier doen. Want wat wij hier doen, we ontzorgen gemeentes en we helpen hen om deze lastige groepen te bereiken en effectief tot maatregelen te bewegen en daar ook hen volledig in te ontzorgen. Dus natuurlijk zit er allemaal complexiteit aan met subsidieaanvragen enzovoort. Maar we maken het supersimpel voor de mensen. Dat is juist de kracht van deze aanpak. We zijn er ook pas natuurlijk net mee begonnen. We hebben pas een eerste mailing gehad en de cijfers is ook een eerste respons op een eerste ... Het is niet dat het daarmee klaar is. Er gaan nog heel veel rondes volgen. We kijken ook voor de verschillende gemeentes van, waar zijn de responspercentages het hoogste? Wat kunnen we daarvan leren? Hoe kan het soms gecombineerd worden met lokale aanpakken? Dus het is ook niet zo dat dit enkel iets provinciaals is. Er zijn ook heel veel natuurlijk gemeentes die ook eigen aanpakken hebben en waar dingen ook mee proberen te combineren. Dus het is ook een programma wat vier jaar duurt. Dus in die zin is het ook, we blijven dat verder doorontwikkelen en ook leren. Als we zien dat in bepaalde gemeentes dingen heel goed werken, kunnen we dat opschalen. Als bepaalde doelgroepen op een bepaalde manier minder goed of deze doelgroep minder goed bereikt worden in bepaalde gemeentes, wat kunnen we daar dan aan doen? Al dat soort zaken nemen we daar ook bij mee. Gemeenten nemen dit dus ook mee in hun eigen wijkaanpak. Dat vind ik ook wel goed om dat te beseffen. Dus het is niet zo dat het iets daarvan is wat daar helemaal van losgezongen is. Integendeel. De vraag was ook van, wat is het meest ... Welke wijze van communicatie is het meest succesvol? Dat zijn typisch vragen, ik geloof dat deze van de ChristenUnie was, die we tijdens zo'n infosessie denk ik verder kunnen verdiepen. Want dat is ook iets wat we natuurlijk voor een deel nog aan het uitvinden zijn. Verzoek ook om te kijken of we kunnen kijken wat werkt, welk aanbod? Vraag van GroenLinks was dat. Dat zullen we ook meenemen. Dat past ook bij die aanpak, dus dat komt terug. Dan tot slot. De vraag eigenlijk vanuit BBB ... Over dat ontzorgen heb ik denk veel gezegd. Waarom bewoners zelf niet actief betrekken? Kijk, er is natuurlijk wel vanuit veel gemeentes ook wel samenwerking soms met gewoon lokale aanpakken. Daar wordt natuurlijk ... Zit ook heel veel kennis ook over hoe deze doelgroep te benutten, dus die wordt daar wel degelijk bij gebruikt en ook dus ervaringen van allerlei gemeentes. Nog een soort aparte klankbordgroep met specifieke inwoners, dat is iets waarvan onze inschatting tot nu toe is dat dat niet tot hele nieuwe inzichten zou leiden. Dus dat is de reden dat daar tot nu toe nog niet voor gekozen is.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. We zijn blij met de concrete woorden dat de heer Van Essen zegt, die 10 miljoen die komt daadwerkelijk ten goede aan die 8000 kwetsbare huishoudens. Maar dan toch die aanpak, en wij moeten ons hier niet te veel met de details bemoeien ...

De voorzitter: Houd het kort, het is een interruptie. Korte vraag alstublieft.

De heer Travaille: 30.000 brieven voor 500 opdrachten is 1,6 procent. Waarom niet gewoon per wijk kijken, wat is nodig in kwetsbare wijken, daar ga je langs de deur, bel je aan, ga je het gesprek aan? Een hele praktische, concrete aanpak.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat gebeurt ook. Daar zijn ervaringen mee opgedaan. We zoeken hier wel een hele specifieke groepen, ook de mensen juist met bepaalde ... Die zitten natuurlijk niet in één wijk. Die zitten door heel veel wijken. Dus het is en en wat we doen. Maar we hebben bijvoorbeeld ook eerder al een hele specifieke wijken, bijvoorbeeld een wijk in Soest, een hele specifieke wijkaanpak ondersteund. Ook dat is effectief. Al is het bij sommige huizen echt wel heel ingewikkeld ...

De voorzitter: Houd u het ook kort alstublieft. Het is een reactie op een interruptie.

Gedeputeerde Van Essen: Ook als gemeente daar binnen te komen. Maar ik denk dat de vraag die de heer Travaille stelt echt zich beter leent ook voor informatiesessie om daar ook met de mensen die dit in de uitvoering doen meer in detail te bespreken.

De voorzitter: Dank u. U had ... U was klaar met alle reacties. Dan sluit ik hiermee de eerste termijn en kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn om met elkaar hierover in gesprek te gaan verder. Ik zie geen behoefte. Dan ronden we dit agendapunt ook af.

12. Memo Cijfers zon op dak per gemeente

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 12, Memo Cijfers zon op dak per gemeente. Deze Statenbrief is geagendeerd door de fracties van de SGP, BBB, VVD en 50PLUS. De agenderende fracties willen graag met de commissie en de gedeputeerde in gesprek over het opstellen van de eindbalans. Wat moet er allemaal meegenomen worden bij de beoordeling van de motie Wie goed doet, goed ontmoet en de eindbalans. Daarnaast is er op dit moment vooral veel focus op de regio U16. De agenderende fracties gaan graag met de commissie in gesprek of dit niet provinciebreed bekeken moet worden. Ik roep u op om het inderdaad te houden bij de memo en niet weer de volledige tussenbalans ter discussie te stellen. Ook hier weer twee termijnen en ik geef de fracties in de volgorde die ik noemde weer mogelijkheid om kort toe te lichten, met de noot dat de BBB geen spreektijd meer heeft, dus wel kan interrumperen, maar geen inbreng meer. Ik begin bij de SGP. Wie kan ik het woord geven? De heer Vermaat, gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Bedankt voor het memo, waarin meer inzicht is gegeven over de opwek. Tegelijkertijd voelen we ons genoodzaakt, gezien dat het richting het eind van het jaar, als ik het goed heb, natuurlijk de gedeputeerde mogelijk een keuze gaat maken en die motie Wie goed doet, goed ontmoet daarin wordt meegenomen. We hadden ook nog technische vragen gesteld, dus die wil ik even benoemen. Dat

viel mij op, dus misschien dat de gedeputeerde daarop op kan reageren, dat bij Renswoude wordt aangegeven, de gemeenteraad heeft hun inzet geamendeerd, maar de Provinciale Staten is vanuit het oude verder gaan rekenen. Hoe zit dat met de keus die wij nu maken? Gaat het nog steeds daarover? Dat is even een vraag daarover. Dan wat ons betreft, we weten dat er onderzoek wordt gedaan naar zon op dak, dat gaat sneller dan menigene destijds had verwacht. Die positieve ontwikkeling zien wij hier niet terugkomen. Nu weten we dat in deze maand een meting wordt gedaan. U geeft aan dat die cijfers pas in Q1 2025 komen. Als die er al eerder zijn, worden die dan ook nog meegenomen, om te kijken, zet die positieve ontwikkeling zich door voor de berekening van die uiteindelijk tussenbalans? Het laatste punt waar ik nog wil noemen, zijn de kleine windturbines. U geeft aan in beantwoording, het zijn kleine hoeveelheden. Dat zijn we mee eens. Maar dat zijn ook de individuele bedrijven die zon op dak doen, maar wel mee mogen tellen. Op welke wijze zijn die dan meegenomen of zijn die totaal buiten beschouwing gelaten? Wat ons betreft, hoort dat er wel bij. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. U krijgt een interruptie van mevrouw Matser, gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Dank u wel. De agendering riep bij mij wat verwarring op, omdat het daar gaat over een eindbalans. Maar als ik het goed begrijp, heeft de heer Vermaat het gewoon over de tussenbalans die zo meteen wordt uitgevoerd en waarover wij bericht gaan worden.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, misschien uiteindelijk de gedeputeerde gaat zelf, ik heb nou even niet meer scherp of het nou eind december of begin januari is, kijken naar de RES-doelen voor 2030. Dat heb ik dan gezien als de eindbalans voor die keuze Wie goed doet, goed ontmoet. Want dat zit dan mee, natuurlijk gaat de RES natuurlijk nog langer door. Maar het is naar aanleiding van de tussenbalans die nu is gegeven, waarop de gedeputeerde heeft aangegeven daarop zijn keuzes te willen maken.

De voorzitter: Dank. Dan ga ik naar de VVD. Mevrouw De Man, gaat uw gang.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Kleine aanvulling op de woorden van de SGP. De verwachting is dat we het nog wel moeilijk gaan krijgen. Dus inderdaad wel heel specifieke vraag van, als die positieve trend zich doorzet, kunnen we daar dan ook gebruik van maken in de berekeningen? Want ik denk dat we alles kunnen gebruiken.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Hoek, 50PLUS. U heeft geen inbreng. Dan dank. Kijk ik even de zaal rond of er nog andere fracties zijn die op dit punt een inbreng zouden willen leveren. Ik zie geen inbreng. Dan kijk ik naar ... De heer Van Essen kan meteen beantwoorden. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook voor de vragen. Beginnen met het mooie Renswoude. Dat klopt. Daar is een geamendeerde RES 1.0 destijds vastgesteld. De vraag is, waar gaan we van uit? We gaan natuurlijk gewoon van uit, want dat is in Renswoude ook verder niet veranderd, gewoon het regionale RES-bod van 0,57 terawattuur voor de regio Foodvalley en dat vertaalt zich in ongeveer 0,1 terawattuur voor het Utrechtse deel. Dus daar gaan we van uit. U heeft kunnen lezen in de tussenbalans dat we natuurlijk voor de regio Foodvalley ook aansluiten bij de plannen die er op dit moment vanuit de regio zelf zijn, in de verwachting dat dat voldoende realisatie zou kunnen leiden. Dus daar ...

De voorzitter: U krijgt meteen een interruptie van de heer Vermaat. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, regio Foodvalley is natuurlijk wel een bijzonder, omdat het met twee provincies te maken heeft. Maar u bent daarin toch als gedeputeerde toch verantwoordelijk voor het Utrechtse deel? Als er in de Utrechtse deel een andere keuze wordt gemaakt, hoe pakt u dan de keuze om te zeggen, de regio, wat ook verder gaat dan Utrecht, maken daarin andere keuze.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, alle Utrechtse Foodvalley-gemeentes hebben die 0,75 terawattuur voor de regio als geheel geaccordeerd en zich daarmee ook medeverantwoordelijk gesteld dat dat met elkaar gehaald wordt in de regio Foodvalley als geheel. Dat vraagt ook een bijdrage van de Utrechtse gemeentes in de regio Foodvalley. Dat is waar het over gaat en dat is ook waar wij met de regio over in gesprek zijn. Nogmaals, ik heb volgens mij net ook gezegd over dat ... In die zin is het een overzichtelijke, het gaat om regio ... Het gaat om drie Utrechtse gemeentes, met twee meest kansrijke gebieden, waarvan er eentje nu ook door de gemeentes zelf onderzocht worden. Ik hoop dat dat uiteindelijk tot resultaat zal leiden. Mocht dat niet zo zijn, dan zullen we moeten kijken hoe die bijdrage geleverd kan worden. Mocht dat aan de orde zijn, dan zal ik u daar uiteraard over informeren. Maar dat is wat er op dit moment voor Foodvalley speelt. Nogmaals, de hele regio staat gewoon achter die 0,75. Ik heb ook geen aanwijzingen dat dat verandert. Dat vraagt ook een deel inzet aan de Utrechtse kant. Kom ik bij de vragen over zon op dak. Zon op dak telt mee in de regio's, alle drie. Waarbij de, om toch even in te zoomen op U16, een bandbreedte destijds in het RES-aanbod zat van 0,3 tot 0,5 terawattuur en de gemeentes nu gezegd hebben van, wij verwachten daar toch wel richting de 0,5 uit te kunnen komen. Ook niet meer dan dat. Maar als alles meezit en netcongestie voldoende mee weten om te gaan ... Het stagneert nu wel wat, zon op dak met netcongestie, maar als we dat ... We hebben toch wel de ambitie om die 0,5 te realiseren. Dat is waar we ook in de tussenbalans mee gerekend hebben, met die 0,5. Dat is misschien ook meteen het antwoord op de vraag van de VVD, houden we daar rekening mee, met die die positieve ontwikkeling in zon op dak? Jazeker. Door met die 0,5 te rekenen, rekenen we dat stevig mee. Het moet zich nog bewijzen of we dat helemaal gaan halen. Maar goed, wij hebben zoiets van, we willen dat omarmen, we vinden ook zon op dak ... Is natuurlijk landschappelijk de makkelijkste inpasbare manier van opwek. Dus huppekee, schouders eronder om te zorgen dat we dat waar gaan maken en niet gaan miezemouzen om nu te zeggen, misschien wordt het maar 0,4. Wij rekenen met 0,5 en daar zetten we de schouders onder. Dat het meer dan dat wordt, acht de regio zelf niet reëel en achten wij ook niet reëel.

De voorzitter: De heer Vermaat heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, de laatste opmerking die u maakt dat u in de regio het niet reëel achtte, waarop is dat dan gebaseerd? Want er zijn gewoon trendlines over de ontwikkeling. Zover mijn informatie nu op dit moment is, is dat die boven daar die trendlijn zitten in de verwachting. Dus is dat een recente uitspraak of is dat een uitspraak van vanaf het begin van de RES-tijdperk?

De voorzitter: Helder. U bedoelt natuurlijk wat de heer Van Essen vindt en niet wat ik vind, want dat doet er niet toe. Mijnheer Van Essen, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat is een recente uitspraak, want de RES begon met 0,3 tot 0,5 en toen leek 0,3 best ambitieus. Nu is de conclusie dat dat zeker ... Daar zitten we al redelijk in de buurt. Dus echt die 0,5 is waar de regio nu voor gaat. Maar het is niet zo dat daar nu op dit moment een enorme toename in zit. Sterker nog, de toename van zon op dak, die stagneert op dit moment echt door netcongestie. Dat is heel spijtig en ook wel begrijpelijk. Maar dat is wel waar op dit met gemeentes mee te maken hebben.¹

De voorzitter: U heeft ... Ik zie u kijken.

Gedeputeerde Van Essen: Ik zit even te kijken of ik alle vragen gehad heb. Misschien nog eentje. Er wordt vaak het woord eindbalans genoemd. Dat is niet voorzien. We hebben gewoon de tussenbalans. Daar baseren we ons op en daarin zit een aantal ontwikkelingen in categorie twee. Daarvan hebben we gezegd, kijken we met de gemeentes hoe dat ervoor staat. Maar het is niet dat we nu een eindbalans aan het opstellen zijn. Het is wel zo, dat is natuurlijk ook komende jaren, we vinger aan de pols zullen houden. Ontwikkelt het zich zoals gehoopt en gedacht, of vragen zaken nog bijstelling? Maar een eindbalans zijn we nu niet aan het opstellen. We zijn natuurlijk wel aan het kijken van, hoe kunnen we, en dat gaat op dit moment inderdaad in eerste instantie ... Gaat op dit moment over de regio U16 van, hoe komen we daar tot voldoende projecten om dat gat dicht te lopen? Dus daar zijn we natuurlijk nu aan het kijken. Daar zullen we ook ... Dat zal wel begin volgend ... We hebben steeds gezegd, eind volgend jaar, eind dit jaar, begin volgend jaar dat we daar een knoop over doorhakken, maar begin volgend jaar, waarschijnlijk januari.

De voorzitter: Dank. U krijgt toch nog een vraag van de heer Vermaat. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik heb ook nog een opmerking gemaakt over de kleine windturbines, daar heb ik volgens mij nog geen antwoord op.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, die worden niet als aparte categorie mee berekend. Maar het gaat om dusdanig weinig opwek, dat dat ver achter de komma zit. Dat heeft u ook in de technische vragen kunnen lezen. Dus het klinkt bijna een beetje flauw met wel of niet meetellen daarvan. Heeft geen wezenlijk ... Leidt niet tot andere uitkomst. Dat is gewoon de realiteit, omdat het om relatief heel weinig opbrengst gaat.

De voorzitter: Dank u. Dan kijk ik even rond. Volgens mij zijn alle vragen beantwoord. Mevrouw Van den Broek heeft nog een vraag. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Voorzitter, ik heb geprobeerd heel goed te luisteren en ik heb denk ik wel wat dingen gehoord die te maken hebben met de vraag die ik nu wil stellen, maar ik vraag hem toch, want ik weet het niet helemaal zeker. Dus misschien dat u uw antwoord dan moet herhalen. Maar in de beantwoording van de technische vragen aan de SGP heeft u het dan over de nieuwe analyse die wordt gemaakt over zon op dak en daarin werd ... Dus is onze vraag, voordat projectbesluiten worden genomen, worden die resultaten dan meegenomen? Ik ben het even kwijt of u daar nu wel antwoord al op heeft gegeven. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: We houden voortdurend vinger aan de pols. Voor zon op dak heb ik volgens mij net aangegeven hoe we daarin zitten. Het is niet zo dat we nu daar weer op gaan wachten. Dat is niet wat we nu aan het doen zijn. Zodra daar nieuwe informatie over is, over de laatste ontwikkelingen rondom zon op dak, zullen we u daarover informeren. Maar het is zeker niet zo dat er ook maar enige kans is dat nieuwe cijfers zon op dak een inzicht geven waardoor in een keer die extra opwek die we met die projectbesluiten mogelijk maken niet meer nodig zou zijn. Dat is helaas niet aan de orde.

De voorzitter: Een vervolgvraag.

Mevrouw Van den Broek: Ik weet van in ieder geval één gemeente, maar misschien zijn er wel meer, die zo op een goede lijn zitten, dat als die nieuwe cijfers bekend zouden zijn, dat duidelijk maakt dat ze gewoon hun bod halen. Dus ga je een maand voordat dat duidelijk zou zijn bij wijze van spreken een projectbesluit nemen wat dan dus niet helemaal klopt, eigenlijk dus gebaseerd op oude cijfers dan.

De voorzitter: De heer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Nogmaals, we zien het op regioniveau. Op regionaal niveau is die 0,5 terawattuur echt de bovengrens waarvan ook de gemeentes zeggen, we moeten ons nog eens stinkende best doen en heel veel moet meezitten willen we dat gaan halen. Natuurlijk blijven we dat volgen. We zullen ook daarover blijven informeren wat de voortgang daarin is. Maar het is op dit moment echt niet reëel om te veronderstellen dat zon op dak daarbovenuit komt. Het zou heel wenselijk zijn, maar dat is niet realistisch en dus ook niet waar de regio zelf op rekent en mee rekent. Dus het lijkt mij ook raar en echt wel luchtfietserij als wij dat wel zouden doen.

De voorzitter: Goed. Dan is hiermee de eerste termijn afgesloten en kijk ik rond of er nog behoefte is aan een tweede termijn. De heer Vermaat, gaat uw gang.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank voor de beantwoording. Ik ben niet tevreden op het stukje als het gaat over de kleine windturbines. Daarom zou ik hier de aankondiging willen doen dat ik richting het Statenvoorstel hiermee ook met een mogelijke motie kom als het gaat over de tussenbalans en meenemen van kleine windturbines.

De voorzitter: Dank u. Ik wijs erop, dit is een agendering. Als u hiervoor met een motie wil komen, zal dat een agenderingsmotie worden die opnieuw eerst in de commissie op de 15^e ... Maar dat is prima. Brengt u hem in en dan zullen we op de 15^e daar verder met elkaar over kunnen spreken. Gaat uw gang, mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, maar dan, of ik heb het mis, maar dan moeten we het even ... Maar wat mij bekend was, dat het duidelijk moet zijn waar de motie dan zou over gaan en dit is de strekking van die motie. Dus dan vraag ik me af wat de agendering in het nieuwe jaar meer informatie gaat opleveren.

De voorzitter: Dank u. Er is een verschil. Als het gaat om een motie bij een Statenvoorstel, dan is voldoende om de richting aan te geven waar die motie over gaat of het amendement. Als het gaat om een agendering, dan moet ook de motie letterlijk voorliggen. Uiteraard kan die motie nog naar aanleiding van het debat aangepast worden, maar de motie zelf moet voorliggen, omdat daar dan in de commissie het debat over gaat. Dus het is iets anders dan bij een Statenvoorstel. Dus vandaar het voorstel om met de motie te komen bij de volgende commissie. Maar goed dat u dat aankondigt.

De heer Vermaat: Voorzitter, ik ga toch even kijken, want ik vind het zo kansloos dat een punt wat nu speelt ... Maar het zij zo.

De voorzitter: De tweede optie is een actualiteitenmotie. Die kan wel zonder behandeling in de commissie, omdat dat gaat om een actuele zaak. Alleen zal die dan actueel moeten zijn. Inderdaad wordt dan door het presidium bepaald volgens de regels die ook hier vastgesteld zijn of het inderdaad een actualiteit is. Dat zijn de spelregels sinds de nieuwe werkwijze. Dus dat geef ik u alleen mee. Maar dank. Sorry. Mevrouw Rikkoert heeft ook een hand opgestoken. Gaat uw gang.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Ik had eigenlijk nog een vraag aan de heer Vermaat, als dat kan.

De voorzitter: Zeker. Daar is de tweede termijn voor. Gaat uw gang.

Mevrouw Rikkoert: Het ging eventjes over de kleine windturbines. Ik vroeg me af hoeveel de heer Vermaat denkt dat dat impact heeft op het geheel.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dat is precies eigenlijk mijn oproep om dat inzichtelijk te maken, gezien ook om in de tussenbalans in zijn geheel wat is toegestaan in de RES, dat was grote windturbine, grootschalig op grond op dak en kleine windturbines bij een bepaalde hoeveelheid. Dat laatste onderdeel wordt niet meegenomen. In het kader van de motie Wie goed doet, goed ontmoet wordt nadrukkelijk op gemeenteniveau gekeken, wat heeft de gemeente, wat doet ze voor het RES-doel van onder andere de regio? Dat is een punt wat wij ... We zijn blij met de aanvulling van zon op dak. Daarvoor dank. Maar dit willen we er gewoon echt bij hebben. Blijkbaar denkt de GS daar anders over, dus voelen we ons genoodzaakt in de komende periode misschien iets mee te doen, actueel of agendering, we zien het wel.

De voorzitter: Dank u. Ik krijg even iets ingefluisterd, dat de heer Van Essen nog een feitelijke aanvulling wil geven. Klopt dat? Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Misschien, het is ook een vrij technische vraag van, wanneer worden die en hoe worden die meegerekend? Sowieso alle kleine windturbines vanaf 50 kilowattpiek, dus dat is heel redelijk snel, die worden wel ook gewoon in de hele monitoringsrapportage meegenomen, dus die worden sowieso al meegeteld. Misschien eventjes, als u nog meer details wilt, kunnen we dat misschien even via de ambtelijke lijn buiten de vergadering nog verder delen.

De voorzitter: Dank. Dat was ook wat ik inderdaad de heer Vermaat ook nog mee wil geven. Er zijn natuurlijk ook nog andere mogelijkheden als u echt inhoudelijke vragen ... Daar hoeft niet per se een motie voor, maar u kunt schriftelijke vragen of inderdaad via de ambtelijke weg. Dank. Dan ronden we hiermee dit agendapunt af.

13. SB Implementatie nieuwe ov-concessies

De voorzitter: Dan gaan wij naar het agendapunt, even kijken, 13. De Statenbrief Implementatie nieuwe ov-concessies. Statenbrief geagendeerd door de fracties van UtrechtNu!, SP en Forum voor Democratie. De agenderende fracties willen de problemen met personeelswerving bespreken en welke stappen er worden genomen om deze problemen op te lossen. Ook weer twee termijnen. Ik begin in deze volgorde bij UtrechtNu!. Digitaal is de heer Bosch aanwezig, heb ik begrepen. Gaat uw gang, mijnheer Bosch.

De heer Bosch: Dank, voorzitter. Even kijken, want ik zit even te twijfelen, want ik denk dat de gedeputeerde waarschijnlijk niet heel veel kan zeggen, omdat een deel van de gunning nog onder de rechter ligt. Alleen ik hoop dat de gedeputeerde tegelijkertijd wel in algemene woorden iets kan zeggen over hoe men dat ziet en ook voor dat deel van Keolis wel, omdat wij ons zorgen maken over ... Er is een aanbesteding geweest. Nou komt er meer vervoer, er komt in Utrecht Binnen ook meer vervoer, in Utrecht Buiten komt meer vervoer. Dat is op zich natuurlijk te prijzen. Alleen als je kijkt naar het referentienetwerk wat er nu plaatsvindt en hoe er is aanbesteed, dus eigenlijk het referentienetwerk wat er nu is op de volledige sterkte plus daarop nog wat extra, dan zou je kunnen stellen, hoe gaat dat personeel-technisch opgelost worden? En dan maak ik hierbij

geen verwijt. In heel Nederland is er een tekort aan buschauffeurs bij allerlei vervoerders. Dat is dus niet iets specifiek voor dit gebied. Het ene gebied is wat uitdagender dan het andere. Alleen ik vraag me af, hoe realistisch is zoiets als je al eigenlijk al jaren probeert om terug te werken naar het referentienetwerk, waar je ook geen personeel voor kunt vinden? Dan komt er nu een plus bovenop. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde is eigenlijk ook van, hoe realistisch is het en hoe gaat de provincie eigenlijk ook sturen met de nieuwe vervoerders of met de huidige zittende vervoerder, als de gedeputeerde niet alles kan zeggen, om daar toch gestalte aan te geven en dan niet weer de komende jaren achter de feiten aan te lopen om te zien, het is weer niet gelukt en nu moeten we weer af gaan schalen tot weet ik welk niveau dan. Dus dat is mijn vraag in dezen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan, de heer Breur is ook digitaal. Ik geef u het woord.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik kan hier een heel lang betoog houden, maar kort samengevat, deel ik de zorg van de heer Bosch. We hebben natuurlijk vorig jaar gezien dat het basispakket al niet gehaald kon worden, laat staan het pluspakket. Ik maak me zorgen van, blijven we hiermee bezig, want een blik personeel trek je niet zomaar open. Dus inderdaad dezelfde zorg als die de heer Bosch zojuist geuit heeft.

De voorzitter: Dank. Dan heb ik Forum voor Democratie. Gaat uw gang.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Misschien nog wat meer veralgemeniserend, Einstein zei al van, de definitie van waanzinnigheid is steeds hetzelfde blijven doen en toch een andere uitkomst verwachten. Dat hebben we nu een aantal keren gezien dat dat inderdaad niet werkt. Dus ik denk dat het misschien uiteindelijk meer neerkomt op, kunt u ons weer het vertrouwen geven dat het deze keer echt anders is? Ik denk dat dat misschien de samenvatting is van de argumentatie, dus daar zijn wij heel benieuwd naar. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond in de zaal of er nog andere fracties ... Ik zie de heer Hossain. Zijn er nog andere ... Mevrouw Hoek en de heer Travaille. Even kijken. Mevrouw Hoek doe ik dan als eerste.

Mevrouw Hoek: Dank u wel, voorzitter. Ik was even heel erg blij. Ik dacht, Keolis, nooit van gehoord. Had al wel een beetje zo ook ... Kwam ook uit Frankrijk. Laten we zo zeggen, de berichten die ik heb gekregen en wat we ook hebben gemerkt, maar het blijkt dus toch Syntus te zijn. Laat ik dat maar gewoon even uitspreken. Toen Syntus kwam een aantal jaren geleden, werden ogenblikkelijk, het is van oorsprong een snelheidsdienst, alle bushaltes voor zover het kon weggehaald in de buitengebieden. De buitengebieden, ik geef ... Misschien is het wel zo dat we niet zoveel bushaltes overal moeten hebben, maar ze moeten er wel hier en daar zijn. Want niet iedereen heeft een auto tot zijn beschikking en soms is afstand te ver om te gaan fietsen voor sommige mensen. Maar de bushaltes zijn verdwenen en ook niet meer teruggekomen. Zelfs bushaltes in dorpen zijn verdwenen en ook niet teruggekomen. Dus ik had hoop. Toen ik het las, dacht ik, Keolis, misschien geen sneldienstlijn van huis uit, de bushaltes gaan hier en daar in ieder geval, wat een redelijke loopafstand is, weer terugkomen. Dus ik ben op dit moment niet blij. Misschien gaat het gebeuren, dat er weer bushaltes terugkomen. Want ze wil zo snel mogelijk van A naar B. Maar het is juist een nutsvoorziening ter compensatie van de trein en ook als je geen auto hebt. Dus ik verplaats me toch in de gebruiker, gebruikers, en die worden niet ... Het wordt niet hersteld wat er was. Tot zover, voorzitter. Tenminste, tot nu toe. Maar misschien wordt het meegenomen dat er toch weer gekeken wordt, waar kan hier en daar op een redelijke loopafstand toch een bushalte nog weer geplaatst worden? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Hossain, u had ook uw eigen hand opgestoken. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn blij dat er geconcentreerd is om ons ov uit te mogen voeren en dat de vervoerders daarbij het minimale van wat wij hebben vereist ook overschrijden.

De voorzitter: Ik begrijp ... Sorry. Ik hoorde wat geluid, maar de heer Bosch schijnt een interruptie te hebben. Klopt dat, mijnheer Bosch? Ik kan u niet zien. Excuses.

De heer Bosch: Misschien moet ik dat ook in de chat zetten. Dat was mij even niet duidelijk. Maar ik had een handje opgestoken.

De voorzitter: Prima. U wil mevrouw Hoek interrumpen?

De heer Bosch: Ja. Want ik vraag me eigenlijk af wat mevrouw Hoek met die uiteenzetting behelst. Want de aanbesteding is allang geweest. Er is gewoon afgesproken dat het referentienetwerk hetzelfde blijft. Dus ik weet niet wat mevrouw Hoek eigenlijk precies vraagt aan de gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, 50PLUS heeft altijd wel de opmerkingen gemaakt en niet tevreden te zijn over het openbaar vervoer. Hier en daar werd wel iets hersteld, maar eigenlijk in zijn totaliteit niet. Dan op een gegeven moment gaat het gewoon door. Want de meerderheid besluit. Dus dat is mijn antwoord. Zo is het nou eenmaal.

De voorzitter: Dank u. Dat is het antwoord, mijnheer Bosch. Daar laten we het dan maar even bij. Dan de heer Hossain, gaat u verder.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Zoals ik zei, blij dat er dus goed op geconcentreerd is en dat er in ieder geval één mooi bod ligt. Andere lezen we later meer over. Ook heel blij dat Transdev, ondanks dat het nog niet onherroepelijk is, de gunning wel al in volle vaart bezig is met de voorbereiding en implementatie. Misschien dat het sommige van de agendeerders een beetje geruststelt. Ik ben al minstens tien keer door reclame van Transdev benaderd of ik geen carrièreswitch met buschauffeurs zou willen maken. De zorgen van de agenderende partijen over het ov-personeelstekort die delen wij natuurlijk. Dat is een blijvend punt van aandacht voor onze fractie en ik denk eigenlijk voor dit hele huis. We vertrouwen erop dat het college daar ook onverminderd zo in staat. Dank ook aan de ambtenaren voor de goede beantwoording van alle diverse technische vragen, zoals over de MAAS-waardigheid, mobility as a service, wat voor ons een ontzettend belangrijk speerpunt is om ervoor te zorgen dat we die transitie, die mobiliteitstransitie ook zo goed mogelijk afgestemd op het individu mogelijk maken. Dus daar zullen we op blijven letten. We zullen ook de verbetering op het gebied van sociale veiligheid met name voor jonge vrouwen die soms 's avonds uit vrees het ov mijden scherp in de gaten houden. Fijn dat we per motie met veel andere partijen in dit huis konden samenwerken om het benodigde bredere onderzoek naar ov-beleving mogelijk te maken. Tot slot, voor onze zorgen over mensenrechten en veiligheidsimplicaties bij het gebruik van de Chinese bussen die nu bekend zijn geworden, zullen we de beantwoording op onze schriftelijke vragen afwachten en, indien nodig, hopen we ook op steun van andere partijen om dat dan op een latere vergadering te agenderen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan had de heer Travaille geloof ik nog een hand opgestoken. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u wel. De heer Travaille twijfelt een beetje of die nu nog een bijdrage gaat doen, want de heer De Hartog en de heer Hossain hebben het eigenlijk heel goed samengevat. Dus ik denk dat ik daar

maar even bij laat. Het belangrijkste punt, waarom zou het nu anders gaan dan de afgelopen jaren als het gaat om het personeelstekort, wat de heer Hartog ook noemde. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog fracties die ik over het hoofd heb gezien? Ik zie geen handen meer. Dan is dit de inbreng. Dan kijk ik naar de gedeputeerde. Heeft u nog tijd nodig of kunt u ... U kunt meteen ... Dus, mijnheer Van Schie, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, want laat ik beginnen met ook het gezonde wantrouwen dat hier heerst over van lukt het allemaal wel natuurlijk uit zich bij ons ook in zorg over van of we wat we willen met zijn allen kunnen waarmaken. Tegelijkertijd wil ik toch bestrijden dat we steeds hetzelfde doen en dezelfde uitkomst krijgen, zoals de heer De Hartog zei. Want we zien wel degelijk echt een verbetering in de afgelopen periode over de bezettingsgraad van het openbaar vervoer. Utrecht Binnen rijdt gewoon op concessie op vervoerplan en ook Utrecht Buiten gaat natuurlijk ... Nee, andersom. Dus Utrecht Binnen gaat ook per 15 december op het vervoerplan rijden. Syntus deed dat al eerder. Dus we zijn op zich heel tevreden dat we nu juist eindelijk op dit moment op 1 januari straks op het punt zitten dat we gewoon wat we uitgevraagd hebben ook krijgen. We zien ook motivatie bij de vervoerders om ook richting pluspakketten natuurlijk stappen te ondernemen, zodra het personeelsbestand dat toestaat. Dus ik ben niet zo pessimistisch, want we zien wel degelijk verbeteringen. Dat moet ook en daar blijven we ook op hameren en dat doen we natuurlijk niet alleen bij de huidige vervoerder, maar ook bij de nieuwe vervoerder die er straks bijkomt. Er zijn natuurlijk ook afspraken gemaakt over hoe dat gaat tussen vervoerders als ze een concessie moeten overdragen. We zien ook dat zowel degenen die de concessie moet overdragen als degenen die wil overnemen, daar constructief in gesprek zijn en ook conform de afspraken die we daarover maken en gemaakt hebben, ook in de concessie-uitvraag, hun best doen om een vliegende start te maken en dus ook voldoende personeel te hebben. De heer Hossain zit duidelijk in een andere bubbel dan ik, want ik heb pas één keer een oproep gezien om buschauffeur te worden. Maar ook in de verwachting dat deze bedrijven natuurlijk in heel Nederland gewend zijn om personeel van elkaar over te nemen en ook tijdig personeel te werven, ga ik ervan uit dat dat echt gaat lukken. Tegelijkertijd houden we wel goed vinger aan de pols en hebben we natuurlijk ook gesprekken daarover met de vervoerders over hoe dat dan het beste gaat. Dus ik ben op zich optimistisch daarover en verwacht dat we ook gewoon wat we uitgevraagd hebben kunnen waarmaken en tegelijkertijd ...

De voorzitter: U krijgt een interruptie digitaal van de heer Bosch. Gaat uw gang.

De heer Bosch: Want dat het personeel moet worden overgenomen, da is gewoon wettelijk geregeld, dus daar hoeft de heer Van Schie zich ook niet druk om te maken. Het gaat juist om het werven van het nieuwe personeel en het aanbieden boven op het maxpakket, dus op het uitgevraagd wat huidig rijdt. Dat is ook het uitgevraagd wat zou moeten rijden de nieuwe concessie, plus daarboven op het aangeboden. Ik neem aan dat de provincie en de gedeputeerde er scherp op gaan zitten dat het extra aangeboden ook uiteindelijk gereden gaat worden.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Zeker. Nogmaals, daar zijn we optimistisch over, omdat we zien dat de vervoerders dat ook heel graag willen, want die kunnen natuurlijk ook gewoon meer verdienen als ze meer rijden. Zo simpel is het natuurlijk ook. Dus het is voor hen ook aantrekkelijk om dat te doen en voor ons ook en vooral voor de reiziger, waar we het ook voor doen. Richting mevrouw Hoek wil ik nog zeggen dat natuurlijk ook in een nieuwe concessie we het vervoerplan jaarlijks ook bespreken met alle betrokkenen en dat we natuurlijk ook vanuit de coalitieafspraken het voornemen hebben om het buitengebied beter te ontsluiten op allerlei

verschillende manieren, met maatwerkvervoer, publieke mobiliteit, met buurtbussen, met alles wat er nodig is om daar ook het openbaar vervoer te verbeteren en daar ook middelen voor hebben. Daar natuurlijk ook met de vervoerders over in gesprek te gaan en ze te prikkelen om dat zo goed mogelijk uit te voeren. We zullen ook met de nieuwe concessienemers voor beide concessies natuurlijk ook alle instrumenten die we hebben ook inzetten. Dus op het moment dat ze hun beloftes niet waarmaken, verbeterplannen uitvragen, boetes opleggen, alles doen wat nodig is om uiteindelijk het product te leveren waar ze ook van hebben ingeschreven. Dat mag u van ons verwachten, maar daar zijn we ook voor gemotiveerd en gaan we er ook van uit dat u ons daar ook scherp op houdt.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer De Hartog. Gaat uw gang.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Ik ben het zeker met de gedeputeerde eens dat de positieve ontwikkelingen ook hoopvol zijn in die zin, dus fijn. Maar ik hoor nog wel steeds de woorden optimisme en we hebben afspraken gemaakt en ze moeten daaraan voldoen en boetes. Maar ik heb zelf ook met buschauffeurs gesproken en ze zeggen, de redenen dat mensen niet op dit moment in de rij staan om buschauffeur te worden, die liggen niet alleen maar in de afspraken tussen provincie en de vervoerders.

De voorzitter: Houd uw interruptie kort alstublieft.

De heer De Hartog: Dus mijn vraag is eigenlijk, is er nog een mogelijkheid om aan de andere voorwaarden waar wij wat meer aan kunnen doen, om daar ook mee bezig te gaan? Bijvoorbeeld de verouderde cao vanuit het Rijk. Kunnen we daar richting het Rijk wat doen? De veiligheid in de bussen. Want volgens mij is dat weer op gemeenteniveau. Het is niet allemaal direct waar wij over gaan, maar daar kunnen vervoerders zelf weinig aan doen, maar wij volgens mij indirect wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, terecht punt dat de heer De Hartog aansnijdt. Dat is ook wel een beetje de onmacht die wij natuurlijk ook de afgelopen periode wel gevoeld hebben in gesprekken ook met vervoerders, dat ook die zaken die buiten de invloedssfeer van provincie liggen we natuurlijk wel in de lobby kunnen bewandelen, maar u begrijpt ook dat wij hier de cao niet kunnen openbreken of bepalen. Dat gebeurt echt op andere tafels. De zorgen die we hebben over de flexibiliteit van de vervoerders om ook in het aanbod wat ze doen aan nieuw personeel aantrekkelijk te zijn, die delen we en die hebben we ook overgebracht op de relevante tafels en dat zullen we ook blijven doen, maar we gaan er niet over. Goed. Dus wat dat betreft, altijd fijn om input te kijken voor de gesprekken die we hebben, maar we beperken ons natuurlijk in de afspraken met de vervoerders ook over de zaken waar we over gaan. Tegelijkertijd hebben die gesprekken een breed karakter en gaan we ook in IPO-verband met collega-gedeputeerden natuurlijk altijd in gesprek over van, wat kunnen we met zijn allen doen om het hele probleem ook nog beter aan de kaart te brengen? Dus dat zullen we ook blijven doen. Tot slot, voorzitter, richting de Hossain verwachten we dat die 17 december antwoord krijgt op de vragen over de Chinese bussen.

De voorzitter: Dank u. U krijgt nog een interruptie van mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: ik weet niet of ik een interruptie, dank u, voorzitter, of ik het een interruptie moet noemen. Ik wil ook wel positief iets zeggen. In ons gebied rijdt de 522, dat is een buurtbusje voor acht personen, met 46 vrijwilligers.

De voorzitter: Houd u het alstublieft wel kort.

Mevrouw Hoek: Ik wil ook straks nog iets eten. Maar ik wil toch wel zeggen dat dat busje dat wordt bediend, of hoe zeg je dat, 46 vrijwilligers, gigantisch enthousiast team. Het is ook zo, dat als je loopt ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek, dat is niet kort. Het is een hele toespraak. Maar een interruptie is een korte vraag. Dat geldt ook voor u, voor ons allemaal. De hele dag probeer ik dat ...

Mevrouw Hoek: U onderbreekt mij steeds en dat kost tijd.

De voorzitter: U hoeft mij niet terecht te ... Ik geef u aan, u heeft een betoog en dat is niet de bedoeling van de interruptie. Een interruptie is gratis en dan korte vraag. Dus stelt u alstublieft meteen uw vraag of anders houdt u het op.

Mevrouw Hoek: Ik zat midden in mijn regel. Bij dit busje onderweg, want ik had het net over de bushaltes die allemaal verdwenen zijn, als je je hand opsteekt, stopt het busje en kan je gewoon meerijden.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, voor de derde keer, wat is uw vraag, of ik ontnem u het woord.

Mevrouw Hoek: Mijn vraag komt eraan, voorzitter. Mijn vraag is dat ... De gedeputeerde is hiervan op de hoogte. Is hij hier blij mee?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Ja.

De voorzitter: Kort antwoord. Dank u. Ik kijk even rond. Zijn alle vragen uit de eerste termijn beantwoord? Volgens mij heeft iedereen ... Zijn de vragen beantwoord. Dan sluit ik de eerste termijn. Kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie geen behoefte. Dan ronden we dit agendapunt af.

14. SB Nationaal Masterplan Lopen in relatie tot SB Uitvoeringsprogramma's van het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029

De voorzitter: Dan gaan we naar het agendapunt 14. Ik schat zo in dat dit het laatste agendapunt is wat we vandaag nog kunnen behandelen. Dat is de Statenbrief Nationaal Masterplan Lopen in relatie tot de Statenbrief Uitvoeringsprogramma van het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029, geagendeerd door D66, GroenLinks, CDA en ChristenUnie. Ik zal de inleiding achterwege laten en geef direct de agenderende fracties het woord. Dan beginnend bij D66, de heer Kamp. Gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Voordat ik begin, laat ik ook een poging wagen om misschien toch nog het laatste agendapunt aan de orde te laten komen. Want ik wil de Partij van de Arbeid natuurlijk ook een hand toesteken, maar dat zal zo blijken. Dank ook voor het agenderingsvoorstel, mede ingediend door GroenLinks, CDA en ChristenUnie. Een betere timing voor het nationaal Masterplan Lopen had niet kunnen komen. Wij hebben in juni dit jaar een motie ingediend over het lopen, wat ondersteunt datgene wat wij hebben opgenomen in het coalitieakkoord. Er ligt nu ook een Uitvoeringsprogramma Mobiliteit. We hadden eigenlijk ook gehoopt eerder dat ook lopen daar een wat meer stevige positie in zou komen. Dat is tevens ook mijn eerste inhoudelijke punt. Ik heb overigens nog wel begrepen dat in Q2 in de Statenbrief, en daar kijk ik natuurlijk met belangstelling naar uit, dat daar ook een verdere uitwerking gaat komen, datgene wat genoemd

staat in het Nationaal Masterplan Lopen. Maar ik wil eigenlijk alvast een suggestie, of twee suggesties, doen richting de gedeputeerde om een aantal punten mee te nemen. De eerste is eigenlijk waar het gaat om het onderzoek. We hebben gevraagd om een nulmeting, maar hebben we nu ook als het gaat om het lopen ook de belangrijkste knelpunten in het oog? Wat opvallend is, en dat geldt ook voor het volgende punt, dat de stad Utrecht, van de twaalf provincies hebben er zes dit Masterplan ondertekend en de stad Utrecht doet daar ook in mee, en wat opvalt is dat de stad Utrecht wel een onderzoek doet naar de verschillende knelpunten en wij dat in de provincie vooralsnog niet doen. Dus ik zou eigenlijk meer een politiek punt willen maken. Is het een suggestie, een idee om dat verder met de uitwerking in Q2 mee te nemen? Dat was mijn tweede punt. Mijn derde punt is, we hebben eerder gesproken in deze vergadering over de verschillende subsidies die mogelijk zijn, bijvoorbeeld als het gaat om mobiliteit. Ik noemde net al, veel gaat over de fiets, ik kom daar weinig nog in tegenover over lopen. Ik zou in ieder geval ook de suggestie mee willen nemen, want ook dat doet de stad Utrecht wel. Dat is het actiepunt 13, uit mijn hoofd, ja, het actiepunt 13 uit het Masterplan waarin er wél subsidies beschikbaar worden gesteld. Ik zou ook wel graag willen zien dat de provincie daar een soort initiatiefnemende, coördinerende rol in heeft om dat ook te initiëren en onder de aandacht te brengen. Als ik het allemaal plat sla, denk ik dat de aanzetten er zijn die in de motie staan. Maar vanuit D66 bezien, vind ik het nog wel wat mager wat ik in de Statenbrief lees. Dus ik ben optimistisch gestemd, kijk met verlangen uit naar Q2 en ik hoop ook dat de goede suggesties gedaan en het belang wat genoemd wordt in het Masterplan van lopen, dat dat ook door GS wordt opgepakt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De volgende agenderende fractie is GroenLinks, mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Volgens mij is lopen het meest duurzaam vervoermiddel dat er bestaat. Verder sluiten we ons helemaal aan bij de woordvoering van D66. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan het CDA, de heer Van der Pouw-Kraan.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Sorry voor de schrik... Ik zag ChristenUnie eerst op mijn lijstje staan. Dank, voorzitter. Het werd vandaag al kort benoemd door mevrouw Matser, geloof ik. Tegen 2050 zal naar verwachting twee derde van de Nederlanders te zwaar zijn, overgewicht, een sluipende epidemie die we oplossen met preventie. Dit vraagt om actie, niet om een soort paternalistische bemoeienis, maar om slimme ondersteuning. Bewegen is hierin essentieel. Wat is er dan laagdrempeliger dan wandelen? Klein beetje onderzoek gedaan. Elke 500 tot 1000 extra stappen per dag verlaagt het risico op sterfte significant, aldus de John Hopkins University. Per 1000 stappen daalt het risico met 15 procent en 500 stappen zijn al goed voor een 7 procent kleinere kans op hart- en vaatziekten. Voorzitter, laten we daarom verder gaan met het echt werk maken van wandelen. Daarom sluiten we ons verder aan bij de oproep van D66.

De voorzitter: Dank u wel. Dan inderdaad de ChristenUnie. Gaat uw gang.

Mevrouw Kooij: Dank u wel. Ook wij sluiten ons daarbij aan, waarbij we ook aangenaam verrast waren vorige week door de jongerenraden die met hun ov-plan kwamen en ook daarin pleitten voor bijvoorbeeld ov-wandelingen tussen bushaltes. Een van die voorbeelden waarbij we ook onze eigen kleur kunnen geven als provincie Utrecht boven op het Nationaal Masterplan. Wij zien dus ook uit naar het voorjaar. Omwille van de tijd, wie weet hebben we nog tijd voor de ov minima, maar, voorzitter, dat laat ik aan u.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog fracties die niet hebben geagendeerd die ook nog een inbreng ... Ik zie de heer Hossain. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Voorzitter, deelname aan het Nationaal Masterplan Lopen is een mooie stap richting het integraal verweven van utilitair lopen in ons mobiliteitsbeleid. Dus wij zien dit als een continu en lopend proces, waarbij dit steeds beter in ons beleid zal landen en we straks in de pas lopen. Dus we hebben alle vertrouwen in dat het college hiermee niet aan de wandel gaat, of te paard stilletjes het provinciehuis voorbijrijdt. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Travaille, gaat uw gang.

De heer Travaille: Tjonge, na zo'n inbreng, dat valt niet mee om dan nog iets heel saais te gaan brengen. Wij sluiten ons helemaal aan bij de woorden van D66. Met nog één speciaal aandachtspunt, in het coalitieakkoord en ook in de verdediging daarvan kwam heel duidelijk naar voren dat er tussen de verschillende modaliteiten, wandelen en fietsen, ov en auto eigenlijk geen onderscheid wordt gemaakt in de aanpak van de provincie. We willen vragen om dat juist wel te doen, zeker voor de niet-fossiele vormen van mobiliteit, zijnde wandelen en fietsen. Dus we willen eigenlijk de oproep van D66 en andere partijen benadrukken. Maak echt ruimte voor lopen en ook voor fietsen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Heb ik alle fracties gehad die iets willen inbrengen? Dan kijk ik naar de gedeputeerde. U kunt overgaan tot beantwoording. Graag zo kort mogelijk, dan kunnen we misschien nog ...

Gedeputeerde Van Schie: Ik doe mijn best. Dus ook wij zijn blij met het Masterplan Lopen en sluiten ons dus ook aan bij een aantal programma's en houden anderen nauwlettend in de gaten en waar we kunnen, sluiten we ook aan bij de andere programmalijnen. Waar gemeentes dat binnen onze provincie doen, natuurlijk ook, volgen we dat van harte en doen we aan kennisdeling onderling. De heer Kamp vraagt ook om. waar leidt onze nulmeting toe? We brengen in elk geval de knelpunten in kaart voor de zaken waar we zelf het meest bij betrokken zijn. Dus het veilig oversteken op de provinciale weg, de toegankelijkheid van de bushaltes, aandacht voor veilige en logische looproutes van en naar die bushaltes en veilige en comfortabele looproutes rondom de ov-knooppunten. Dat doen we natuurlijk een nauwe samenwerking met de gemeenten die ook een eigenstandige verantwoordelijkheid natuurlijk hebben. Dat staat natuurlijk los van alle dingen die we al hebben toegezegd over recreatie en wat daarmee samenhangt, als het puur over utilitair lopen gaat. Met betrekking tot de subsidies, hebben we ook kansen in kaart gebracht. Daar gaan we ook nog op terugkomen. Dan gaat het ook over dit soort zaken. Verkeersveilig oversteken, het scheiden van fietsers, voetgangers en gemotoriseerd verkeer, ook om daar een regeling voor te maken, de toegankelijkheid van bushaltes is natuurlijk ook al, maar richt zich daar natuurlijk ook niet alleen op het laatste stukje, maar iets dan dat, bijvoorbeeld op de voetpaden van en naar die bushaltes en ook logisch aansluitroutes bij bestaande infrastructuur in gemeenten die we natuurlijk niet helemaal kunnen gaan overnemen. Dat moet ook duidelijk zijn, maar dan gaan we wel dat in kaart brengen en ook natuurlijk waar mogelijk faciliteren. Tot slot daarbij ook het verbeteren van de ov-knooppunten die ik net ook al noemde voor alle vormen van verkeer. Misschien sluit dat ook een beetje aan met wat de heer Travaille vraagt. Dus in afwachting van inderdaad de brief die u krijgt in Q2 en de manier waarop we er uitvoering aan geven, zullen ook voor gemeenten en ook in samenhang met dit programma allerlei aandachtspunten komen. Natuurlijk nemen we graag de punten die u vandaag heeft ingebracht daarin nog mee. Ruimtelijk, vraagt Partij voor de Dieren nog. Dat hebben we altijd bij wegenprojecten, kijken we natuurlijk van, waar kan er een fietspad naast of hoe doen we dat? Zei ik zojuist ook al. Lopen is daar een belangrijke ruimtelijke ontwikkeling en nemen we daarin mee, maar we kunnen niet een hele nieuwe parallelstructuur toezeggen op allerlei plekken. Daar is natuurlijk ook vaak de ruimte toch weer beperkt. Het is wel zo dat waar we het eerder over hadden, met het slechte van de barrières, dus fietsbruggen en tunnels, dat we daar natuurlijk ook nadrukkelijk rekening houden met de voetganger en

daarmee ook de infrastructuur voor voetgangers enorm verbeteren als we fietsinfrastructuur aanleggen. Dus dat moet u wel als langzame verkeer oplossingen gelijkwaardig inschalen.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog gemiste vragen, of onbeantwoorde vragen moet ik zeggen? Ik zie geen interrupties. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ik zie de heer Kamp. Gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Heel in het kort. Ik wil de gedeputeerde dankzeggen voor de beantwoording. Met het oog op de creatieve inbreng van de VVD constateer ik dat het geen doodlopende weg is. Dus ik zie reikhalzend uit naar Q2. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere fracties? Dan ronden we dit agendapunt af.

15. SB OV voor minima

De voorzitter: Dan leg ik u voor, we hebben nog één agendapunt, er zijn veel agenderende fracties, dus er komt veel inbreng. Ik verwacht dat we dat niet helemaal voor 18.00 uur afronden. Zullen we het wel oppakken? Zijn er fracties die zeggen, niet oppakken? Dan gaan we gewoon met ... Ik zie mevrouw Blekxtoon. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Als er vijf agenderende partijen zijn, verwacht ik dat we daar al niet eens meer voor 18.00 uur het af kunnen ronden.

De voorzitter: Dat weet ik niet, omdat, de vorige keer waren het er vier en toen ging het ... Sloot men zich bij elkaar aan. Dus die oproep is, er sluit aan bij de eerste agenderende fractie, namelijk Partij van de Arbeid. Dan denk ik dat we niet heel ver voorbij 18.00 uur zullen eindigen, als iedereen meewerkt. Ik begin dan bij de Partij van de Arbeid, om zo kort mogelijk, zo snel mogelijk de inbreng te leveren. Ik begrijp dat ik veel van uw vraag. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Het wordt wel moeilijk, want we hadden echt de tijd een beetje gespaard voor dit onderwerp. Ik zal proberen om wat in te korten, maar ik kan niks garanderen. De bus is een effectieve manier om van A naar B te komen. Mensen gebruiken hem voor werk, familie of bijvoorbeeld naar het ziekenhuis te gaan. Maar helaas is dat niet voor iedereen een optie, omdat de kosten niet meevallen. Zij stappen dan in de auto of, als ze die niet hebben, gaan helemaal niet van huis. Niet kunnen reizen, dat noemen wij vervoersarmoede. Toen mijn voorganger, Julie d' Hondt, met ov bezig ging, zag zij dat het in de provincie anders moest en kon en maakte hij zich hard voor met name de betaalbaarheid van ov voor mensen die net dat steuntje in de rug kunnen gebruiken. Het werd een succesvolle pilot voor gratis ov voor ouderen met een krappe beurs, de eenzaamheid onder de deelnemers nam bijvoorbeeld met meer dan 70 procent af. Het coalitieakkoord trok alvast 12 miljoen extra uit voor de betaalbaarheid en beschikbaar van het ov, in het nieuwe bereikbaarheidsprogramma werd de aanpak van vervoersarmoede als doel op zichzelf meegenomen en naar aanleiding van vragen vorig jaar over de proef is de proef intussen ook nog met dit jaar verlengd. Als PvdA vinden we het belangrijk dat iedereen toegang zou moeten hebben tot openbaar vervoer en dat we de mensen die dat niet kunnen betalen daartoe een extra steuntje in de rug geven. Wij zijn dan ook blij en tevreden zien dat de proef wordt uitgebreid naar alle minima, ongeacht leeftijd, en dat het onderwerp bij steeds meer partijen in onze Staten gaat leven. Maar we zien nog wel ruimte voor verbetering van het voorstel. Het zal u vast niet zijn ontgaan dat de PvdA altijd heeft gepleit voor gratis ov voor alle minima. Het verbaast ons dan ook dat de tarieven van het 40 procent kortingsproduct zo ver uiteenlopen van het ov gratis-product. Maar liefst 15,5 keer zo duur, terwijl dat toch nog steeds alleen gratis reizen in de daluren zou

betekenen. Ziet de gedeputeerde hier echt geen mogelijkheid om met de vervoerders te kijken of er nog wat onderhandelingsruimte zit om die kosten daar wat op te drukken? Daarnaast vinden we het ook pijnlijk om te zien dat de verschillen tussen de verschillende reizigers binnen onze provincie uiteen gaan lopen. Kom je uit Utrecht of Amersfoort, dan is je busrit gratis, maar als je uit een van de kleinere gemeenten komt, dan zul je 60 procent van je kaartje alsnog zelf moeten betalen. Wat de PvdA betreft, is dat niet rechtvaardig.

De voorzitter: Een ogenblikje. Volgens mij krijgt u een interruptie van de heer Hossain. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. Het is een bekend geluid. PvdA pleit natuurlijk al jaren voor gratis ov voor de minima. Maar wij vroegen ons wel af, gegeven juist die factor 15,5, is er niet juist ook een duidelijke indicatie, mijnheer de voorzitter, dat wanneer je iets gratis maakt, dat een product wat heel kostbaar is zoals ov en ook gewoon nog steeds uitstoot minder efficiënt gebruikt gaat worden, willen we niet ook juist mensen die afweging laten maken om ...

De voorzitter: Uw vraag is helder. Hou het kort.

De heer Hossain: Ook de fiets te pakken soms?

De voorzitter: Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Voorzitter, ik denk dat het mensen niet zozeer van de fiets af zou trekken. Ik denk dat het juist eerder de mensen die anders voor de auto zouden kiezen of de mensen die niet kunnen reizen, er zijn ook heel veel mensen die niet mobiel genoeg zijn om te reizen, dat het die de bus in zal trekken. Wat ik net ook al zei, het is nog niet eens alsof je de hele dag gratis kan reizen. Als jij in de spits naar je werk gaat, dan zul je alsnog moeten bijbetalen of op een andere manier gaan. Dus ik denk niet dat het zo erg die concurrentie van de fiets zal worden.

De voorzitter: Dank u. Gaat u verder met uw inbreng.

Mevrouw Flink: Dank u wel, voorzitter. Wat de PvdA betreft, zijn die verschillen tussen de gemeenten dus niet rechtvaardig. Dat er slechts 1,5 miljoen van de beschikbare 12 miljoen uit het coalitieakkoord wordt besteed aan vervoersarmoede, is wat ons betreft echt te weinig. We begrijpen dat 6 miljoen nog even op de plank ligt voor als de concessie tegenvalt. Maar tot nu toe lezen we dat juist in de financiële stukken die cijfers daarvan best gunstig lijken. Ziet de gedeputeerde daar ook nog mogelijkheden om de overgebleven middelen daarvan te reserveren voor de aanpak vervoersarmoede? Voorzitter, zoals u van de PvdA kunt verwachten, zullen we het vervolg van onze proef nauwgezet volgen. Maak er werk van dat iedereen die het nodig heeft dat steuntje in de rug krijgt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is heel snel. Ik hoop dat ik u niet te veel van uw inbreng heb ontnomen. GroenLinks. Ik roep de agenderende fracties op om alleen toe te voegen of anders aan te sluiten bij de inbreng van de Partij van de Arbeid, want dat scheelt weer tijd. Mevrouw Matser, gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Ik wilde eigenlijk nog een interruptie ...

De voorzitter: Een interruptie. Gaat uw gang. Dat had ik niet door. Gaat uw gang.

Mevrouw Matser: Het voorstel van de PvdA, als ik het goed begrijp, is om te vragen aan de vervoerders om daaraan een bijdrage te leveren en te kijken of het geld dat we nu hebben gereserveerd voor tegenvallers bij

de concessie, om dat hiervoor in te zetten. Denkt mevrouw Flink dat dat genoeg is om daadwerkelijk te gaan van die 40 procent korting tot 100 procent korting, of wat is precies wat zij hiermee hoopt te bereiken?

De voorzitter: Mevrouw Flink.

Mevrouw Flink: Voorzitter, dat denk ik wel. Ik denk als je nu van het 100 procent kortingsproduct onder de huidige prijs zou uitgaan, dan zou je op ongeveer 6 miljoen uitkomen. Stel dat het kan meevallen met de onderhandelingen met de vervoerders, stel dat het overblijft binnen de concessie, dan zou je die 6 miljoen denk ik prima van die 12 miljoen moeten kunnen vrijspelen hiervoor.

De voorzitter: Dank u wel. Dan bent u aan de beurt, mevrouw Matser, ook voor uw inbreng.

Mevrouw Matser: GroenLinks wil graag de gedeputeerde uitgebreid complimenteren voor de regeling die is opgezet. We zijn zeer te spreken over het feit dat het gelukt is, ondanks dat armoedebeleid een verantwoordelijkheid is primair van de gemeentes, waar we aan alle inwoners met een laag inkomen standaard 40 procent korting kunnen aanbieden. Wat GroenLinks betreft, is dat een mooie middenweg tussen de provincie die alles regelt met veel te hoge overheadkosten tot het vervolg, of alles overlaten aan gemeenten in combinatie met hun armoedebeleid, waarbij er kans is dat gemeenten er helemaal niks mee doen. Dan ook dat dit in 2025 kan plaatsvinden met de vertrouwde ov-chipkaart vinden we heel prettig, aangezien ons eerder verteld was dat vervoerders door de komst van OVpay geen nieuwe reisproducten meer willen aanbieden. Waar GroenLinks zich nog wel zorgen om maakt, is dat gemeenten wellicht alsnog te weinig in actie komen om hun inwoners te helpen om dit reisproduct aan te vragen. Het succes van deze maatregel is echt afhankelijk van hoe eenvoudig dat aan te vragen is en GroenLinks krijgt ook diverse meldingen dat de proef van de afgelopen twee jaar nog wel veel barrières opwierp voor inwoners. Kan de gedeputeerde aangeven hoe hij ervoor gaat zorgen dat gemeenten de drempel zo laag mogelijk maken, maar ook om meer gemeentes zover te krijgen dat zij zich gaan aansluiten bij Utrecht en Amersfoort? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik blijf u oproepen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij uw voorgangers. ChristenUnie wil graag als eerste. Gaat uw gang.

Mevrouw Kooij: Voorzitter, dank. Excuus, want ik heb echt punt 18.00 uur een telefonische afspraak. We sluiten ons aan. Het punt zit hem met name in het feit dat wij een verschil in vervoersarmoede zien toenemen tussen regio en stad. Dat willen we toch echt wel benadrukken. Kan gedeputeerde daar ook op reflecteren wat we daar nog aan kunnen doen, omdat juist kleinere gemeenten waar inwoners meer afhankelijk zijn van ov achter gaan lopen?

De voorzitter: Dank u wel. De volgende agenderende partij is Partij voor de Dieren. Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Deze specifieke doelgroep die heeft niet veel geld te besteden en heeft moeite met ingewikkelde regelingen. Dus wat je dan ... Dan wil je niet dat er ... Sorry. Dus die wil je geen bedrag laten betalen vooraf met deelname en die wil je ook een eenvoudig product aanbieden en dat overal hetzelfde is bovendien een product dat niet snel verandert. Wat wij aanbieden met deze voorgestelde opzet, is precies wat niet gewenst is. Vooraf moeten mensen betalen voor ov-chip of een type abonnement. De regelingen zijn complex en verschillend per woonplaats en we veranderen het na een poosje ook nog een keer. Het beschreven aanbod is helemaal opgezet vanuit de aanbieder, vanuit de technische randvoorwaarden van wat kan en wat niet kan. Het sluit niet aan op wat nodig is voor deze doelgroep. Dus wij hebben heel veel waardering voor de poging. Het valt ook niet mee met zoveel verscheidenheid in aanbieders en zoveel breedte

in de doelgroep. Maar dit is een product wat is opgezet vanuit de aanbieder, in plaats van vanuit de doelstelling, het bestrijden van vervoersarmoede. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Volt heeft al vaker opgeroepen om gratis ov voor minima te realiseren en daarvoor moties ook aangehouden en voor het laatst tijdens de kadernota. Goed dat we dat hier nu kunnen bespreken, maar wij zijn wel teleurgesteld over de uitkomst. De vraag was namelijk gratis ov voor minima en het afschrijven van deze variant lijkt niet voldoende onderbouwd wat ons betreft. Want minima en ov, daar zit een afhankelijkheid en we hebben het hier over een kwetsbare groep in de samenleving. Wij hebben grote twijfels bij de manier waarop de vervoerder die businesscase heeft gemaakt. Kijk naar de abonnementsprijs. Ook die verwachting dat het ineens druk gaat worden tijdens de spits vinden wij ongeloofwaardig dat dat echt zo'n grote impact zal hebben. Die groep heeft het juist heel hard nodig. Het argument dat er dan in de daluren lege stoelen kunnen worden opgevuld, dat vinden we ook niet kunnen. Het gaat hier om mensen. Die willen we juist een hand reiken. We hadden gevraagd om een kosten-batenanalyse. Hoe zit dat dan met de doorrekening van de menselijke maat hier? Die zien we hier niet terug. We willen eigenlijk de provincie ook oproepen om nog meer de regierol te pakken voor juist die kleine kernen en dit door middel van kennisdeling tussen en met de kleinere kernen, dus de overhead van de gemeentes omlaag houden. We willen toch vragen om te kijken of er meer geld ingezet kan worden voor juist ook die kleine kernen, zodat er geen tweedeling in de provincie ontstaat. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De SP heeft aangegeven zich aan te sluiten bij alle voorgaande agendeerders. 50PLUS is niet meer aanwezig. Dan kijk ik nog even naar de niet-agenderende fracties. De heer Hossain. Zijn er nog andere fracties die een inbreng hebben? VVD, de heer Hossain, gaat uw gang.

De heer Hossain: Dank u wel, voorzitter. De VVD is enthousiast over de constructieve manier waarop het college uitvoering geeft aan het coalitievoornemen, en eigenlijk van het hele huis volgens mij, om vervoersarmoede te bestrijden. De lessen uit de eerdere pilot zijn dat dergelijk beleid heel positieve effecten kan hebben voor onze inwoners, maar dat de overhead bij te ver buiten onze kerntaken treden behoorlijk op kan lopen. Voor de VVD staan twee zaken centraal, die ga ik wat verkorten voor u, voorzitter, bij de bestrijding van vervoersarmoede. Allereerst maximale effectiviteit van de besteding van beperkte middelen, want die middelen zijn beperkt. Wat we willen, is sociale en economische participatie van inwoners zo groot mogelijk maken door hun mobiliteit te versterken en de leefbaarheid en duurzaamheid van een deel van de mensen die nu nog met de auto gaan, de leefbaarheid en duurzaamheid van onze provincie versterken door een goed alternatief te bieden. Inkomenspolitiek is wat ons betreft geen taak. Het ov is een kostbaar en milieubelastend product, dus we willen ook dat die afweging uiteindelijk bij de inwoner ligt. Daarom vinden wij gratis ook niet ideaal. Ten tweede, een goede balans tussen de aspecten betaalbaarheid en beschikbaarheid. Want mevrouw Flink noemde het al in haar bijdrage. Dat zijn twee zijden van de munt van vervoersarmoede.

De voorzitter: Excuus, u krijgt een interruptie van mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ik hoor de heer Hossain nu twee keer zeggen dat bussen zo vervuילend zijn. Maar zou het dan misschien een optie zijn om de motorrijtuigenbelasting omhoog te doen?

De voorzitter: Mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Ik vind de vraag, mijnheer de voorzitter, niet zo heel veel met het onderwerp te maken hebben. Ik wil best nu een betoog geven waarom ik vind dat die al hoog zat is en dat die motorrijtuigenbelasting al voor een heel groot deel betaalt voor ons openbaar vervoer, maar u wordt er vast niet vrolijk van als we zo van het onderwerp afwijken. Dus ik denk dat ik het daarbij laat.

De voorzitter: Dank u. Gaat u verder.

De heer Hossain: Het tweede argument, dus de goede balans tussen die twee aspecten. Voor de modal shift en participatie van inwoners is er wat ons betreft nog één ding nog belangrijker dan de betaalbaarheid, namelijk de beschikbaarheid. Erger dan een bus die aan de dure kant is, is een bus die niet rijdt. Want ook buiten stedelijk gebied willen we die doelen bereiken. We zien dat dit stukje beleid vooral heel veel gaat doen voor mensen, en terecht, in het stedelijk gebied. Maar ook buiten dat stedelijk gebied is er veel winst te halen qua duurzaamheid en qua participatie. Dan tot slot, voorzitter, dat er verschillen zijn tussen gemeenten in zowel mogelijkheden als prioriteiten is bekend. Maar dat kunnen we denk ik in het huis niet oplossen. Eerlijk gezegd vinden we dat ook niet onze plek als Provinciale Staten. De korting die nu wordt geboden is een zeer grote stap als provincie, waar we echt trots op mogen zijn, in de goede richting. Tegelijkertijd moeten we ook gewoon ervaring gaan opdoen met hoe dat dan uitpakt in de praktijk voordat we meteen twintig andere varianten gaan bespreken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: U krijgt nog twee interrupties. In ieder geval mevrouw Flink en daarna de heer Travaille. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Voorzitter, ik hoor de heer Hossain zeggen dat het belangrijk is eerst ervaring op te doen voor we andere varianten gaan bekijken. Nou hoeven we het niet allemaal alleen uit te vogelen. De provincie Limburg die heeft dit nu gedaan, gratis ov voor alle minima, uitgevoerd door de gemeente. Wat zou de heer Hossain ervan vinden om te onderzoeken hoe het zich daar uitpakt? Of daar misschien de overheadkosten lager zijn dan hoe de proef in onze provincie, uitgevoerd door de provincie is? Ziet u daar mogelijkheden om zo één variant te steunen in de uitvoering?

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Mevrouw Flink die vraagt naar een studie die ik niet ken. Dus ik zal een beetje voorzichtig zijn in mijn beantwoording. Maar natuurlijk moeten we leren van wat er in andere provincies gebeurt. Ik neem aan dat dat soort lessen ook al zijn meegenomen, als er al ruime ervaringen mee zijn. Maar ik zou nooit kunnen zijn tegen leren van wat er elders gebeurt. Wij willen vooral die twee dingen, die effectieve besteding van onze beperkte middelen en de balans tussen betaalbaarheid en beschikbaarheid, dat die allebei worden geborgd. Dus als daarbinnen blijkt dat er meer kan, prima.

De voorzitter: Dank. Dan had de heer Travaille ook nog een interruptie.

De heer Travaille: Dank u. Ik hoor de heer Hossain zeggen, betaalbaarheid en beschikbaarheid. Maar rechtvaardigheid, daar ken ik de VVD toch ook voor dat ze dat een belangrijk thema vinden. Wat je nu krijgt, is een regeling die voor de ene gemeente heel anders uitpakt dan voor de andere gemeente. Dus reizen binnen de provincie, het is maar net welke postcode je hebt. Vindt de VVD dat echt een goed idee?

De voorzitter: Mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Dat is best wel een ingewikkelde discussie, mijnheer de voorzitter, want er zijn heel veel verschillen tussen gemeenten. Dat probeerde ik ook in mijn slotwoorden net aan te halen. Ik denk niet dat we al die problemen in dit huis kunnen oplossen. Dus, nee, dat heeft iets cru dat als je net aan de overkant van de gemeentegrens woont, dat er dan een andere regeling voor je geldt. Maar dat geldt ook voor de OZB en dat geldt ook voor heel veel andere zaken. Dus is dat ideaal, is het altijd logisch hoe wij het land bestuurlijk hebben ingericht? Niet per se. Maar volgens mij moeten we proberen het op een goede manier uit te voeren, zonder al te veel overhead en het al te ingewikkeld te maken voor inwoners, zoals ik de heer Travaille net ook al hoorde betogen. Dus is het denk ik het beste ... Het minst slechte.

De voorzitter: Houd het kort. Dank u. Weet u zeker? Een vervolgvraag? Probeer het zo kort mogelijk. We zijn al voorbij 18.00 uur. Mijnheer Travaille, laatste keer.

De heer Travaille: Het grote verschil met de OZB is dat het huis op één plek staat. Het reizen, dat gaat van de ene gemeente naar de andere gemeente. Dus ik denk dat die vergelijking niet helemaal opgaat. Maar ik zal genoeg nemen met dit antwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan laat ik het daarbij. Volgens mij waren alle fracties aan de beurt geweest die het woord wilden voeren. D66.

De heer Kamp: Ik probeerde mijn hand nog omhoog te steken.

De voorzitter: Excuus. Het beeld is ... Gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel voor de inbreng. Dank u wel ook voor de schriftelijke beantwoording van de terechte vragen. Er wordt alleen in het voorstel wel een groot beroep gedaan dus op die daluren. Ik denk dat daar wel een belangrijke implicatie aan zit die ik toch gewoon graag wil uitspreken. Sommige mensen die hebben gewoon geen keuze in hun werktijden, die ook misschien een sociaal minima zijn, dus lijden onder verkeersarmoede. Hoe voert de provincie het gesprek met en de werknemer en de werkgever om toch eigenlijk die betere spreiding die dus ook nodig is te stimuleren? Dat lijkt ons wel echt essentieel om ook daadwerkelijk die flexibele werktijden en de flexibele tijden in het ov te garanderen. Dus dat heel kort, maar dat wilde ik wel even uitspreken.

De voorzitter: Dank u wel. Heb ik nu wel alle fracties? Geen handjes, voor zover spreektijd. Dan gaat de heer Van Schie ... U kunt meteen beantwoorden in recordtijd. Gaat vast lukken. Heel veel succes. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Dat is best een uitdaging, want het is een belangrijk onderwerp en het voelt ook ongemakkelijk om het echt af te raffelen. Dus ik wil echt wel proberen om even het dilemma waar we voor stonden ook toen we met deze regeling kwamen te schetsen, want het was of niks doen of iets doen wat imperfect is. De woorden van de heer Travaille waren mij ook uit het hart gegrepen. Het is natuurlijk heel raar dat je aanbodgericht eigenlijk een product moet aanbieden waarvan je ook eigenlijk het gevoel hebt van, dit voldoet niet. Tegelijkertijd is dat ook gewoon de reality waar we mee te maken hebben. De vervoerders die zitten met de overgang van ov-chip naar OVpay, zijn technisch nog niet in staat om meer aan te bieden dan dit. Het is of 40 procent of gratis en daar zit niks tussen. Dat bracht ons wel een dilemma over wat dan te doen. We hadden natuurlijk al aangegeven dat we met gemeenten in gesprek wilden over of die dan het gratis product konden en wilden afnemen. We zijn heel blij dat gemeente Utrecht en gemeente Amersfoort ook die stap naar voren hebben gezet om dat nu ook te doen, maar we hebben ook ontdekt, hoe hard we er ook aan getrokken hebben, dat die andere 24 gemeenten zover nog niet zijn, ook in het kader van

de ingewikkelde financiële problematiek waar gemeenten natuurlijk voor gesteld staan met een ravijnjaar voor de deur. Er is wel veel belangstelling bij gemeenten om deel te nemen en ook animo. Ik denk dat als we op enig moment, en we hopen natuurlijk al snel, een bredere menukaart kunnen bieden, waarbij we de gemeenten kunnen ondersteunen om voor de minima een beter productportfolio aan te bieden, dat ook meer gemeenten zullen instappen en dat we dan de infrastructuur ook hebben om dat te doen. Ik heb ook met mijn collega's in IPO-verband natuurlijk de koppen bij elkaar gestoken en ook daar zie ik, wat mevrouw Flink ook aangeeft, terecht, dat andere provincies hier ook mee bezig zijn en ook landelijk in DOVA-verband werken we hard samen om te kijken of er een landelijk minimaproduct kan komen. Dat zou natuurlijk de ultieme oplossing zijn. Mevrouw Flink vraagt ook van, kan je dan nog iets doen met de tarieven, waardoor het nog aantrekkelijker wordt? Dit is echt uitonderhandeld voor deze periode. Meer kunnen we niet doen. Dat is gewoon het aanbod wat er is. Het is een beetje take it or leave it. We hebben daar natuurlijk goed onderhandeld en het is best een mooie prijs, ook als ik dat weer vergelijk met mijn collega's in andere provincies, hoewel de verschillen daar ook groot zijn. Laat onverlet dat we natuurlijk de ervaringen die we dit jaar weer gaan opdoen, ook kunnen meenemen naar het jaar erop met weer nieuwe kansen, hopelijk OVpay die tevoorschijn komt, waarmee we dus betere producten kunnen aanbieden, landelijke ontwikkelingen en ook de mogelijkheid om daar meer samen te werken en ook gemeentes die misschien inderdaad leren van de ervaringen die we nu opdoen met Amersfoort en Utrecht. Dus daarmee is het inderdaad geen perfect product. Geeft het ook rechtsongelijkheid inderdaad, want als je in Bunnik woont, is het anders dan in Amersfoort. Tegelijkertijd is dat wat we bij inkomensbeleid en bij minimaproduct altijd zien, want juist de reden waarom we het bij gemeentes willen neerleggen, is dat gemeentes ook anders daarmee omgaan. Dus ook wat de ene gemeente minima vindt, is weer heel anders bij een andere gemeente. Maar dat we de twee grootste steden nu aan boord hebben voor dit product, betekent wel dat we een hele grote doelgroep wel aan boord hebben. Daar ben ik echt heel blij mee. We hopen natuurlijk dat we in de vervolgfase daarop vooruitlopend de ervaringen uit andere gemeenten kunnen delen in de rest van Nederland om ook gemeentes hier weer over de streep te helpen. Dat brengen we ook steeds in de overleg die we met regio's hebben hierover. We merken ook dat er grote belangstelling voor is. Ik maak me wel zorgen, net als mevrouw Matser, of alle gemeenten goed kunnen aanhaken op het 40 procent-product en of het ons ook lukt om dat in alle gemeenten of in zo veel mogelijk gemeenten voor een zo groot mogelijk deel van de doelgroep ook beschikbaar te maken. Ik roep iedereen ook op die gemeentelijke fracties in zijn partijlijn heeft om ook bij gemeentes op aan te dringen om dat ook onder de aandacht te brengen van de wethouders. Ik doe dat steeds als ik in regioverband met ze om de tafel zit. Dan zie ik ze heel braaf knikken, maar in de praktijk helpt het natuurlijk ook wel als ze nog wat opduw krijgen vanuit hun gemeenteraden om daar ook de aandacht op te vestigen om daar ook ruimhartig mee te werken. Want het vraagt ook wel iets van gemeenten. Ze moeten wel iets doen. Dus dat vind ik ook belangrijk om hier nog te benoemen. Dan vraagt mevrouw Flink expliciet van, stel dat het meezit met die 6 miljoen, kunnen we het dan allemaal aan gratis openbaar vervoer uit gaan geven? Dat ga ik nu natuurlijk nog niet toezeggen. Want ik weet nog niet of en hoeveel geld er beschikbaar komt vanuit de aanbestedingen. We weten nog niet precies wat een studenten-ov-product gaat doen. Er zitten veel onzekerheden in de bekostiging van het openbaar vervoer de komende tijd. Natuurlijk ga ik daar wel over met u in gesprek, want u gaat over de middelen als Staten. Ik vermoed eerlijk gezegd dat er echt wel een balans nodig is tussen de fysieke toegankelijkheid verbeteren, de frequenties verbeteren, de lijnvoering en ook de betaalbaarheid van het product en dat u daar allemaal een eigen mening over heeft wat belangrijker is en dat we dan toch natuurlijk een soort grote gemene deler daarin gaan vinden waarin we al die verschillende doelen die we willen nastreven met extra middelen die vanuit het coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld ook een plek te kunnen geven. Ik zeg u toe dat we daar natuurlijk ook de juiste overwegingen ook vanuit de doelgroepen zullen ophalen om te kijken wat zij belangrijk vinden, zodat we dat gesprek ook goed kunnen voeren met elkaar.

De voorzitter: Mevrouw Flink heeft daar nog een vraag over. Gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Voorzitter, op welke manier worden we als PS betrokken bij eventueel verdere gesprekken over die betaalbaarheid versus beschikbaarheid en mogelijke overgebleven middelen? Wordt dat een Statenvoorstel, wordt dat een brief, wordt dat een debat? Dat zou ik graag nog even horen.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, natuurlijk, in de cyclus die we gewend zijn, gaan we het natuurlijk met elkaar hebben over, waar geven we het geld dan uit? Nogmaals, ik zeg u toe dat ik die verdeling van de 12 miljoen die we vanuit de coalitiemiddelen beschikbaar hebben voor de intensivering van de kwaliteit en de beschikbaarheid van het openbaar vervoer, dat ik dat dat met u ga delen en dat u alle gelegenheid krijgt om daar wat van te vinden. Eerlijk gezegd weet ik technisch nog niet of ... Het komt natuurlijk uiteindelijk in begrotingen die in het bereikbaarheidsprogramma al zijn voorzien. Dus dat zit vast net te ver onder de streep om te zeggen van, elke ton kunt u zelf over beschikken. Maar we gaan dat gesprek natuurlijk gewoon in openheid met elkaar aan, want we hebben hier met elkaar een opgave. Iedereen vindt iets anders belangrijk. Maar we vinden allemaal belangrijk volgens mij, want we hebben dat budget gekregen vanuit de Staten met ruime meerderheid, dat we extra middelen besteden aan die beschikbaarheid en toegankelijkheid en betaalbaarheid van het openbaar vervoer en dat we het ook niet aan iets anders gaan besteden, want dat zou bij de kadernota dan afwegingen vragen waar we u dan ook voor in positie brengen. Dus sta mij toe dat ik u zodra we voortgang hebben op de gevolgen van de concessie voor de besteding van de middelen vanaf 2026 schriftelijk op de hoogte te stellen en dat we dat moment ook aangrijpen om de discussie te voeren over, maar hoe besteden we dan onze middelen op de juiste manier voor drie, vier doelen die we daar gesteld hebben? Dat is een toezegging. Ik ga u ook op de hoogte brengen, dat is een tweede toezegging, voorzitter, dat zodra er landelijke ontwikkelingen zijn op de ov-minimaproducten, ook in de samenwerking tussen provincies, dat we dat natuurlijk betrekken bij de producten die we voor volgend jaar gaan ontwikkelen. Dus niet het aankomend jaar, maar het daaropvolgende jaar, om de middelen die we hebben zo effectief mogelijk in te zetten. Ik wil nog ten slotte ook even op wijzen dat we natuurlijk van de vervoerders al het een en ander gevraagd hebben en zij ook met de technische uitvoering en ook de overdracht van concessie best een uitdaging hebben om het voor elkaar te krijgen, maar dat zij zijn natuurlijk ook al de doelgroep tot twaalf jaar gratis ter beschikking hebben gesteld, ook omdat ze het belang ervan inzien en dat ook in de nieuwe concessie weer het geval gaat zijn. Dus ik ben ook heel blij met de inzet daar en ook daar de motivatie om het openbaar vervoer goed te organiseren. Dan, voorzitter, is nog een vraag gesteld over, hoe zit het met die daluren en waarom zijn ze dan toch zo duur en kunnen we niet ook iets in de spitsen doen? Dat wordt echt ontraden om in de spitsen iets te doen met heel goedkoop of gratis openbaar vervoer, want we hebben echt al een enorme uitdaging in de spitsen met het openbaar vervoer. De inzet met werkgevers, werd ook naar gevraagd, is ook op gericht om hen zo veel mogelijk te bewegen mensen vanuit de auto in het openbaar vervoer te krijgen, maar juist ook afspraken te maken over spits mijden. Want ons openbaar vervoer kost ongelooflijk veel meer geld in de spitsen dan daarbuiten. Dat moeten we ook optimaliseren, ook met de inzet van chauffeurs. Dus als we die pieken op de dag wat kunnen afvlakken en als we de pieken in de week, de kameel op de dinsdag en de donderdag wat kunnen afvlakken, helpt ons dat enorm om meer mensen in beweging te krijgen en gebruik te kunnen laten maken van het openbaar vervoer waar het voor bedoeld is. Daar richten de gesprekken met de werkgevers zich ook op primair.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon heeft een interruptie. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Is gedeputeerde het met mij eens dat dan juist deze groep daardoor heel erg benadeeld wordt? Die hebben geen alternatief.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Kijk, als het gaat om reizen in de spits, dan hopen wij toch dat werkgevers ook een belangrijke verantwoordelijkheid nemen. Dat zeg ik ook, daar hebben we het gesprek ook over met werkgevers. Dat ze het ook echt aantrekkelijk maken voor werknemers om met het openbaar vervoer te komen. Dus dat de ov- en fietsregelingen aantrekkelijker moeten zijn dan de autoregelingen. Dat zie ik ook als wens bij bijna alle werkgevers waar we daarover praten. Verder is het toch vooral zo dat we mensen die niet per se in de spits hoeven te reizen ook echt wel willen uitdagen om dat in de daluren te doen. Want daar helpen we echt heel Nederland enorm bij om het openbaar vervoer betaalbaar te houden.

De voorzitter: U heeft alle vragen beantwoord. Ik kijk rond, ik zie geen handen. Mevrouw Blekxtoon heeft toch nog een vraag onbeantwoord.

Mevrouw Blekxtoon: Over de businesscase, over de lege stoelen en de menselijke maat en het bedrag inderdaad.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: U heeft dat gevraagd bij de ... Het komt nu terug bij dit voorstel, waarbij ik dus ook aangeef van, de businesscase is niet zo heel moeilijk, want we hebben maar heel weinig keus. We kunnen dit of niks, dus daarom doen we nu dit. Maar ik wil nog wel een keer herhalen dat in het vervolgvorstel dat we gaan doen zodra OVpay meer duidelijkheid biedt over wat we kunnen doen en ook dus die landelijke ontwikkelingen voor ene minimaproduct landelijk en ook de businesscase daarvan, zodra we daar meer gegevens over hebben, dat ik de Staten daarover natuurlijk zal informeren.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog even rond voor gemiste of onbeantwoorde vragen en behoefte aan een tweede termijn. Ik zie geen handen omhooggaan. Dan ronden we dit gesprek af, dit agendapunt, wat over paarden en kamelen ging, maar volgens mij over ov.

Sluiting

16. Sluiting

De voorzitter: Dan dank ik u voor uw geduld, uw enthousiasme, uw inbreng en wens ik u verder een hele fijne avond. Dan sluit ik de vergadering.